

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜNÜMÜZ EVLİLİKLERİNİN SAĞLIKLI AİLE KAVRAMI
BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: YENİ EVLİ BİREYLER
ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖYKÜ EGE ERDOĞAN
(Y1416.010003)

Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı
Aile Danışmanlığı Programı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Nevzat BİLGİN
Eş Danışmanı: Dr. Durmuş ÜMMET

Temmuz, 2017

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Aile Danışmanlığı Ana Bilim Dalı Aile Danışmanlığı Tezli Yüksek Lisans Programı Y1416.010008 numaralı öğrencisi Öykü Ege ERDOĞAN'ın "GÜNÜMÜZ EVLİLİKLERİNİN SAĞLIKLI AİLE KAVRAMI BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: YENİ EVLİ BİREYLER ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 19.06.2017 tarih ve 2017/12 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *oy birliği* ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak *kabul* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :11/07/2017

1)Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Nevzat BİLGİN

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Uğur TEKİN

3) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Ahmet ŞİRİN

[Handwritten signatures of Nevzat Bilgin, Uğur Tekin, and Ahmet Şirin]

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Günümüz Evliliklerinin Sağlıklı Aile Kavramı Bağlamında Değerlendirilmesi: Yeni Evli Bireyler Üzerine Bir Çalışma” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar ki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.(.../.../2017)

Öykü Ege ERDOĞAN

ÖNSÖZ

Günümüz modern toplumlarında ailelerin işleyişi eski zamanlara göre değişkenlik göstermektedir ve aynı zamanda kırsal kesimlerde olan aile kültürü ve şehir hayatında yaşayan ailelerin yaşayış biçimleri birbiriyle çelişmektedir. Modern toplumlarda kadınların iş gücüne olan katkılarıyla birlikte aile yaşantısında kadın ve erkeklerin rolleri çeşitli konularda farklılaşmıştır. Önceki zamanlarda kadınlara atfedilen, evi toplama, yemek yapma gibi konularda sorumluluk artık sadece kadınlara ait değildir. Erkeklerin kendi ailelerinde gördüğü kadın modelleri ile evlilik yapmış olduğu kadınların tutum ve davranışları artık farklılık göstermektedir. Dolayısıyla da bireylerin kendi ailelerinde gözlemleyerek öğrendikleri eş rolleri artık kendi hayatlarında bizzat yaşadıkları roller ile birbirinden farklıdır. Aynı zamanda yıllar ilerledikçe boşanma oranlarının artması, ailelerin ilişkisel bağlamda sorun yaşamaları ve sağlıklı aile kavramının bileşenlerini yerine getiremedikleri gözlemlenmektedir. Ailelerin fonksiyonelliklerini kaybettiği, çocukların çoğu zaman tek ebeveynle büyüdüğü ve bu durumun ailenin her ferdi için çeşitli ruhsal tahribatlara yol açtığı aşikardır. Bu bağlamda ülkemizde modernizmin başkenti olarak adlandırılan İstanbul şehrinde 0-5 yıl arasında evli ve yeni evli olarak nitelendirilen bireylerin ailelerinin fonksiyonellikleri; evlilik yaşları, flört süreleri, çocuk sayıları gibi çeşitli değişkenler kapsamında incelenmiştir. Araştırmanın ortaya çıkmasında katkı sağlayan tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Nevzat BİLGİN'e, kıymetli fikirleri ve mesleki bilgileriyle yoluma ışık olan, yüksek lisans tezimi en iyi şekilde sonuçlandıracağıma dair inancını asla yitirmeyen sevgili tez 2. danışmanım Dr. Durmuş ÜMMET'e, tez sürecim boyunca beni yürekten destekleyen yanımda olmasının gücünü hep hissettiğim ve varlığıyla mutluluk duyduğum nişanlım Volkan ALGÜL'e, lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca yanımda olup mesleğimi en iyi şekilde yapacağıma olan inançları ile beni her zaman motive eden ananem Fahriye YAŞLIOĞLU ve annem Mine YAŞLIOĞLU'na, tez sürecimin veri toplama kısmında bana desteklerini asla esirgemeyen Okyanus Koleji Mimarsinan Şubesinde çalışan tüm çalışma arkadaşlarıma sonsuz teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	ix
İÇİNDEKİLER	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xv
ÖZET.....	xxiii
ABSTRACT.....	xxv
1 GİRİŞ.....	1
1.1 Problem.....	1
1.2 Amaç.....	4
1.3 Önem	4
1.4 Varsayımlar	5
1.5 Sınırlılıklar.....	5
1.6 Tanımlar	6
2 İLGİLİ ALANYAZIN	9
2.1 Aile Kavramı Ve Türk Toplumundaki Aile Yapıları	9
2.1.1 Ailenin tarihçesi	9
2.1.2 Türk toplumunda aile yapısı ve tarihçesi	10
2.1.2.1 Türk aile yapısı ve gelişimi	10
2.1.3 Yerleşim yerlerine göre Türk aile yapısı.....	11
2.2 Modern Toplum.....	14
2.2.1 Modern toplum.....	14
2.2.1.1 Tanımı ve tarihçesi.....	14
2.2.1.2 Modern toplumlarda aile yapısı	15
2.3 Aile Yaşam Döngüsü.....	18
2.4 Eş Seçme Kriterleri.....	19
2.5 Ailenin Yapısal Özellikleri.....	21
2.6 Aile Birliğini Oluşturan Faktörler, İşlevleri Ve Fonksiyonları	23
2.6.1 Faktör	23
2.6.2 Fonksiyon.....	23
2.7 Araştırmacıların İşlev Tanımları	25
2.8 Ailenin İşlevleri	27
2.8.1 Biyolojik işlev	27
2.8.1.1 Cinsel güdüyü doyurma veya cinsel arzuların tatmini ve neslin devamını sağlama, işlevi	27
2.8.1.2 Koruyuculuk işlevi	28
2.8.2 Psikolojik işlev	28
2.8.2.1 Sıcak yuva oluşturma ve duygusal doyum sağlama işlevi.....	28
2.8.2.2 Sevgi işlevi	29
2.8.2.3 Özsaygıyı geliştirme işlevi.....	30
2.8.3 Toplumsal işlev	30
2.8.3.1 Güvenlik işlevi	30
2.8.3.2 Toplumsallaştırma (sosyalleştirme) işlevi.....	31

2.8.3.3	Bağlılık ihtiyacını doyurma işlevi	32
2.8.3.4	Sosyal statü sağlama işlevi	33
2.8.3.5	Toplumsal denetim işlevi	33
2.8.3.6	Eş seçme ve yuva kurma işlevi	34
2.8.3.7	Tanıdık çevre edindirme işlevi	34
2.8.3.8	Huzurlu ve güvenli bir hayat sağlama işlevi	34
2.8.3.9	Paylaşma işlevi	35
2.8.3.10	Boş zamanlarını değerlendirme işlevi	35
2.8.3.11	Siyasal işlevi	36
2.8.4	Eğitim işlevi	36
2.8.5	Kültürel işlev	37
2.8.6	Ekonomik işlev	38
2.9	Aile Değerlendirme Kıstasları	40
2.9.1	Problem çözme	40
2.9.2	İletişim	40
2.9.3	Roller	40
2.9.4	Duygusal tepki verebilme	41
2.9.5	Gereken ilgiyi gösterme	41
2.9.6	Davranış kontrolü	41
2.9.7	Genel fonksiyonlar	41
2.10	Cinsiyet Kültürü Ve Aile	42
2.11	İş Hayatı Ve Aile	42
2.12	Eğitim Ve Aile	43
2.13	Aile İçindeki Sosyal Problemler Ve Riskler	44
2.14	Kuramsal Yaklaşımlar	46
2.14.1	Yapısal aile terapisi modeli	46
2.14.2	Yaşantısal aile terapisi modeli	47
2.14.3	Sembolik etkileşimsel model	47
2.14.4	Stratejik aile terapisi yaklaşımı	48
2.14.5	Aile sistemleri kuramı	48
3	YÖNTEM.....	51
3.1	Araştırma Modeli	51
3.2	Çalışma Grubu	51
3.3	Veri Toplama Araçları	51
3.3.1	Bireysel bilgi formu	51
3.3.2	Aile değerlendirme ölçeği	52
3.4	Verilerin Toplanması ve İşlem	52
4	BULGULAR.....	55
4.1	Örneklemin Genel Bilgisine Uygun Veriler	55
4.2	Araştırma Kapsamındaki Katılımcıların Aile Değerlendirme Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Bağımsız Değişkenlerine Göre Değişiklik Gösterip Göstermediğini Saptamak Adına Yapılan Analizin Verileri	60
4.2.1	Cinsiyet Değişkeninden Elde Edilmiş Veriler	60
4.2.2	Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular	62
4.2.3	Evlenme Yaşı Değişkenine Ait Veriler	67
4.2.4	Evlilik Süresi Değişkenine Ait Veriler	73
4.2.5	Eğitim Düzeyi Verileri Analizi	82
4.2.6	Çocuk Sayısı Verileri Analizi	89
4.2.7	Gelir Düzeyi Verilerine Ait Sonuçlar	94
4.2.8	Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular	99

4.2.9	Doğum Sırası Değişkenine İlişkin Bulgular	111
4.2.10	Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular	126
5	SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	135
5.1	Sonuç	135
5.2	Öneriler.....	144
KAYNAKLAR	147
EKLER.....		151
ÖZGEÇMİŞ.....		159

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 4.1: Örneklemelerin Cinsiyet Bağlamında Dağılımları.....	55
Çizelge 4.2: Örneklemelerin Yaş Aralıkları Verileri	55
Çizelge 4.3: Örneklemelerin Evlilik Yaşları Verileri.....	56
Çizelge 4.4: Örneklemelerin Evlilik Süreleri Verileri.....	56
Çizelge 4.5: Örneklemelerin Eğitim Düzeyleri Verileri.....	57
Çizelge 4.6: Örneklemelerin Çocuk Sayıları Verileri	57
Çizelge 4.7: Örneklemelerin Gelir Düzeyleri Verileri	58
Çizelge 4.8: Örneklemelerin Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkeni Verileri	58
Çizelge 4.9: Örneklemelerin Doğum Sırası Değişkenine Göre Dağılımları	59
Çizelge 4.10: Örneklemelerin Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Dağılımları	59
Çizelge 4.11: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Puanlarının(Toplam ve Tüm Alt Boyutları İle) Cinsiyetlerine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Uygulanmış Bağımsız Grup t Testi Verileri Analizi ...	60
Çizelge 4.12: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi İle Alakalı Uygulanmış Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	62
Çizelge 4.13: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Problem Çözme” Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Düzeyi Doğrultusunda Uygulanmış Kruskal Wallis-H Testi Verileri Analizi..	63
Çizelge 4.14: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “İletişim” Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Düzeyi Doğrultusunda Uygulanmış Kruskal Wallis-H Testi Verileri Analizi	63
Çizelge 4.15: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Roller” Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Düzeyi Doğrultusunda Uygulanmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi	64
Çizelge 4.16: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Duygusal Tepki Verebilme” Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi ...	64
Çizelge 4.17: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Gereken İlgiyi Gösterebilme” Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi İle Alakalı Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi.....	65
Çizelge 4.18: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Davranış Kontrolü” Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Verileri Analizi	66
Çizelge 4.19: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi	66

Çizelge 4.20: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri.....	67
Çizelge 4.21: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Problem Çözme” Puanlarının Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri.....	68
Çizelge 4.22: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “İletişim” Puanlarının Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri.....	69
Çizelge 4.23: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Roller” Puanlarının Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri	70
Çizelge 4.24: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Duygusal Tepki verebilme” Puanlarının Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri.....	71
Çizelge 4.25: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Gereken İlgiyi Gösterebilme” Puanlarının Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri	71
Çizelge 4.26: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Davranış Kontrolü” Puanlarının Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri.....	72
Çizelge 4.27: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Puanlarının Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri.....	73
Çizelge 4.28: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri.....	74
Çizelge 4.29: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Problem Çözme” Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri ...	75
Çizelge 4.30: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “İletişim” Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri.....	76
Çizelge 4.31: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Roller” Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri	77
Çizelge 4.32: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Duygusal Tepki Verebilme” Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri	78
Çizelge 4.33: Katılımcıların Aile değerlendirme Ölçeği “Gereken İlgiyi Gösterebilme” Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri	79
Çizelge 4.34: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Davranış Kontrolü” Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri ...	80

Çizelge 4.35: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri	81
Çizelge 4.36: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi	82
Çizelge 4.37: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Problem Çözme” Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi.....	83
Çizelge 4.38: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “İletişim” Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi ...	84
Çizelge 4.39: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Roller” Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi ...	85
Çizelge 4.40: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Duygusal Tepki Verebilme” Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi	86
Tablo 4.41: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Gereken İlgiiyi Gösterme” Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi.....	87
Çizelge 4.42: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Davranış Kontrolü” Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi.....	87
Çizelge 4.43: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi ...	88
Çizelge 4.44: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi	89
Çizelge 4.45: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Problem Çözme” Alt Boyut Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi ...	90
Çizelge 4.46: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “İletişim” Alt Boyut Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi İle Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi	91
Çizelge 4.47: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Roller” Alt Boyut Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi ...	91
Çizelge 4.48: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Duygusal Tepki Verebilme” Alt Boyut Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri	92
Çizelge 4.49: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Gereken İlgiiyi Gösterme” Alt Boyut Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değişip	

Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri	92
Çizelge 4.50: Örneklerin Aile değerlendirme Ölçeği “Davranış Kontrolü” Alt Boyut Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri ...	93
Çizelge 4.51: Örneklerin Aile değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Alt Boyut Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri ...	94
Çizelge 4.52: Örneklerin Aile değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri	94
Çizelge 4.54: Örneklerin Aile değerlendirme Ölçeği “İletişim” Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri ...	96
Çizelge 4.55: Örneklerin Aile değerlendirme Ölçeği “Roller” Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri ...	96
Çizelge 4.56: Örneklerin Aile değerlendirme Ölçeği “Duygusal Tepki Verebilme” Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri	97
Çizelge 4.57: Örneklerin Aile değerlendirme Ölçeği “Gereken İlgiyi Gösterebilme” Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri	97
Çizelge 4.58: Örneklerin Aile değerlendirme Ölçeği “Davranış Kontrolü” Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri ...	98
Çizelge 4.59: Örneklerin Aile değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri ...	98
Çizelge 4.60: Örneklerin Aile Değerlendirme Ölçeği Toplam Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi İle Alakalı Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri	99
Çizelge 4.61: Örneklerin Aile Değerlendirme Ölçeği Toplam Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Fört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri	100
Çizelge 4.62: Örneklerin Aile Değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle Alakalı Yapılmış <i>Scheffe Testi</i> Analizi Verileri	100
Çizelge 4.63: Örneklerin Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi İle Alakalı Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri	101
Çizelge 4.64: Örneklerin Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Fört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri	102

Çizelge 4.65: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi İle Alakalı Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri	102
Çizelge 4.66: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri	103
Çizelge 4.67: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “İletişim” Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış <i>Scheffe Testi</i> Analizi Verileri	104
Çizelge 4.68: Katılımcıların Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi İle Alakalı Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri	105
Çizelge 4.69: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri	105
Çizelge 4.70: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki Verebilme Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi İle Alakalı Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri	106
Çizelge 4.71: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki Verebilme Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Verileri Analizi	106
Çizelge 4.72: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “Duygusal Teki Verebilme” Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış <i>Scheffe Testi</i> Analizi Verileri	107
Çizelge 4.73: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken ilgiyi Gösterebilme Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri	108
Çizelge 4.74: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgiyi Gösterebilme Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeni Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri.....	108
Çizelge 4.75: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri	109
Çizelge 4.76: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri	109
Çizelge 4.77: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre	

Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri	110
Çizelge 4.78: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Fört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri	110
Çizelge 4.79: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Toplam Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri	111
Çizelge 4.80: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Toplam Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri	112
Çizelge 4.81: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Değişip Değişmeme Düzeni Doğrultusunda Yapılmış <i>Scheffe Testi</i> Analizi Verileri	112
Çizelge 4.82: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri	113
Çizelge 4.83: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri	114
Çizelge 4.84: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “Problem Çözme” Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış <i>Scheffe Testi</i> Analizi Verileri	115
Çizelge 4.85: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri	116
Çizelge 4.86: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri	116
Çizelge 4.87: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “İletişim” Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış <i>Scheffe Testi</i> Analizi Verileri	117
Çizelge 4.88: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri	118
Çizelge 4.89: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri	118
Çizelge 4.90: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “Roller” Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış <i>Scheffe Testi</i> Analizi Verileri	119

Çizelge 4.91: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki Verebilme Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri	120
Çizelge 4.92: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki Verebilme Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri	120
Çizelge 4.93: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “Duygusal tepki Verebilme” Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış <i>Scheffe Testi</i> Analizi Verileri	121
Çizelge 4.94: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgiyi Gösterebilme Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri	122
Çizelge 4.95: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgiyi Gösterebilme Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri	123
Çizelge 4.96: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri	123
Çizelge 4.97: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri	124
Çizelge 4.98: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri	124
Çizelge 4.99: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri	125
Çizelge 4.100: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış <i>Scheffe Testi</i> Analizi Verileri	125
Çizelge 4.101: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri	127
Çizelge 4.102: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Problem Çözme” Alt Boyut Puanlarının Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri	128
Çizelge 4.103: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “İletişim” Alt Boyut Puanlarının Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Değişip	

Değişmeme Düzeyi İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri	129
Çizelge 4.104: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Roller” Alt Boyut Puanlarının Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri	130
Çizelge 4.105: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Duygusal Tepki Verebilme” Alt Boyut Puanlarının Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri	131
Çizelge 4.106: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Gereken İlgiyi Gösterebilme” Alt Boyut Puanlarının Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri	132
Çizelge 4.107: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Davranış Kontrolü” Alt Boyut Puanlarının Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri	132
Çizelge 4.108: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Alt Boyut Puanlarının Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri	133

GÜNÜMÜZ EVLİLİKLERİNİN SAĞLIKLI AİLE KAVRAMI BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: YENİ EVLİ BİREYLER ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, modern toplumlarda yaşayan ve yeni evli olarak nitelendirilecek 0-5 yıl arasında evli olan çiftlerin çeşitli değişkenler kapsamında sağlıklı aile olma kavramını hangi düzeyde gösterdiklerini incelemektir. Bu amaçla katılımcıların sağlıklı aile kavramlarının değerlendirilmesi için, Aile Değerlendirme Ölçeği uygulanmış ve çeşitli bağımsız değişkenler (cinsiyet, yaş, evlilik yaşı, evlilik süresi, eğitim durumu, çocuk sayısı, ekonomik durum, evlilik öncesi flört süresi, ailelerde doğum sırası, anne baba evlilik durumu) incelenmiştir. İlişkisel tarama modelindeki araştırmanın çalışma grubunu İstanbul'da yaşayan 0-5 yıl arasında evli 148'i kadın 52'si erkek olan 200 katılımcı oluşturmaktadır. Verilerin analizinde Bağımsız Grup t Testi, Kruskal Wallis-H testi, Mann Whitney U testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) tekniklerinden yararlanılmıştır. Varyans analizi sonucunda farkın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffe testi tekniği kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular, katılımcıların ailelerinin fonksiyonellikleri ile yaş, evlilik yaşı, evlilik süresi, eğitim durumu, çocuk sayısı, ekonomik durum, evlilik öncesi flört süresi, ailelerde doğum sırası, anne baba evlilik durumu değişkenlerinin arasında anlamlı bir fark olduğu sonucunu doğurmuştur. Ayrıca katılımcıların cinsiyetlerine göre ailelerinin fonksiyonelliklerini tanımlamaları bağlamında çıkan sonuçlar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Son olarak araştırma bulguları ışığında elde edilen sonuçlar tartışılmış ve yine bu bulgular çerçevesinde çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Aile, Aile Fonksiyonelliği, Modern Toplumlar da Aile, Yeni Evli Çiftler*

**A STUDY ON THE CONCEPT OF A HEALTHY FAMILY OF TODAY
MARRIAGES: A STUDY ON THE NEW MARRIED INDIVIDUALS**

ABSTRACT

The aim of this research is to analyse that to what extent within the context of various factors, the couples married up to 5 years ,who can be described as newlyweds, and living in the modern societies show the healthy family concept. With this aim, the Family Evaluation Measure was conducted to the participants to evaluate the healthy family concept, and various independent factors (gender, age, marriage age, duration of marriage, educational background, the number of children, parental marital status is analysed in this research.In the correlationally scanning model, the study group consists of 200 people, 148 of them are female and 52 of them are male. They are living in Istanbul and married up to 5 years. The Independent Group t Test, Kruskall Wallis- H test, Mann Whitney U Test, ANOVA were used to analyze the row data. As a result of analysis of variance, to determine the source of variation, Scheffe test technique is used.

Findings of the study have resulted in a significant difference between the functionalities of the participants families and the variables of age, marriage age, duration of marriage, educational status, number of children, economic situation, premarital flirting, birth order in families and parental marital status. In addition, the results of the participants gender of defining the functionalities of their families were not statistically meaningful. Finally, the results obtained in the light of research findings were discussed and various suggestions were made within the framework of these findings.

Key Words: *Family, Family Functionality, Family In Modern Societies, Newlywed Couples*

1 GİRİŞ

1.1 Problem

Ozankaya' ya göre "Aile içinde insan türünün belli bir biçimde üretildiği, ilişkilerin belli bir biçimde düzenlendiği eşler, ana-babalarla, çocuklar arasında belirli ölçüde içten, sıcak, güven verici ilişkilerin kurulduğu, yine içinde bulunulan toplumsal düzene göre ekonomik etkinliklerin az ya da çok bir ölçüde yer aldığı toplumsal kurumdur" (Ozankaya, 1979 s.233.). Ailenin tanımsal kıstaslarından da anlaşıldığı gibi aile, sosyal bir birimdir. Bireylerin öğrenmeye başladıkları ilk yer aile ortamıdır. Çocukluk çağından başlayarak kişiler '*sosyal öğrenme*' yolu ile öğrenmeye başlar. Çocuk kendi cinsiyetine uygun olan ebeveynini rol model olarak, taklit yoluyla öğrenme sürecine girer.

Ailenin işlevsel yönünü inceleyecek olursak, "İşlev (fonksiyon); bir kültür ögesinin toplumsal yapının uyumlu işleyişine yaptığı katkı veya 'bir yapının gerçekleştirilebileceği ve onu başka yapılardan ayırt etme olanağı veren eylem türü ya da türleridir'"(Ozankaya, 1984: 68). Ailenin de toplumsal yapıya uyumlu olmak adına birçok işlevi vardır. Bunları sıralarsak, ailenin işlevleri; Biyolojik İşlev, Psikolojik İşlev, Toplumsal İşlev, Eğitim İşlevi , Kültürel İşlev ve Ekonomik İşlev olarak kategorize edilebilir.

Evliliğin en temelinde olan nokta, çiftlerin birbirlerinin cinsel güdülerini doyumlarıdır. Aile kurumunun kurulmasıyla birlikte kişiler cinsel birlikteliklerinin meşrulaştırırlar. Toplumsal kurallarımız gereği, evlilik öncesi cinsel birleşmeler hoş karşılanmamakta ve ancak nikah akdinin yapılmasıyla birlikte çiftler, cinsel hayatlarını özgürce yaşayabilmektedirler. Aile olmanın ardından nesillerini devam ettirmek isteyen çiftler, cinsel birleşme yoluyla çocuk sahibi olur ve sonraki süreç için biyolojik işlev bağlamında koruyuculuk işlevini üstlenirler. Çocuklar hayata başladıkları andan itibaren savunmasızdırlar. Çiftler; çocuklarının barınma, giyinme gibi fizyolojik ihtiyaçlarını karşılar ve çocuklarını dışarıdan gelebilecek herhangi bir etkene

karşı korurlar. Kişiler evlendikten sonra sıcak bir yuva kurma ve birbirlerine sevgi bağı ile bağlı olma işlevlerini de, aile olmanın fonksiyonelliği doğrultusunda yerine getirirler. Çiftler birbirlerine bağlı ve güven içerisinde bir aile de yaşadıkça, özsaygısı gelişmiş, birbirlerinin yaşamsal alanlarına saygılı ve buna istinaden kendine güveni gelişmiş ve ruhsal açıdan sağlıklı olan çocuklar yetiştirirler. Kişilerin evlendikten sonra birbirlerinin sosyal ve mesleki alanlarda gelişmelerine olan katkıları, siyasal alanlarda ki düşünce yapıları, çocuklarına eş seçmelerinde ve yuva kurmalarında ki yardımları, tanıdık çevre edinmeleri ve huzurlu olup güvenli bir yaşam sağlama amaçları da ailelerin toplumsal işlevlerini yansıtmaktadır. Çiftler öncelikle kendilerinin sosyal gelişimlerine katkı sağlamalı ve çocuklarına örnek olmalı, sonra ki süreçlerde de çocuklarının sosyalleşmesi için ön ayak olarak çocuklarına iyi bir gelecek hazırlamalıdır. Aile içinde ki bireylerin, farklı yeteneklere sahip olmasıyla beraber ailedeki diğer kişiler bu yetenekler için destekleyici olmalı ve uygun zemini hazırlayarak ailenin eğitim yönünden işlevselliğine katkıda bulunmalıdırlar. Aile içerisinde öğrenilen en önemli hususlardan birisi, milli kültürdür. Aile işlevselliği bakımından eşler kendi içsel dinamiklerinde ve çocuklarında bunu yaşatarak, aynı zamanda dini işlevi de gerçekleştirip dini açıdan da ailenin işlevselliğini yerine getirmelidirler. Son olarak ailenin ekonomik işlevini inceleyecek olursak; Birey üretim ve tüketimin gerektirdiği ön bilgi ve beceriyi ailede kazanmaktadır (Kır, 2010:45). Bu bağlamda aile içinde kişilerin 'ekonomik işlevsellik' konusunda birbirlerine ışık tutmaları ve modernleşen toplumla beraber kadınların da iş gücüne olan katkısını göz ardı etmemeleri gerekmektedir. Aynı zamanda çocuklu aileler, çocuklarının iş bulması ve bir meslek mensubuna üye olması konularında da üstlerine düşen görevi yapmalı ve aile işlevselliğinin ekonomik boyutuna katkıda bulunmalıdırlar.

Ailenin tüm fonksiyonlarını yerine getirebilen ve eşlerin doyuma ulaştığı ailelere fonksiyonel yani sağlıklı aile denilmektedir. Sağlıklı aile olma kavramının kıstasları net olarak literatürde bulunmamakla beraber, uzmanların bu konuda ortak ve net oldukları birkaç husus bulunmaktadır. Uzmanlar; Duyguları paylaşma, bireysel

farklılıkları kabullenme, ilgi ve sevgi duygularının gelişimi, işbirliği, mizah duygusu, yaşamı sürdürmek için temel ihtiyaçların karşılanması, problem çözme, iletişim, birlikte zaman geçirme, başa çıkma becerileri konularında problem yaşamayan çiftlerin fonksiyonel aile tanımına uygun oldukları görüşündedirler. Evliliklerde önemli olan nokta kişiler arası fark değil beklentiler arası ortaklıktır. Kişilerin farklı kişiliklerinin olması oldukça normaldir. Bireylerin yetiştirilme tarzları ve yaşamış oldukları kültürler farklı olabilir. Bu sebeple en temel nokta; kişinin kendisini tanıması ve evlilikten ne beklediğinin sınırlarını net olarak çizmesi, bunu da partnerine ifade edebiliyor olmasıdır. Evlilik birliğinin temelinde farklı hayatları olan iki bireyin, ortak bir hayat içerisinde var olması olgusu vardır. Kişiler evlendikten sonra artık yaşadıkları hayat ile ilgili kararlar alırken birkaç kişilik düşünüp, durumu ona göre değerlendirmelidirler. Karşılaşılan problemler karşısında beraber baş etme becerisi geliştirmeli ve birbirlerine bu hususta destek olup, aynı yolda yürüdüklerini birbirlerine hissettirmelidirler. Aslında fonksiyonel ailenin temelinde; bireylerin biricikliklerine saygı duyulması, farklı yaşam alanlarının kabullenilmesi ve ortak olarak bir alan belirlenmesi yatmaktadır.

Günümüzde değişen roller sebebiyle de özellikle ailelerin sağlıklı bir aile içi dinamiği sürdürmesi oldukça zorlaşmaktadır. Yapılan araştırmalara göre boşanma oranlarının giderek arttığı gözlemlenmektedir. TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) verilerine göre; Yaşları 24 ila 29 olan kadın ve erkeklerin 2013,2014,2015 yıllarında ki toplam boşanma sayıları 4.303 dür. Genç yetişkin olan çiftlerin boşanma sayılarının oldukça fazla olması biz ruh sağlığı çalışanlarını bu alanda veri toplamaya ve araştırma yapmaya itmektedir. Bu bağlamda modernizmin başkenti olarak adlandırılan İstanbul kentinde bu araştırmanın yapılarak, modern toplumlardaki sağlıklı aile kavramlarının şekillenmesine katkıda bulunmak, aile kavramının çeşitli değişkenlere göre irdelenmesi ve bu bağlamda çıkan verilere göre incelenmesi amaçlanmıştır.

1.2 Amaç

Bu araştırmanın genel amacı; modern toplumlarda yeni evli (0-5 yıl) çiftlerin sağlıklı aile olmanın özelliklerini hangi düzeyde gösterdiklerinin incelenmesidir.

Bu genel amaç çerçevesinde araştırmanın cevap bulmayı amaçladığı sorular şunlardır:

- a) Araştırmaya katılan çiftlerin aile değerlendirme ölçeği puanları cinsiyetlerine göre değişmekte midir?
- b) Araştırmaya katılan çiftlerin yaşlarına göre değişmekte midir?
- c) Araştırmaya katılan çiftlerin evlilik yaşlarına göre değişmekte midir?
- d) Araştırmaya katılan çiftlerin evlilik sürelerine göre değişmekte midir?
- e) Araştırmaya katılan çiftlerin eğitim durumlarına göre değişmekte midir?
- f) Araştırmaya katılan çiftlerin çocuk sayılarına göre değişmekte midir?
- g) Araştırmaya katılan çiftlerin ekonomik durumlarına göre değişmekte midir?
- h) Araştırmaya katılan çiftlerin evlilik öncesi flört süresine göre değişmekte midir?
- i) Araştırmaya katılan çiftlerin ailelerinin kaçınca çocuğu olduklarına göre değişmekte midir?
- j) Araştırmaya katılan çiftlerin anne babalarının evlilik durumuna göre değişmekte midir?

1.3 Önem

Günümüz modern toplumlarının aile yaşantısı ve aile kurumundan beklentileri ile, geleneksel toplumdaki aile yaşamı ve aile kurumundan beklentileri farklılık göstermektedir. Modern toplumlarda kadın ve erkeklerin rollerinin değişmesiyle beraber, evlilik kültürü de değişkenlik göstermiştir. Son yıllara bakıldığında mutsuz bir evlilik yaşayan çiftlerin sayısı artmış buna bağlı olarak da günümüz modern toplumlarında, boşanma oranlarının ivmesi giderek yükselmiştir. Yapılan literatür çalışmalarında, modern toplumlarda ailelerin fonksiyonelliklerinin (sağlıklı aile dinamiği) ölçülmesi açısından; cinsiyet, yaş, evlilik yaşı, evlilik süreleri, eğitim durumları, çocuk sayıları, ekonomik

durumları, meslekleri, tanışma biçimleri, evlilik öncesi flört süreleri, ailelerinin kaçınıcı çocuğu oldukları, anne ve babalarının evlilik durumlarının irdelendiği ve 'Aile Değerlendirme Ölçeği' ile sağlıklı-sağlıksız aile içi dinamiklerinin incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan bu araştırmanın, literatüre ve aile danışmanlığı yapan danışmanların, seanslarını yapılandırma sürecine önemli katkısı olacağı düşünülmektedir. Aile danışmanlığı yapan psikolog ve ruh sağlığı çalışanlarının, modern toplumlarda evliliklerin sonlanmasının temelinde yatan süreç ve problemlere hakim olması, problemlerin çözümü için önemli bir husustur. Bu bağlamda; aile içerisinde ki sosyal yaşamışlıkların ve sağlıklı-sağlıksız aile kavramlarının oluşmasında önde gelen kıstasların ne olduğunun ortaya konulması ve araştırma bulguları doğrultusunda önerilerde bulunularak; aile içi dinamiklerinin nasıl daha fonksiyonel hale getirileceğinin saptanması bu çalışmanın önemini yansıtmaktadır.

1.4 Varsayımlar

Yapılan bu çalışmada temel alınan varsayımlar:

- 1) Araştırma dahilinde kullanılan ölçüm araçları, yapılan araştırmanın içeriği ve amacına uygunluk gösterir.
- 2) Araştırmanın örneklemi, İstanbul ilinde yaşayan yeni evli (0-5 yıl) kadın-erkek çiftleri temsil etmektedir.
- 3) Kadın ve erkekler, kullanılan ölçme araçlarındaki sorulara içtenlikle cevap vermişlerdir.

1.5 Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. Araştırmanın evreni, İstanbul ilinde yaşayan ve 0-5 yıllık evli olan kadın ve erkekler ile sınırlıdır.
2. Araştırma, amaçlar bölümünde belirtilmiş olan sorularla sınırlıdır.
3. Araştırma, kullanılmış olan istatistiksel verilerle sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Aile; İnsan türünün sürekliliğini sağlayan, ilk toplumsallaşma sürecini oluşturan, karşılıklı ilişkileri belirli kurallara bağlayan, toplumsal kültürünü kuşaktan kuşağa aktaran, biyolojik, psikolojik, hukuksal vb. yönleri bulunan toplumsal bir kurumdur. (Akt: Özay, 2004;s:9)

Cumhuriyet Öncesi Aile Yapısı; Boy yaşamı dönemini geçirerek iller ve devletler kurma dönemine gelmiş, ama henüz İslam Uygarlığının etkisi altına girmemiş olduğu zamanlarda Türk Ulusların da görülen aile tipi, baba ocağı idi.

Cumhuriyet Sonrası Aile Yapısı; Kadınlar, Atatürkçülük ilkelerinden olan 'Laiklik' ile toplumsal yaşamda dine karşı özgürlüklerini kazanmışlardır ve eşitliğin temellilerini atmışlardır. 1926 yılında Medeni Kanunun kabulü ile kadın ve erkek arasında eşitliğin tohumları atılmıştır.

Sağlıklı Aile Yapısı; Sağlıklı ailede aile üyeleri, birbirleri ile olan ilişkilerde ve belirli rol ve sınırların oluşturulmasına katkıda bulunur ve kendi sınırlarının nerede başlayıp nerede bittiğini doğru olarak algılar (Özgüven, 2001). Duygu ve düşünceler olduğu gibi ifade edilir dolaylı yollardan imalı bir anlatım kullanılmaz. Sağlıklı aile yapısının en önemli özelliği iletişim kurma becerilerinin yüksek olmasıdır. Bireyler birbirini dinleme konusunda ustalaşmışlar. Ayrıca sağlıklı ailelerde bireyler aile içerisinde kendilerine atfedilen rolleri en iyi şekilde yerine getirirler.

Sağlıksız Aile Yapısı; İşlevlerini bir bütünlük ve beraberlik içinde yerine getiremeyen aileler, sağlıksız ailelerdir. Bir grubun ideal bir şekilde tüm işlevlerini yerine getirebilmesi, grubun iç dinamiğine bağlı olduğu kadar, dış dünya ile ilişkilerine de bağlıdır. Sağlıksız ailenin temelinde birbiri ile anlaşamayan, farklı ego ideallerine sahip olan, aralarında iyi bir iletişim ve etkileşim kuramamış olan eşlerin bulunması söz konusudur (Çamur, 1998).

Modern Aile; Yirminci yüzyılın ortalarına kadar varlığını yoğun biçimde sürdüren geniş ailede ilişkiler güçlü bir biçimde dikey özellikte iken, otorite çizgisi açık bir biçimde yukarıdan aşağıya doğru olmuştur. Bu aile yapısındaki kurallardan birisi de kimin kiminle evleneceği konusunda olup, bu kararı aile büyüklerinin kesin ve tartışmasız bir şekilde alması durumudur (Rothrauff, 2005: 63). Her iki cins açısından da hayat arkadaşı olarak tercih edilecek kişide

aranan niteliklerin başında psikolojik doyum 6n planda tutulmaktadır. Eşlerin birbirlerini romantik olarak sevmeleri, ortak, dost, sırdaş olmaları, bu evliliğin kişisel beklentileri karşılıklı uyum içinde karşılaması beklenmektedir (Sprecher *al.*,1998: 33).

2 İLGİLİ ALANYAZIN

2.1 Aile Kavramı Ve Türk Toplumundaki Aile Yapıları

2.1.1 Ailenin tarihçesi

“Ailenin toplum içinde önemli işlevleri vardır. Çocukların yetiştirilmesi ve topluma kazandırılması bu işlevlerin başında gelir ki bunun başka kurumlarda gerçekleşmesi pek mümkün değildir. Bu açıdan aile, en etkin eğitim kurumu olarak kabul edilmektedir” (Özensel,2004:77). Şeklinde aileyi tanımlayan Özensel, ailenin yaşam boyu eğitimin devam ettiği bir kurum olmasına atıfta bulunmuştur. Bir başka tanımla aile; “İnsan türünün sürekliliğini sağlayan, ilk toplumsallaşma sürecini oluşturan, karşılıklı ilişkileri belirli kurallara bağlayan, toplumsal kültürünü kuşaktan kuşağa aktaran, biyolojik, psikolojik, hukuksal vb. yönleri bulunan toplumsal bir kurumdur” (Akt: Özay, 2004;s:9). Aynı zamanda Türk Aile Yapısı Özel İhtisas Komisyonu tarafından yapılan tanıma göre ise; “Aile kan bağılılığı, evlilik ve diğer yasal yollardan, aralarında akrabalık ilişkisi bulunan ve çoğunlukla aynı evde yaşayan bireylerden oluşan; bireylerin cinsel, psikolojik, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılandığı, topluma uyum ve katılımlarının sağlandığı ve düzenlendiği temel bir birimdir” (Akt: Nazlı, 2000;s:33). Yapılan aile tanımları doğrultusunda aile, toplumsal yapının içerisinde sosyolojik açıdan önemli, kan bağıının olduğu, bireylerin psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılandığı bireylerin iki farklı kültürden gelerek tek bir çatı altında toplandığı bir gruptur. Aynı zamanda aile kurumu, farklı çağlarda farklı kültürel değişimler geçirmiştir. Geçirilen bu farklılaşmalar sonucunda kadınların ve erkeklerin aile içerisindeki rolleri, sahip oldukları haklar da değişkenlik göstermektedir. Her toplumun kendi yapısına, kültürüne uygun olan aile yapıları vardır.

2.1.2 Türk toplumunda aile yapısı ve tarihçesi

2.1.2.1 Türk aile yapısı ve gelişimi

Türk toplumunun aile yapısı: ‘Cumhuriyet Öncesi Türk Ailesi’ ve Cumhuriyet Sonrası Türk Ailesi’ olmak üzere iki farklı aşamada irdelenebilir.

a) Cumhuriyet öncesi Türk ailesi

Boy yaşamı dönemini geçirerek iller ve devletler kurma dönemine gelmiş, ama henüz İslam Uygarlığının etkisi altına girmemiş olduğu zamanlarda Türk Uluslarında görülen aile tipi, baba ocağı idi. Buna türkün de denilirdi. Baba ocağında 'karı ile kocanın halkları eşitti. Kadın ailede erkekle aynı önemde yer alırdı. Öyle ki, ailede ana çocuklarına velilik etmeye yetkili, dul kaldığında çocuklarının vasisi evinin mutlak yöneticisi idi. Destanlardaki araştırmalar, Hakan'ın buyurma yetkisine dahi tek başına sahip olmadığını göstermektedir (Güler ve Ulutak, 1992 sf:58). Aynı zamanda erkekler yalnızca tek bir kadınla evlenir ve evliliklerini gerçekleştirdikleri zaman baba ocağından ayrılmaktalardı.

b) Cumhuriyet sonrası Türk ailesi

Kadınlar Atatürkçülük ilkelerinden olan ‘Laiklik’ ile toplumsal yaşamda dine karşı özgürlüklerini kazanmışlardır ve eşitliğin temellilerini atmışlardır. 1926 yılında Medeni Kanununun kabulü ile kadın ve erkek arasında eşitliğin tohumları atılmıştır. Osmanlı döneminden kalan gelenek ve göreneklere bir yerde tamamen ters çıkan, ama bunun toplum içinde yaşatmasını bilen bir politika ile devrimler yapıyordu. Evlilik bağına bağlılık sadece kadınlardan bekleniyordu. Bu doğrultuda gelenek ve göreneklerde bu hususu destekler nitelikteydi. Aynı zamanda ekonomide olan değişmeler Türk aile yapısını da etkiledi ve köyden kente doğru bir göç süreci başladı. Fakat çarpık ekonomik düzen nedeniyle, köylerden kente göçen aileler, modernleşmenin sonucunda değil olanaksızlıkların sonucunda kentlerde çekirdek aile olarak oluşmaya başlamışlardır. Cumhuriyet sonrası aile tipinin temel özelliği çekirdek aile yapılarıdır. Önceki zamanlarda topluluk halinde yaşayan aileler modernleşmeyle birlikte göçlere başlamış ve bunun sonucunda da çeşitli ekonomik etkenler ya da çalışan kadınların evde olup çocuklarını yetiştirecek zamanı bulamaması gibi etkenler doğrultusunda aileler çekirdek aileye dönüşmüştür. Aynı zamanda

yerleşim yerleri gereği bireyler artık apartman dairelerinde ve kendilerine ait hanelerde yaşamlarını sürdürmektedir. Dolayısıyla modern toplumdaki değişimler ailelerin küçülmesine sebep olmaktadır.

2.1.3 Yerleşim yerlerine göre Türk aile yapısı

a) Köy aile yapısı

Köy kanununa göre nüfusu iki binden aşağı yurlara köy denilmektedir; cami, mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi orta malları bulunan ve toplu veya dağınık evlerde oturan insanlar, bağ, bahçe ve tarlaları ile birlikte bir köy oluşturur. Kanundan da anlaşıldığı gibi bu tarz yerleşim yerlerinde ve bu düzende yaşayan ailelere köy ailesi denilmektedir. Köy ailesinin farklı tanımları bulunmaktadır. Bazen aile soy, sop anlamına gelirken, bazen de çocukların anası kastedilmektedir. Başbakanlık 1994 aile komisyon raporunda aile "ortak mülkiyet, gelir ve tüketim örüntülerini paylaşan ve aynı çatı altında aynı kazandan yiyip içen kişilerin meydana getirdiği bir toplumsal birim" olarak tanımlanmıştır (Başbakanlık, 1994 Aile Yılı Rap, 1994,100).

Orhan Tütengil köy aile yapısını üç noktada toplanmıştır; “ Üç kuşağı kavrayan ve köy işletmesiyle birleşen geniş aile, ziraatçılığın, şahsı ihtiyaçları da karşılayan tabii geçim kaynakları açması, komşuluk münasebetlerine, devamlı şahsi temaslara, maddi ve manevi yardım şekillerine vücut veren cemaat modeli” (Tütengil,1969,sf:130).

Nüfus planlaması köy ailelerinde kentlerde ki gibi etkili olmamıştır, bunun en önemli nedeni ise, köylerde çocuk sayılarının aileler için bir güç niteliğinde olmasıdır. Çocukların fazla olması, ailenin iş gücünün de artması anlamını taşır. Köylerde sosyal güvenlik tedbirlerinin olmamasıyla ya da çok yetersiz oluşundan dolayı çocuklar ebeveynlerin sosyal güvencesidir. Nitekim yaşlanan ana-babalar yaşlılıkları çocukları ile geçirmek ve onların bakımlarını üstlenmesi ümidindedir. Aynı zamanda kırsal bölgelerdeki geleneklerin, yaşam tarzının ve dinin aile sayısı üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Köy ailesi daha çok tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlamakta ve kendi tüketimi içinde bazı mal ve hizmetleri üretmektedir. Buna karşılık tarım ve hayvancılık dışı gelirlerinde giderek önem kazandığı kaydedilmektedir (1994, Aile Yılı Rap, 1994.103). Köy ailesinin boşanma oranlarının şehirlere göre oldukça düşük olduğu (Merter

1990,33) ve erkek çocuklara kız çocuklardan daha fazla önem verildiği bilinmektedir. Tüm bunlar incelendiğinde görüyoruz ki kırsal bölgelerde Türk gelenekleri hala oldukça yaygın bir haldedir. Türk kültüründen kopmadan hala gelenekselci yaşama devam eden kırsal kesimdeki aileler toplumdaki modernleşmeye karşı adeta direnmektedirler. Tarım ve hayvancılıkla uğraşan kırsal kesimdeki aileler halen günümüzde organik olarak adlandırılan yiyeceklerin yenilmesine ve kültürümüzü yaşatmamıza katkı sağlamaktadırlar.

b) Kasaba ailesi

Köy kanununa göre nüfusun 2 bin ile 20 bin arasındaki yerleşim bölgelerimiz kasaba olarak kabul edilmektedir (Keleş, 1993,74). Kasaba ailesinde küçük çaplı olarak; esnaf ve zanaatkarlar, tüccarlar, toprağını kendisi işlemeyen çiftçiler, memur ve aynı zamanda işçiler bulunmaktadır. Aynı zamanda kasaba halkının hane sayısı, köylerdeki hane sayılarından daha fazladır. Bu bölgelerde akraba evliliği oranı yüksek, geleneksel değerlerin ivmesinin yavaş yavaş düştüğü, dayanışmanın azaldığı ve sadece aile bireyleri arasında görüldüğü buna karşılık dini tutumların gücünü koruduğu gözlemlenmiştir.

Eş ilişkisi bakımından son karar erkeğe aittir. Ayrıca çekirdek ailelerde eşlerin bağlılığı çok daha fazladır. Baba oğul ilişkisi bağlamında problemler mevcuttur. Erkek çocuğunun geleceğine dair planlamalar konusunda babası ile sürekli olarak bir çatışmada olduğu bilinmektedir. Evliliği, yapacağı meslek konusunda çatışmalar mevcuttur. Aile bireyleri erkek çocuk ile çatışma yaşarken, bu çatışma kız çocukları için minimize bir haldedir. Aynı zamanda kasaba ailelerinde eğitime olan ilgi fazlaşmıştır.

c) Kent ailesi

Yakut Sencer'e göre kent "Çoğunlukla tarım dışı kesimlerde yoğunlaşmış 10 binin üstünde bir nüfusu bulunan, farklılaşmış ve örtülü bir fiziksel, toplumsal ve yönetsel bütünlüğe sahip olan yerleşmedir" (Sencer, 1979,8).

Kent ailesi ana baba ve evlenmemiş çocuktan oluşur ve çekirdek aile yapısını yansıtır. Ülkemizde hane halkı sayısı bakımından en az sayıya sahiptir. Yıllar ilerledikçe hane halkı sayısı bakımında ivmesi giderek düşmektedir. Kent ailelerinde akrabalara bağlılık, görüşme ve komşuluk ilişkileri metropolleşen şehirlerdeki geniş fakat kimselerin birbirini tanımaması gibi sebeplerle

neredeyse kopma noktasına gelmiştir. Kırsal kesimlerde olduğu gibi kişilerin evlilikleri görücü usulü ya da ailesinin görüşmesinde bir sorun görmediği kişilerle değil, tamamen bireylerin kendi istedikleri kişiler ile yapılmaktadır. Genel bağlamda erkeklerin 28 yaş civarı kadınların ise 24 yaş civarında evlilik birliğine katıldıkları gözlemlenmekte fakat yıllar geçtikçe, evlilik yaşının da değişerek ilerlediği gözlemlenmektedir. Eğitim düzeylerinin artması ve kadınlarında iş gücünün içinde yer almaları sebebiyle, gelenekselleşen roller değişmiş yerine modern bir aile yapısı gelmiştir. Fakat erkeklerin, kadınlardan geleneksel rollerde ki gibi ev hayatında da iş gücü beklmeleri, değişen sosyoekonomik şartlar ile de beraber boşanma oranları da ivme kazanmıştır. Değişen tüm bu olgulara rağmen kent ailelerinin gelenekselliklerine ‘çocuk sahibi olma’ amacı ile bağlı oldukları görülmektedir. Çocuk sahibi olup, yaşlılıklarında onlara destek olacak bir birey olması kent ailelerinin de isteğidir.

d) Gecekondu ailesi

Gecekondu ailesinin bir geçiş ailesi özelliği taşıdığı söylenebilir. Bu bölgelerdeki ailelerin büyüklüğü ve terkibi köy aile büyüklüğünden küçük ve sadedir. Bu küçülmenin Türkiye şehirlerine ait aile küçülme eğilimine uygun olduğu görülmektedir.

Gecekondu bölgelerinde geleneksel geniş ailelerin hızla çekirdek aileye dönüştüğü, geniş ailelerin devam etmesinin önemli nedeni ise daha çok ekonomik sebeplere dayandığı kaydedilmiştir (Doğan, 1990,223). Köylerden kentlere geçiş yapan gecekondu aileleri yerleşim yerlerinde gelmiş oldukları kültürün özelliklerini yaşatırlar. Gecekondularda genellikle kendi kültürlerinden, memleketlerinden gelen bireyler ile toplu yaşama eğilimi vardır. Gecekondu ailelerinde bir arada kalmışlık söz konusudur. Bir yandan kendi gelenek ve görenekleri ile yaşarken diğer yandan şehir kültürünün de imkanlarından yararlanırlar. Eğitim ve sağlık bakımından kent yaşamına zaman zaman ayak uyduran gecekondu aileleri, tam bir arada kalmışlık durumu gösterirler. Aynı zamanda günümüzde sosyologların yapmış oldukları çalışmalarda bu durumu destekler niteliktedir. Gecekondu bölgesindeki birinci kuşak anne ve babaların mesleklerinde yeterli olmadıkları, kadınların daha da yetersiz oldukları kaydedilmiştir. (Onat,1993,93) Kent yaşamında çok daha fazla kalifiye elemanların çalıştıkları bu sebeple de kırsal kesimden kente gelen

bireylerin, iş bulma sürecinde zorluklarla karşılaştığı ve iş gücü bakımından çoğu zaman yetersiz buldukları bilinmektedir. Buna rağmen çocuklarının kent yaşamında almış oldukları eğitim ile, aile kültüründen farklılaşarak bir meslek sahibi olduğu da rastlanan bulgular arasındadır.

Bu bağlamda çocukların almış oldukları eğitim ve sonra ki süreçlerde yapacakları eğitim ve kent düzeninde büyümeleri itibariyle, ilerleyen kuşaklarda gecekondü ailelerinin de kentli ailelere dönüşmeleri beklenmektedir. Gecekondü aileleri yaşadıkları bu kültürel değişim karşısında çeşitli uyumsuzluklar ve sarsılmalar yaşamaktadırlar. Geleneklerine bağlı bir kültürden gelen aileler, dejenerasyonda yavaş ilerliyor olsalar dahi, zaman geçtikçe kendi kültürlerinden kopma eğilimindedirler.

2.2 Modern Toplum

2.2.1 Modern toplum

2.2.1.1 Tanımı ve tarihçesi

Coşkun modern toplumu; “Modern toplum dinamik, şehirli hayatın egemen olduğu endüstrileşmiş, siyasi ve sosyal yapıda kurumlaşmaların artmış, okuma yazma oranının yüksek ve yüksek öğrenimin yaygın olduğu, yönetimde görevlerin fonksiyonel olarak farklılaştığı, kitlelerin giderek artan bir oranda siyasete katıldığı, siyasi gücün daha geniş gruplara dağıldığı, demokratikleşmenin yanı sıra laik düşünüş tarzlarının siyasi ve sosyal yapıda hakim olduğu bir toplum tipi” olarak tanımlanmaktadır (Coşkun,1994:299).

Modern toplumların dinamik bir yapı olmasından kaynaklanan sebeple, modernizmle beraber yaşanan en büyük handikap, bireylerin tüketiminin üretiminden fazla olmasıdır. Geleneksel toplumlarda kişiler ürettikleri kadar tüketmekte ve aynı zamanda da üretici konumunda idi. Modern toplumlara bakıldığı zaman ise üretim açısından zayıf olduğu, sadece tüketim odaklı bir yaklaşımın olduğu gözlemlenmektedir. Modernizmle beraber kişiler sadece biyolojik açıdan ve doğuştan kazandığı statülerinin yanında, farklı statüler ve mevkilerde edinmişlerdir. Edinilen bu farklı statüler, insanların yaşam mücadelesini arttırırken çoğu zamanda yaşam kalitesini düşürmektedir. Kişiler modern toplumda yer edinmek adına, sürekli hep bir üst noktaya ulaşma

amacındadırlar. Bu nedenle de artık günümüzde kişilerin bireysellikleri değil, statülerinin konuşulduğu bir düzen hakimdir.

2.2.1.2 Modern toplumlarda aile yapısı

Toplumsal değişme ve evlilik

a) Toplumsal değişme

Sanayi devriminden sonra yaşanan değişmeler, geleneksel döneme dair birçok olguda değişime neden olmuştur. Evlilik kıstasları ve boşanma oranları da bu değişimden oldukça etkilenmiştir. Evlilikten beklentiler farklılaşmış, evlilik yaşları değişime uğramış ve aynı zamanda boşanma oranları da artışa geçmiştir.

Bireyler artık evlenecekleri kişileri seçme de geleneksel toplum düzenine göre çok daha esneklerdir. Bireyler artık, görücü usulü evlilik yapmak yerine; anlayabildikleri, kendi kariyer ve mevkisine yakın, psikososyal açıdan doyuma ulaşabildikleri, sosyoekonomik seviyelerine uygun kişiler ile evlilik yapmaktadır. Geleneksel toplumlarda olduğu gibi bir kez görüp sonraki süreçlerde evlilik yoluna girilmesi yerine, kişiler uzunca zamanı flört etme evresi olarak geçirip, birbirlerini çok daha iyi tanıdıktan sonra nikah akdine karar vermektedir.

Toplumsal değişme kapsamında yer alan bazı değişmeler; toplumsal rol ve statülerdeki değişimler, ekonomik yapıdaki değişmeler, nüfus artış hızındaki değişmeler, üretim ilişkilerindeki değişmeler, dinsel yapıdaki değişmeler, aile ve akrabalık ilişkilerindeki değişmeler, gelenek ve göreneklerdeki değişmeler, çocuk yetiştirme yöntemlerindeki değişmeler olarak ifade edilebilir. Örneklerin çeşitliliği toplumsal değişimin kapsamının genişliğini göstermektedir (Tezcan,1995: 178). Çeşitliliği bakımından asla durağan olmayan bu değişim dalgası, insanların modernleşmekte olan topluma uyum çabalarına her gün yeni bir kıstasında eklenmesiyle beraber devam eder. Her an bir değişim dalgasının içerisinde olan birey, topluma ayak uydurma çabasındadır. Gelenekselliğinden kopmadan, modernizmi sindirebilen birey, pek tabii ruhsal açıdan da çok daha az sarsıntıya uğrayarak; modernizmi kendi kültürüne empoze edebilen bir kişi olarak yaşamını sürdürür.

b) Geleneksel toplumlarda evlilik

20. yüzyılın ortalarına kadar varlığını devam ettiren geleneksel ailede ilişkiler, güçlü bir biçimde dikeydi. Yukarıdan aşağıya açık bir otorite çizgisi vardı. Geleneksel bir aile biçiminde (ideal-tipik), baba değişmez bir biçimde sorumluydu; anne ve çocuklar, onun yönetimi altındaydılar (Belki aileyi büyüten hizmetçiler ya da köleler de vardı). Anneler, babalara bağımlıydı; fakat çocukları üzerinde otoriteye sahiptiler. Olasılıkla karmaşık akraba düzenlemeleri vardı; birçok toplumda, örneğin bir kaynananın gelinleriyle ilgili, ya da bir amcanın yeğenleriyle ilgili yetkisi, kesin bir biçimde tanımlanmaktaydı ve kimin miras alacağı, kimin yöneteceği, kimin kiminle evleneceğiyle ilgili açık kurallar vardı (Lawrence, 2002: 14). Modernizmin ortaya çıkmamasından önce yaşanan aile düzleminin sınırları çok net olarak belirtilmekteydi. Kişilerin aile içerisindeki rolleri, diğer aile bireylerinin ondan beklentisi açık bir şekilde bilinmekteydi. Ataerkil düzen olarak da adlandırılabilir bu toplumlarda otorite, erkek olarak görülmekteydi. Ailenin reisi ve onun koymuş olduğu kurallar çerçevesinde aile kurumu yaşamına devam etmekteydi. Çocukların ve eşlerin otoriteye karşı çıkması ya da reddetmeleri çok daha az rastlanan bir durumdu. Hal böyle olunca modernleşmeden önceki geleneksel topluluklarda yapılan evlilikler; evlilik yaşı ve beklentiler bakımından birbirine oldukça benzemektedir.

c) Modern toplumlarda evlilik (Türk toplumu, Avrupa ülkeleri ve Amerika'da evlilik)

Yirminci yüzyılın ortalarına kadar varlığını yoğun biçimde sürdüren geniş ailede ilişkiler güçlü bir biçimde dikey özellikte iken, otorite çizgisi açık bir biçimde yukarıdan aşağıya doğru olmuştur. Bu aile yapısındaki kurallardan birisi de kimin kiminle evleneceği konusunda olup, bu kararı aile büyüklerinin kesin ve tartışmasız bir şekilde alması durumudur (Rothrauff, 2005: 63). Fakat sanayi devrimi sonrasında bu düzen tamamen değişti. Kişiler artık kendi dinine mensup ya da uzaktan akraba, komşu kızı ve oğlu gibi kişilerle evlenme dönemini bir rafa kaldırdılar. Erkekler açısından eşlerinin artık çok iyi yemek yapan olması, kadınlar açısından da erkeklerinin güçlü bir yapıda olması gibi özellikler yerini farklı toplumsal statülere bıraktı. Evlilikte rollerin değişmesinin yanında, kişilerin birbirlerinden beklentileri de değişti. Buna bağlı

olarak pek tabii evlilik yaşının da giderek arttığı gözlemlenmektedir. Kişiler artık, kendilerine uygun bir kariyer elde ettikten sonra; kendilerine uygun olan eş aramaya koyulmaktadırlar. Kişilerin kariyerleri onlara daha çok haz vermekle birlikte zaman geçtikçe istedikleri kriterler değişmekte ve genellikle kendi statülerine uygun olan eşleri kendilerine seçmektedirler. Psikolojik doyumun ön planda olduğu evlilikleri görmek artık çok daha mümkün. Kişilerin kendi ekonomik gücünün olmasıyla beraber evliliklerinde, arkadaş gibi olabilecekleri kişileri seçme eğilimleri yükselmekte. Artık geleneksel toplumun kadına ve erkeğe atfettiği roller de değişkenlik göstermektedir. Önceki zamanlarda kadınlar sadece evin işlerini yapan eşine yemek hazırlayan bir bireyken artık günümüz toplumlarında kadın ve erkekler ev içerisinde iş bölümü yapabilmektedir. Kadınların iş gücüne olan katkısıyla birlikte kendi hayatlarını idame edebilecek maddi imkanlara sahip olması, kadınların daha müdanasız olmasına ve eş seçme kriterlerinin de farklılaşmasına yol açmaktadır. Kadınların eş adaylarında aradıkları özelliklerden biriside onların kariyer planlarına ne ölçüde müdahil olacaklarıdır. Kadınlar artık kariyer planlarına engel olacak bireyleri eş olarak seçmek istememektedir.

Aynı zamanda zaman ilerledikçe bireyler yasal haklarının farkına varmışlardır. Önceki zamanlarda ki gibi sadece imam nikahını kabul eden kişi sayısı artık oldukça azdır. Yasal yollardan doğan haklar açısından kişiler, evliliklerini resmi yollarla gerçekleştirmek istemekte ve imam nikahını da kültürümüz gereği resmi nikahla birlikte kabul etmektedirler. Bu bağlamda Türk toplumlarında sadece imam nikahı ile evlenmek yasak hale getirilmiş tercih edilmemekte ve kişiler de resmi nikah akdine önem vermişlerdir. Ülkemizin Batı tarafında evlilik kültüründe değişme bu şekilde ilerlerken Doğu kısmına gidildikçe, çiftlerin hala sadece imam nikahı ile beraberliklerini sürdürdükleri de gözlemlenmektedir. İmam nikahı ile beraber, çok eşlilik bazı kısımlarda hala devam etmektedir. Kişiler Batı bölgelere geldikçe, yaşanan düzenden kaynaklanan sebeplerle resmi nikah akdine önem vermekte ve resmi nikah akdinden sonra aynı çatı altında yaşamaya başlamaktadır.

Sanayileşme sonrası hızlı toplumsal değişim sürecini yaşamayan Kıta Avrupa'sı ve Amerika Birleşik Devletleri dışındaki ülkelerde; coğrafi, kültürel, sosyal ve ekonomik faktörlere bağlı olarak yerel yapıda kabul edilen biçimleri ile evlilik

kurumunun varlığını sürdürdüğü düşünülebilir (Yazan, 1991: 473). Avrupa ve Amerika topluluklarında ki evliliğe bakış ve evlilik kültürünün çok fazla değişime uğramadığı görülmektedir. Kişilerin evlilikten beklentileri ya da Türk toplumu açısından incelendiğinde; evlenecekleri kişilerin kim olduklarına karar vermeleri açısından uzun yıllardır bireysellikleri ve kendi kararlarının hakim olduğu görülmektedir. Değişen dünya düzeninden sonra artık kişiler evlilikler değil aynı ev içerisinde beraberlikler yaşamaktadır. Romantik ilişkiler, evlilik akdi ile değil kişilerin aynı çatı altında yaşanması ile sürdürülmektedir.

2.3 Aile Yaşam Döngüsü

Aile yaşam döngüsünde, her ailenin, evrensel olarak benzer evrelerden geçtiği varsayılmaktadır. Bu evreler "Aile Yaşam Döngüsü Evreleri" olarak tanımlanmaktadır ve aşağıdaki sıralamaya uygunluk göstermektedir (Dokur ve Profeta, 2006):

1. Aileler arası: Bağlı olmayan genç yetişkin,
2. Ailelerin evlilik yoluyla birleşmesi: Yeni evlenmiş çift,
3. Küçük çocuklu aile,
4. Büyük çocuklu (ergen) aile,
5. Çocukların aileden, evden ayrılması,
6. Daha sonraki yaşamında aile.

Aile yaşam döngüsünün ilk evresi olan '*Evden Ayrılma: Genç Yetişkin*' evresiyle beraber kişiler, ebeveynlerinin yanından ayrılarak kendilerine yeni bir yaşam alanı oluştururlar. Bu evrede bireyler akranları ile yakın arkadaşlıklar kurup yaşamlarından aldıkları doyuma bu şekilde ulaşırken, diğer bir yandan kariyer basamaklarını çıkmaya başlamış ve kendi maddi özgürlüklerini de ilan etmişlerdir. Bu evre aynı zamanda, mental olarak evliliğe hazır bulunuşluk evresidir. Kişi ebeveynlerinden, aile merkezinden uzaklaşmış ve kendi ailesini kurmak için adım atmış durumdadır. Eş seçimi açısından kriterlerini belirlemiş ve uygun eş adayıyla beraber evlilik birliği çatısı altında toplanmaya hazırdır. İkinci evre olan '*Evlilikle Yeni Ailenin Bağlanması*' ile beraber genç yetişkin olan birey, evliliğini gerçekleştirmiş ve kariyeri açısından da basamakları

çıkılmaya devam etmektedir. Oluşan yeni aile birliği ile beraber kişiler aile merkezine yaklaşmış ve anne babalarıyla ilişkileri yeniden canlanmıştır. Sürece 'Çocuklu Genç Aile' olan aile yaşam döngüsünün üçüncü basamağı ile devam edilir. Bu basamakta ailenin yeni bir üyesi olmuştur. Çiftler çocuğun bakımı ile ilgili rol paylaşımına gitmiş, aileye katılan yeni üye ile beraber ailenin bağları daha da kuvvetlenmiştir. Çalışan ebeveynler, iş hayatından evliliğe yeniden bir uyum sergileyerek, bağların kuvvetlenmesine katkıda bulunmuşlardır. Dördüncü evre olan 'Ergen Aile' de ise eşler açısından evlilik sistemi yeniden kurulmuş ve gelişimsel açıdan da yetişkinlik evresine ulaşılmıştır. Çiftlerin çocukları büyümüş ve yavaş yavaş yuvadan ayrılma hazırlığındadır. Çocuklarının büyümesiyle beraber çiftler, çocukları ile ilgili daha az sorumluluk almaya başlamış ve evliliklerine daha fazla zaman ayırmaya başlamışlardır. 'Kendi Geçimini Sağlayan Ayrılan Çocuklar: Boş Yuva' evresi, aile yaşam döngüsünün beşinci evresidir. Bu evrede çocuk evden ayrılmış, kendi ayakları üzerinde durmaya başlamıştır. Çiftlerin anne ve babalarının ölümü de bu evrede gerçekleşmiş olabilir. Çocuğun da evden tamamen ayrılmasıyla beraber, çiftler yeniden romantik ilişki kurma ve eş olma rollerine geri dönüş yaşamışlardır. Çiftler, kendileri ve evlilikleri ile ilgilenmeye, birbirlerine daha fazla vakit ayırmaya da bu evrede başlamışlardır. Aile yaşam döngüsünün son evresi olan 'Geç Yaşamdaki Aile' evresinde ise çiftler; eş kaybı, kardeş kaybı, akraba kaybı gibi durumlarla meşgul olurlar ve yaşamlarının yavaş yavaş sonlarına geldiklerinin hissine kapılıp, kendi ölümlerini bekleyerek bu konuda hazırlık yapmaya başlarlar.

2.4 Eş Seçme Kriterleri

Larson (1992) eş seçimi konusunda bireylerin kabul ettikleri dokuz sınırlandırıcı inançtan bahseder. Bunlar:

“Yalnızca tek bir ideal eş vardır”: Bu inanca sahip kişi, dünyada evlenebileceği tek ve yalnızca bir doğru kişi olduğunu düşünür. Bu kişiler fikirlerinden de anlaşıldığı gibi evliliğe tek eşlilik yönünden bakmaktadırlar. Kişilerin tüm istek ve beklentilerini sadece tek bir kişinin karşılayabileceğini düşünürler.

“Mükemmel eş”: Bu inançta olan kişiler, mükemmel bir eş buluna kadar evlenmeme taraftarıdır. Olumsuzlukları tolere etmekten yana olmayan kişiler, evlilik için nokta atışı yapana dek beklerler.

“Mükemmel Ben”: Böyle bir düşünceye sahip olan kişi, eş olmanın her kriterine uyum sağlayacağına inanana kadar yalnız olmayı tercih eder. Mükemmel bir eş olacağına olan inancı tam olduğu zaman evliliğini gerçekleştirir.

“Mükemmel ilişki”: İnancın yansıttığı düşünce, evlilikten sonra da aralarında ki ilişkinin değişmeyeceğine olan inancın gerçekleşmesi arzudur. Birey evliliğinden sonra değişime uğrayan kişilik yapısına sahip biriyle değil, hep aynı hisler ve mutlulukla evliliğini sürdürebileceği bir kişi ile evlilik kararını alır.

“Daha fazla gayret etmeliyim”: Bu düşüncede kişi daha fazla çaba sarfederse evlilik birliğine ulaşacağını ve seçtiği kişiyle mutlu olacağını düşünür.

“Sevgi yeterlidir”: Buna inanan kişi evlenmek için sadece aşkın varolması gerektiğine inanır. Romantik ilişkisinde aşkı hissettiği birey, evlenilmek için uygun bir adaydır.

“Birlikte yaşamak”: Bir başka düşünceye göre kişi, evleneceği kişiyle evlenmeden önce aynı evde yaşamalı ve onu tanımalıdır. Bu süreci olumlu geçirirlerse eğer, karşı taraf evlenilecek kişi kriterlerini karşılamakta ve sonucu evlilik olmalı diye düşünülmektedir.

“Tamamlayıcı olmayan”: Düşünce doğrultusunda evlenilecek kişi, karakteristik özellikler bakımından bireyden farklı olmalıdır. Aynı özelliklere sahip olmayan iki kişinin evlenmesinin daha uygun olduğu görüşü desteklenir.

“Seçim yapmak kolay olmalı”: Bu fikre sahip olan kişi, evliliğin şans eseri gerçekleşeceğine ve eş seçmek için çok fazla düşünmeye gerek olmadığına inanır. Eş seçmek için kriterlerin olması yerine, doğru zamanda doğru kişinin karşısına çıkacağına olan inançtır.

2.5 Ailenin Yapısal Özellikleri

Ailenin yapısal özellikleri şu şekilde sıralanabilir;

Ailede problem çözme, sağlık, yeterlik, amaçların gerçekleştirilmesi vb. ile ilgili olan ve arttıkça aile sisteminin genel uyumunun da arttığı göstergedir (Gülerce, 1996). Problem çözmenin bir diğer adı da 'kriz yönetimi' dir. Aile içerisinde ortaya çıkan herhangi bir durumda, aile bireyleri bu kriz anını yöneterek aile içi dinamiklerin bundan en az sarsıntı ile etkilenmesini sağlamalıdır. Problemin farklı türleri olabilir. Para kazanmak, fizyolojik ihtiyaçların karşılanması, barınacak yer gibi maddi ve manevi unsurlarla baş edebilme işlevlerini gerçekleştiren aileler, problem çözme becerisi konusunda yetkinliğe sahip olurlar. Bireyler herhangi bir konu hakkında yetkinliğe sahip olmaları ailelerini herhangi bir kriz anında yönetebilmeleri ve duruma çeşitli çözüm önerileri sunabilmeleri gerekmektedir. Bu durumları en az sarsıntı ve başarıyla atlatan aile üyeleri yetkinlik bağlamında yeterli sayılmaktadırlar.

Birlik: Evlilik birliğinin temelinde, birlikte karar alma ve bir bağlılık söz konusudur. Bu durum zaman zaman bağımlılığa da dönüşebilmektedir. Bağlılık kavramı, grup içi dinamiklere uygun olarak hareket etmek ve ortak kararlar doğrultusunda, birlik içerisinde hareket etmektir. Türk toplumunda, gelenek-göreneklerden kaynaklanan, aile içinde birbirine sıkı sıkı sıkıya bir bağlılık vardır. Genel bağlamda, Türk toplumu ve ailesinin temelindeki insan ilişkilerine yönelik egemen değerlerin; yakınlık, sadakat, karşılıklı bağlılık ve dayanışma olduğu ileri sürülebilir. Bu değerlere dayanan bir ilişki dinamiğindeki aile bireyleri; bir yere ait olmayı özerkliğe yeğleyen, bağımlı, duygu ile mantığı ayırtırmayan, yakınlarından çok şeyler bekleyip duygusal tepkiler gösterebilen kişilerdir (Fişek, 1990). Fakat bu bağlılık zaman zaman bireylerin bireyselliğinin önüne geçerse, kişiler ve aile içi dinamikler açısından sağlıklı bir hal alır. Bireylerin bu noktada kendi biriciklik kavramlarını unutmadan hareket etmeleri gerekmektedir. Aileyi bir grup olarak düşünürsek sosyolojik açıdan grup üyelerinin birbirlerine bağlılığı grubun temelini oluşturmaktadır. Fakat burada ki en önemli nokta bireylerin biriciklik kavramlarına da saygı duymaları ve buna göre hareket etmeleridir.

İletişim: İletişim bir ailenin en temel basamağıdır. Aynı zamanda iletişimi ailenin temeli olarak düşünürsek, iletişim açısından problem yaşayan aileler tıpkı temeli sağlam olmadığı için yıkılan binalar gibi olmaktadır. Bireyler üstü kapalı iletişim kurarsa ya da kendilerini doğru ifade edemezlerse çeşitli sorunlar ortaya çıkacaktır. Sağlıklı olan, açık ve doğrudan iletişim biçimidir. İletişim, daha az açık ve daha az doğrudan olduğunda sağlıksızlık belirtisidir (Gülerce, 1996; Sertelin, 2003; Işık ve Güven, 2007; Otlı, 2008). Türk aile yapısı gereği, aile içerisinde bir otorite figürü bulunmakta ve bu figür ile iletişime geçmek, ailenin diğer üyeleri açısından zor olmaktadır. İletişimin tanımı gereği çift yönlü olması, sağlıklı bir iletişim olduğunun göstergesidir. Fakat, Türk aile yapısı incelendiğinde bu iletişimin genel olarak tek yönlü olduğu bilinmektedir. Bir ailenin fonksiyonelliği incelendiğinde, sağlıklı aile kavramını taşıyan bir ailenin temelinde sağlıklı bir iletişim olgusu yatar. Sağlıklı bir iletişime sahip olan eşler sağlıklı bir aileye de sahip olur.

Duygusal Bağlam: Bireylerin aile içerisinde duygusal tepki verebilmeleri, olumlu ya da olumsuz duyguları birbirine yansıtılabilmeleri aynı zamanda birbirlerine kendilerini ifade edebilmelerini sağlar. Bireyler bu şekilde kendilerini ifade ederlerse, aralarındaki bağ daha çok gelişecek ve fonksiyonel bir aileye dönüşeceklerdir. Aynı zamanda gereken ilgiyi gösterme; aile üyelerinin bireysel faaliyet ve ilgi alanlarına verilen değer ve gösterilen ilginin düzeyidir (Sertelin, 2003; Işık ve Güven, 2007; Otlı, 2008). Eşler kendilerine atfedilen rollerle birlikte aile içerisinde gereken ilgiyi gösterme konusunda da yeterli olurlarsa duygusal bağlamda sağlıklılık belirtisi göstermiş olacaklardır.

Yönetim: Evlilik ve ailedeki yapısal örgütlenme, karar alma, davranışsal kontrol, disiplin, kurallar, normlar, roller, yapısal işleyişin esnekliği vb. ile ilgili olan ve aşırı katılığı/esnekliği, sistemin genel uyumunu olumsuz yönde etkileyen göstergedir(Gülerce, 1996). Aile içerisinde yönetim gerektiren konularda aile büyüklerinin bu kontrolü üstlenmesi olası bir durumdur. Çocukların eğitim hayatları veya ev içerisinde ki problemlerin çoğu genellikle aile içinde yönetimsel durumlar olarak gözlemlenir. Yapılan bu yönetimlerde bireylerin aşırı katı tutumlar sergilemesi ve kontrolün tek elden yürütülüyor olması aile içerisinde ki fonksiyonelliği bozmakta ve olumsuz aile içi dinamiklerin yaşanmasına yol açmaktadır.

Bu tanımları Türk aile kavramı içerisinde incelediğimiz zaman, aile içerisinde duygusal tepki verebilme ve gereken ilgiyi gösterme durumlarının varlığından pek fazla söz etmek mümkün değildir. Bireyler sağlıklı aile olmanın temelinde olan faktörleri yeterince karşılayamamaktadır. Bireylerin duygusal bağlamda tüm duyguları aile içerisinde yaşamaları, birbirlerine kendilerini iyi ifade etme becerisi göstermeleri zorlaşmaktadır. Aile kavramı içerisinde, bireylere çeşitli roller atfedilmektedir. Bireyler zaman zaman kendilerine atfedilen bu rolleri tam anlamıyla karşılayamamaktadır ve dolayısıyla da duygusal bağlamda ailenin fonksiyonelliği zarar görmektedir. Ufak bir örnek ile açıklayacak olursak; atfedilen bu roller gereği, bir babanın oğluna sarılması ya da onun fikir ve düşüncelerine duygusal bağlamda hak vermesi pek mümkün olmamaktadır. Duygularını geçirmeyi gerçekleştiremeyen baba çocuğu tarafından oldukça soğuk olarak algılanmakta ve çocukta istediği zaman kendi duygu ve düşüncelerini serbestçe açıklayamamaktadır. Durum böyle olunca da baba olma rolü gereği sert bir mizaç sergilemek isteyen baba aslında ailesinin fonksiyonelliğine zarar vermekte ve çocuğuna karşı doğru rol model olamamaktadır.

2.6 Aile Birliğini Oluşturan Faktörler, İşlevleri Ve Fonksiyonları

2.6.1 Faktör

Günümüzde aile, yalın halde bireylerin birlikteliğinden oluşmuş bir yapı olarak görülmekten çok, “bireylerin bir bütün içinde kaynaşmasından oluşan ve temel amacı olan primer bir grup” olarak değerlendirilmektedir (Taneli,1988:35, aktaran Bulut, 1990:5). Bu grubun var olmasının temelinde, farklı bireylerin ortak çatı altında toplanması vardır. Aile içinde farklı karakterlere sahip bireyler, ortak bir amaç etrafında toplanarak bu faktoriyelliği yerine getirirler.

2.6.2 Fonksiyon

Ailenin kurulmasının temelinde, bireylerin türünü devam ettirme arzusu yatmaktadır. Kişiler aile çatısı altında bir araya geldikten sonra cinselliklerini meşrulaştırır ve çocuk sahibi olma arzusu içerisinde olurlar. Sonraki süreçlerde fonksiyonellik açısından bireyler, ekonomik ve psikolojik tatmine ulaşma arzusu içinde sağlıklı aile iletişimi kurarlar. Kurulan bu ilişki aile içi

dinamikleri ve birlik beraberlik olgusu için, oldukça fazla önem arz etmektedir. Bir sonra ki fonksiyonellik, doğan çocukların sosyalleştirilmesi, birincil ihtiyaçlarının karşılanması ve onları eğitim öğretim hayatlarına hazırlamaktır. Sosyal bir örgüt olan ailenin fonksiyonellik kısmının son ayağında milli kültürü taşıma ve bu çerçevede aile birliğini yaşatma kıstası vardır.

a) Sağlıklı (fonksiyonel) aile

Gordon (1996); sağlıklı aile içindeki dinamikleri şu şekilde özetlemiştir: Sağlıklı ailelerde duygu ve düşünceler olduğu gibi, abartılmadan ortaya konulur. Sorunlar şimdiki bağlam içinde ele alınır ve eski birikimler için içine sokulmaz. Kesinlikle öğüt verme kullanılmaz, davranışlar somut bir biçimde ayrıntılı olarak ele alınır. Yargılamaya gidilmez, kişiler kendi duygu ve düşüncelerini ifade edebilirler. Duygu ve düşünceler, ne az ne eksik olduğu gibi ifade edilmelidir. Karşısındakinin ne beklediğine ya da en mükemmel olması gerektiğine göre ifadeler aranmaz. Konunun özü ile konuya ilişkin olmayan ayrıntılar birbirinden ayırt edilir. Sorun çözmede etkin dinleme kullanılır. Belirli bir zaman konusu içinde ancak bir çatışma üzerinde durulur, başka çatışma konuları çatışmaya katılmaz. Birinin haklı çıkması yerine her iki tarafın da anlaşabileceği bir çözüme yönelinir. Yeterli sevgi ve sıcaklık içinde, duygusal ve sosyal etkileşimin güçlü olduğu aile ortamında yetişen çocuklar, gelişmeleri için gereken deneyimleri elde edip sonucunda da, mutlu bir birey olma yoluna girerler. Tüm bunlar gerçekleştiğinde, kişiler duygu ve düşüncelerini ifade edebilen bireyler olarak ailenin fonksiyonellik sürecine katkıda bulunurlar. Yaşanılan olayları anında çözüme yeteneğine sahip olan bireyler için sorun '*şimdilik ve buradalık*' bağlamında değerlendirilir. Yapılan değerlendirme sonucunda bireyler sonuç ne olursa olsun birbirlerini yargılamazlar. Yargıdan ve suçlamadan uzak olan sağlıklı aile ortamında, kişilerin '*biricikliği*' kavramı hakimdir. Bu kavram çerçevesinde aile içerisindeki bireyler birbirinin kararına hoşgörü ile yaklaşır. Aile bireyleri içerisinde '*çift yönlü iletişim*' sağlanır. Sadece dinleyen ya da sadece anlatan taraf yoktur. Bireyler iletişim kurarken aynı zamanda etkileşim halindedir. Bu bağlamda aile içerisindeki çocuklara da söz hakkı tanınır ve onlara bir birey oldukları hissettirilir. Yapılan tüm bu davranış kalıpları neticesinde, aile; fonksiyonel yani aile içi dinamikleri açısından sağlıklı olarak adlandırılır.

b) Sağlıksız (fonksiyonel olmayan) aile

İşlevlerini bir bütünlük ve beraberlik içinde yerine getiremeyen aileler, sağlıksız ailelerdir. Bir grubun ideal bir şekilde tüm işlevlerini yerine getirebilmesi, grubun iç dinamiğine bağlı olduğu kadar, dış dünya ile ilişkilerine de bağlıdır. Sağlıksız ailenin temelinde birbiri ile anlaşamayan, farklı ego ideallerine sahip olan, aralarında iyi bir iletişim ve etkileşim kuramamış olan eşlerin bulunması söz konusudur (Çamur, 1998). Sağlıksız ailede her bireyin kendine özgü yetenekleri, ilgileri, becerileri olduğu ve herkesin farklı kişilik özelliklerine sahip olduğu kabul edilmez. Ailedeki tüm bireyler önceden belirlenmiş kurallar bütünü içinde yetiştirilirler. Yani, anne-baba bir yandan kendi kişilik özelliklerini çocuğa aktarırken, diğer yandan kendi istek ve arzuları doğrultusunda çocuğun yaşamını yönlendirir. Çocuk anne babanın isteklerini yerine getirdiği ölçüde sevilir ya da cezalandırılır. Bu durum çocukta düşmanca duygular uyandırır ve onun için kendini savunmak, birey olarak varlığını kanıtlamaya çalışmak hayattaki tek amacı olur (Akt: Özay, 2004;s:14). Fonksiyonel olmayan aileler, kişilerin biricikliği kavramından tamamen uzaktır. Bir otorite ve onun almış olduğu kararlar çerçevesinde, ailede kesin ve katı kurallar mevcuttur. Böylesi bir durum da iletişim kavramından söz etmek oldukça zordur. Ailenin fonksiyonelliğinin bozulmasının temelinde eşlerin birbiri ile iletişim kuramadıkları yatmakta ve birbirlerinin fikirlerine önem vermeyen eşler ortaya çıkmaktadır. Çocuklar sürekli olarak ebeveynleri tarafından yönetilir ve bir birey olarak görülmezler. Çocukların hayatları ile ilgili yönleri, belirlenmiş ve seçim hakları ne yazık ki ellerinden alınmıştır. Çocuklara verilen sevgi karşılıksız sevgi olmaktan çıkmış, sevgi sadece ödül olarak ortaya konmaktadır. Fonksiyonel olmayan ailelerin, aile içi dinamikleri sağlıksızdır. Fonksiyonelliği bozuk ailelerin varlığı ile günümüzde, ne yazık ki duygu durum bozukluğu yaşayan çocuklar ve kişiliğinin gelişimini tamamlayamamış bireyler yetişmektedir.

2.7 Araştırmacıların İşlev Tanımları

Araştırmacılar işlevselliği farklı bakış açılarından, kendilerine has bir şekilde farklı tanımlarla tanımlayarak literatüre katkıda bulunmuşlar. İşlevselliğin farklı tanımlarını inceleyecek olursak;

Ozankaya, “Bir kültür ögesinin toplumsal yapının uyumlu işleyişine yaptığı katkı veya bir yapının gerçekleştirebileceği ve onu başka yapılardan ayırt etme olanağı veren eylem türü ya da türleridir” (Ozankaya, 1984: 68). Şeklinde ki tanımıyla işlevselliğin toplumun işleyiş sürecine yaptığı olumlu katkıdan söz etmiştir. İşlevselliği biricikleştirerek toplumun kendine has özelliklerinin yerine getirilmesi suretiyle, toplumun düzeninin sağlanmasına atıfta bulunarak işlevselliği toplum düzeni için en önemli düzen basamağı olarak değerlendirmiştir.

Turner, aileyi biyolojik ve sosyal açıdan ele alarak değerlendirmiştir. Ona göre, “Aile biyolojik olarak evlenme ve çocuk sahibi olma, onları yetiştirme sosyalleştirmek suretiyle kendine has tabiatı ve tarzları bulunan bir sosyal gruptur” (Turner, 1965:355). Ailenin var olmasının temelini çocuk sahibi olarak onları yetiştirmeye bağlayan Turner’a göre, işlevselliğin temelinde türü devam ettirme vardır. Aile ortamının işlevini yerine yetiriyor olması demek, kişilerin neslinin devam etmesi ve topluma uygun nesillerin yetiştirilmesi anlamına gelmektedir. Eğer aile üyeleri bunu gerçekleştirebiliyorlar ise Turner’a göre, işlevsel aile kategorisine girmektedirler.

Ogburn, ailenin işlevlerini, daha bütüncül bir yaklaşımla ele aldığı görülmektedir. Ailenin işlevleri; “Neslin devamını sağlamak, ekonomik gereksinimleri karşılamak, statü sağlamak, çocuklara eğitim vermek, dini bilgi ve inançlarını kazandırmak, boş zamanı değerlendirecek etkinlikler gerçekleştirmek, aile üyelerinin birbirini kollamaları, karşılıklı sevgi ortamı meydana getirme ve cinsel doyumu sağlamak için meşru ortam oluşturma gibi işlevlerdir” (Ogburn 1963). Fonksiyonel aile olmanın tanımlarına atıfta bulunan Ogburn, aile işlevselliğini çok yönlü ele alarak çok daha geniş bir açıdan durumu analiz etmiştir. Yapmış olduğu analiz sonucunda tanımda da yer aldığı gibi aile içerisindeki bireylerin; biyolojik, psikolojik ve toplumsal bağlamda çeşitli görevleri vardır. Bu görevler yerine getirildiğinde aile işlevselliğini gerçekleştirecek ve fonksiyonelliğini koruyacaktır.

Nirun, ailenin işlevlerini bireysel, kişisel ve insani ihtiyaçlar açısından ele alarak, üçlü bir bakış açısı ile açıklamıştır. Ona göre, aile, “Beslenme, barınma, korunma, sağlıklı yasama” gibi bireysel; eğitime, yetiştirme ve haklara sahip kılma, gibi kişisel manevi duygu ve düşüncelerle donatma gibi insani ihtiyaçları

karşıl原因 sosyoekonomik bir kurumdur’’ (Nirun, 1994:21). Bu üç farklı olgunun bir araya gelmesiyle ailenin işlevselliğini tanımlayan Nirun, işlevsellik konusuna bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşmıştır. Bu bakış açısıyla beraber, kişilerin psikolojik, biyolojik ve toplumsal iyilik halinin olması söz konusudur. Bu beklentilerin karşılandığı aile, işlevsel olarak adlandırılmaktadır.

Yapılan farklı tanımlar doğrultusunda, ailenin işlevselliğine bütüncül olarak yaklaşan ya da ailenin varolmasının temelini, cinsellik ve soyun devamı olarak nitelendiren araştırmacılar vardır. Kişilerin yapmış oldukları farklı yorumlar değerlendirildiğinde; bir ailenin işlevsel olarak tanımlanması için, kişilerin biyolojik, psikolojik ve toplumsal ihtiyaçlarının karşılanması sonucuna varılmaktadır.

2.8 Ailenin İşlevleri

2.8.1 Biyolojik işlev

2.8.1.1 Cinsel güdüyü doyurma veya cinsel arzuların tatmini ve neslin devamını sağlama, işlevi

Evliliğin temelinde kadın ve erkeğin temel gereksinimlerinin karşılanması ve doyurulması yatmaktadır. “Cinsellik güdüsü biyolojik bakımdan cinsin devamını sağlayan bir ilgi, sosyal bakımdan bir kişiyi diğer kişiye yönelten bir eğilimdir” (Baymur, 1978:68). Çiftlerin biyolojik işlevlerinin en temelinde cinsel içgüdüyü doyurmak yatar. Kişiler cinselliklerini meşrulaştırmak amacıyla, evlilik akdini gerçekleştirirler. Geleneksel toplumlara bakıldığında zaman evlilik çatısı altında toplanılmasının nedeni tamamen soyu devam ettirmek idi. Günümüze bakıldığında evlilik yaşları ilerledi ve kişiler gayrimeşru ya da ebeveynlerin nikah akdi dışında çocuk yaptıkları ve cinsel güdülerini bu şekilde doyurdıkları bir durumdadır. Toplum tarafından hala hoş karşılanmayan bu durum, geleneksel toplumun az da olsa dışına çıkıldığının bir göstergesi olarak günümüze yansıyor. Kişilerin evlenmesi, soyun devam etmesi ve cinsel iç güdünün doyurulması açısından önemlidir. Aile içerisinde işlevsellik bağlamında eşlerin birbirlerinin bu ihtiyacını gidermesi, çok eşliliği önleyerek evlilik dışı ilişkilerinde önüne geçmiş olacaktır. Eşi tarafından cinsel iç güdüsü

doyurulmayan birey, bu doyuma farklı yollarla ulaşacak ve evlilik birliği temelden sarsılacaktır.

2.8.1.2 Koruyuculuk işlevi

Çocuklar hayata gözlerini açtıkları andan itibaren korumasız canlılardır. Ailenin birincil görevlerinden birisi çocuğun fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamaktır. Dış çevreden gelen maddi ve manevi her türlü zararlı etkilerden onu koruyan ona yaşanabilir bir çevre oluşturan ailedir. Aile neslin devamını sağlayarak kendi varlığını ve insanlığın varlığını korumaktadır (Gökçe, 1990:218). Çocuğun barınma, yeme, giyme gibi ihtiyaçlarını karşılayan aile; işlevsellik bağlamında koruyuculuk işlevini yerine getirmiş olur. Geleneksel toplumlara bakıldığında, çocuk büyüyüp yetişkin bir birey olduktan sonra dahi birincil ihtiyaçlarının karşılanması, ailenin sorumluluğundadır. Çocuk evden ayrılıp, evlenip kendi yaşamını idame ettirdiği bir aile kurana kadar, düzenin işleyişi bu şekilde devam eder. Günümüz toplumuna bakıldığında, devlet sağlık bakımından koruyuculuk görevini bir nevi üstlenmiş ve yaşlılık evresine geçildiğinde çeşitli birimler ile bu evrede vatandaşlarını destekler nitelikte kuruluşlar kurmuştur.

2.8.2 Psikolojik işlev

2.8.2.1 Sıcak yuva oluşturma ve duygusal doyum sağlama işlevi

Çocukların doğumlarından itibaren fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanmasını yanında psikolojik ihtiyaçlarının da karşılanıyor olması oldukça önemlidir. Çocuklar yemek, içme, barınma gibi yaşamda kalmasını sağlayan ihtiyaçlardan sonra en çok duygusal ihtiyaçların karşılanmasına ihtiyaç duyarlar. Çocuklar; ağlama, bağırma, üzülme, kızma gibi doğal ihtiyaçların giderilebileceği bir aile ortamında yetiştirildiği zaman duygusal açıdan boşluk yaşamayan ve duygularını iyi ifade edebilen bireyler olarak hayatlarına devam ederler. Sıcak bir yuvada büyüyen ve annesinin sevgisini alan çocuk pek tabii mutlu bir çocukluk geçirecektir. Eşlerinde huzurla yaşamalarını sağlayan en özel kavram 'sıcak yuva' kavramıdır. Eşler birbirlerine karşı da duygusal doyumlarını karşılaştıkları ve duygu alışverişlerini yapabildikleri sürece, sıcak yuva kavramına sahip olacak ve ruhsal açıdan da çok daha sağlıklı bir ilişki sürdüreceklerdir.

2.8.2.2 Sevgi işlevi

Çocuklar küçük yaştan itibaren ebeveynlerinin sevgi ve ilgisine muhtaçtır. Bu ihtiyacı doyulmayan çocuklar asla ve asla mutlu bir çocukluk geçirmiş sayılmazlar. Sevgi ihtiyacının doyurulduğu ve karşılık beklenmediği tek yer ailedir. Psikolojik bir gereksinim olarak ‘sevgi’ evlilik ilişkileri içinde ancak doyuma ulaşır, taraflar kendilerini eşlerine adar, acı ve tatlı yaşantılarını paylaşır ve birlikte bulunmaktan büyük bir haz duyarlar (Özgüven, 2000: 20). Sevgi kavramının varlığı çiftler arasında karşılıklı olarak sevgi akışını doğurur. Ailelerde eşler ve çocukları bir arada tutan en önemli husus, birbirlerine karşı duydukları karşılıksız sevgidir. Aile içindeki sevginin büyüklüğü sebebiyle aile bireylerinden birinin üzüntüsü tüm aileyi sarsar ve tüm bireyler bu acıyı hissederler. Aile içerisinde sevgi dolu bir karı-koca ve sevgi dolu bir çocuk var ise, işlevsellik bakımından mutlu olan bir aile söz konusudur. Sevgi verilmeden büyütülen bir çocuğun, sonrası gelişim dönemlerinde mutlu ve başarılı olmasını beklemek, gereksiz bir beklenti olacaktır. İnsanlığı ve çocukları ayakta tutan ve yaşama sevinçlerinin devam etmesini sağlayan en temel unsur sevgidir. Çocukların sadece fizyolojik ihtiyaçlarının karşılandığı ve sevgi verilmediği bir aile ortamında, anne ve baba da sadece biyolojik açıdan bu rollerin atfedildiği yetişkinler olacaktır. Anne ve babalar sadece bu ihtiyacı karşılayarak, evlenmelerinin sebebinin soylarını devam ettirmek olduğunu destekler nitelikte bir hareket sergilemiş olurlar. Oysa ki çocukların ruhsal açıdan sağlıklı yetişkinler olmasının temeli, çocukluk yıllarında tohumları atılan sevgidir. Ebeveynler kendilerini ve çocuklarını asla sevgisizlik ile cezalandırmamalıdır. Sevgi duygusu bir ödül olmadığı gibi bir ceza unsuru olarak kullanılmamalıdır. Çiftler ya da çocukları istemeyen bir davranış gerçekleştirdiğinde, kişiler karşısındakine ceza vermek ile sevgilerini geri çekme yöntemine başvururlarsa, ailenin düzen ve dengesi bozular. Aynı zamanda bu davranış kalıbı hem eşlerinin birbirine olan güvenlerini sarsar hem de çocuklarını güvensiz bir birey olarak yetiştirme yolunda adım atan bir aile olunur. Sonuç olarak, toplumda ilerleyen yıllarda güven bağı kuramayan, sevgisiz bir çocukluk geçirmiş yetişkinler yer alır.

2.8.2.3 Özsaygıyı geliştirme işlevi

Bireylerin özsaygısının gelişmesinin yolu kendilerine güvenmekten geçer. Aile içerisinde çiftlerin birbirine güvenmelerinin yanında, kendisine güvenen çocuklar yetiştirmeleri çok önemli bir husustur. Özsaygısı gelişmiş birey, ileriye dönük bakıldığında oldukça başarılı ve kendisini iyi ifade edebilen bir birey olacaktır. Özsaygı geliştirme işlevini gerçekleştirmiş bir aile, topluma ve kendisine faydalı nesillerin yetişmesine olanak sağlamaktadır.

2.8.3 Toplumsal işlev

Toplumun temelini aile oluşturmaktadır. Dolayısıyla toplumsal yapıdaki en temel işlevleri de aile üstlenmiştir. Birey toplum içinde bir statü ve role sahip olmasına rağmen gerçek kişiliğini ancak diğer bireylerle sosyal ilişkiler kurarak oluşturur. Bireye bu ortamı en iyi aile sağlar (Acar, 1990:22-23). Bireylerin biyolojik olarak sahip oldukları kimliklerinin yanında, toplum içerisinde edindikleri çeşitli roller ve statüler mevcuttur. Bunların var olmasının temelinde de sosyal ilişkiler yatmaktadır. Çocukluk çağından itibaren sosyal ilişkilerin öğrenildiği yer ise ailedir. Çocuklar doğdukları andan itibaren etraflarında olan olayları algılamaya başlar ve ilk öğrenmelerini ailelerinde gerçekleştirirler. Çocuğun anne ve babası ya da birincil bakım aldığı kişi çocuk için bir modeldir. Çocuğun sosyalleşmesi ve topluma karıştığı anda kendini ifade edebilme becerisi, iletişimi başlatması gibi hususlar ailenin toplumsal işlevini yansıtmaktadır. Bu bağlamda ailenin toplumsal işlevselliğini yerine getirebiliyor olması, önem arz etmektedir.

2.8.3.1 Güvenlik işlevi

“Evlilikte eşler ‘sosyal’ gereksinim olarak birlikte güven içinde yasama, dayanışma içinde olduklarını hissetme, geleceğe güvenle bakabilme, toplumda bir yer edinebilme, birbirlerinden onur ve kıvanç duyabilme gibi ‘bireyin destek, korunma ve yaşam gereksinimlerini de doyurma’ olanağı bulurlar” (Özgüven, 2000: 20). Bu bağlamda aile ortamı kişilerin sevgi ve güvenlik ihtiyacının giderildiği en önemli sosyal gruptur. Bireyler kendilerini aile içerisinde güvende hisseder ve güvenli olan bu ortamda kaygı seviyesi minimize edilir. Kaygı seviyesi minimize edilmiş olan kişiler çok daha huzurlu ve ruhsal açıdan sağlıklı olarak hayatlarına devam ederler. Çocuk yetiştirme hususunda da

güvenlik işlevinin oldukça önemli bir yeri vardır. Güvenlik ihtiyacı karşılanmış bir çocuk çok daha sağlıklı bir ortamda yetişmiş olacak ve olası kaygı ve endişelerden arınmış bir şekilde gelişim dönemlerine devam edecektir. Kaygı ve endişelerinden arınmış olan çocuğun kendisine güveni ve iletişim becerileri çok daha iyi olacaktır. Olası bir yeni ortamda kendinden emin adımlarla yerini almış olan bir yetişkin olarak yoluna devam edecek olan çocuk aynı zamanda insanlarla iletişim kurabilme becerisini de kazanmış olacaktır.

2.8.3.2 Toplumsallaştırma (sosyalleştirme) işlevi

İnsan biyolojik bir varlık olarak hayata gözlerini açıp, birincil bakım gördüğü kişiler ve ailesi tarafından sosyal öğrenme yoluyla sosyalleşmektedir. Zaman geçtikçe de toplumun normlarını benimser ve öğrenir. Çocukların kişiliğinin temelleri aile ortamında atılır ve çocuk toplumsal normları aile içerisinde öğrenmeye başlar. Çocuğun ilk öğrendiği kavram toplumsal açıdan cinsiyetine atfedilen rollerdir. Çocuk bu rolleri gözlem ve taklit yoluyla aile içerisinde öğrenir ve uygulamaya başlar. Zaman geçtikçe aileye atfedilen bu sosyalleştirme kavramını gerçekleştiren okul öncesi kurumları yaygınlaşmıştır. Çocuklar, gelişimleri bağlamında incelendiğinde her zaman için ‘anne+baba=çocuk’ kavramı ortaya çıkmaktadır. Ailenin toplumsallaştırma işlevini yerine getirme arzusunda olan okul öncesi kurumlarında çocuk yine sosyal öğrenme yoluyla bir çok konuda bilgiye hakim olur. Fakat sosyalleştirme işlevinde ailenin ötesine geçebilmek pek mümkün değildir ve çocuk yine de aile içerisinde ki toplumsal kavramları öğrenip uygulayarak gelişimini devam ettirir “Sosyalleşme süreci bir sosyal olgu olarak ferdin doğuştan itibaren toplum üyeliğini kazanmasında geçirdiği safhaların tümüne verilen addır” (Erkal, 1987: 61). Temellerinin aile de atıldığı bu süreç, çocuğun yaşı ilerledikçe eğitim kurumlarının da katkısıyla devam etmektedir. İlk çocukluk yıllarında çocuğun sosyalleşmesinin temeli aile kavramına atfedilirken zamanla, eğitim ayağı da bu duruma katkı sağlayan birim haline gelmektedir.

Toplumsallaşma uzun bir süreçtir ve yaşam boyu devam eder. Çocuk, gelişim dönemlerini başarıyla geçip genç yetişkin ya da yetişkinlik dönemine geldiğinde de süreç devam ediyor olur. Kendi kültürüne özgü beslenme, giyinme, iş yaşamındaki statüsüne uygun davranma gibi kıstaslar sürecin devamında ortaya çıkar ve birey zamanla kendi şahsiyetini ortaya koyar. Kişinin birincil

toplumsallaştığı kurum aile olmakla beraber bu zincirin diğer halkalarını da okul yaşamı, akran grubu, meslek hayatı ve kitle iletişim araçları takip eder.

Toplumsallaşma kavramını ilk kullanan düşünür Durkheim'dır. O, okullarda eğitim yolu ile gerçekleşen toplumsallaşmaya metotlu ve toplum içinde kendiliğinden gerçekleşen toplumsallaşmaya, metotsuz toplumsallaşma demektedir (Ergün, 1987: 35). Toplumsallaşma, toplumun uygun gördüğü değer yargılarıyla; aile, akranlar ve eğitim yoluyla çocukların topluma uygun bir şekilde yetiştirilmesidir. Ailenin toplumsallaştırma işlevini yerine getirebiliyor olması, çocukların ruhsal açıdan sağlıklı bir gelişim dönemi geçirmesi için önemlidir. Toplumsallaşmasında fiksasyon olan çocuklar, ilerleyen dönemlerde antisosyal davranış kalıpları sergilemekte ve toplumun kurallarına aykırı hareketler gerçekleştirmektedirler.

2.8.3.3 Bağlılık ihtiyacını doyurma işlevi

İnsanların en önemli ihtiyaçlarından birisi de “mensup olma” ya da “ait olma” duygusunu tatmin etmedir. Bu duygunun en güzel yaşandığı ve doyurulduğu yer ailedir. Özellikle aşırı bireyselleşmenin yaygınlaştığı çağımızda bu daha da önem kazanmıştır. Sıcak bir yuvada bir arada yaşam sürmekten hem anne- baba hem de çocuk büyük zevk alır, doyum sağlar. Bu yuva gecmiste, halde ve gelecekte de ailedir (Yılmaz, 2004: 139). Çağımızda ilerleyen teknolojiyle birlikte, kişiler oldukça fazla özgür ruhlu olmakta ve özellikle aileye olan bağlılıklarını sekteye uğratmaktadır. Oysa ki aile içerisinde birbirine bağlılık ihtiyacını gideren bireylerin hayattan zevk ve doyum almaları çok daha olası bir ihtimaldir. Aile içerisinde bağlılık ihtiyacı giderilmeyen birey bu ihtiyacını çeşitli gruplarda giderme arzusu içinde olur. Yaşanan bu takılma sonrası kişilerin çoğu bu ihtiyacını; akranlar yoluyla, parti ve dernekler üyelikleri ya da çeşitli sosyal gruplar yoluyla karşılar. Fakat birey bunlarla yaşamış olduğu açlığı her ne kadar doyurmaya çalışsa da pek fazla doyuma ulaşamaz. Bağlılık ihtiyacını doyurma işlevi ailenin karşılanmadığında oldukça fazla ruhsal problemlere yol açabilecek bir işlevidir. Bireyin bu ihtiyacı karşılanmadığında kendisini hiçbir yere ait hissetmemesi sonrası oldukça travmatik bir yaşantısı olabilmektedir.

2.8.3.4 Sosyal statü sağlama işlevi

Toplumda her birey değerli başarılı üstün bir kişi olmak ister. Eksiklik ve küçüklük duygusu her bireyi rahatsız eder. Bu tür bireylerin toplumda kendini gerçekleştirme şansları daha azdır (Baymur, 1978: 67). Aile ortamının getirilerinden biriside eşlerin birbirine ve çocuklarına kazandırdıkları sosyal statülerdir. Eşlerin sosyal statüleri, çocuklarının yetişkinlik döneminde ki sosyal statülerini de etkilemektedir. Dolayısıyla çiftlerin sahip olduğu önemli sosyal statü kavramları var ise, bu durum çocukların geleceğine olumlu ivme kazandırmaktadır.

2.8.3.5 Toplumsal denetim işlevi

Eğitim ile beraber nesilden nesle kültür aktarımı gerçekleşir. Gerçekleşen bu kültür aktarımı sayesinde toplumun yapısı korunmuş olur. Toplumun birliğinin korunması hususunda toplumsal denetim oldukça etkili bir rol oynar. Kişilerin değerleri, onların tutum ve davranışlarını belirler. Toplumsal açıdan bazı normlar vardır. Örneğin toplu taşımada oturarak seyahat ederken, yaşlı birinin ayakta kalması durumunda, ona yer verilmesi, toplumsal normlara uygun hareket etmek anlamını taşır. Ve bu uygunluk durumu insanların toplum tarafından onaylanmasını sağlar. Kişilerin iyi ya da kötü olması toplumsal normlarla belirlenir. Hırsızlık yapan birisi kötü insan olarak değerlendirilirken, bir yardım kurumuna bağış yapan kişi iyi ve cömert olarak nitelendirilir. Toplumsal normlar, toplumun düzenini sağlar ve bu durumu da *'toplumsal denetim'* denir.

Toplumsal denetimin araçları; değerler, normlar, kurallar ve yasalardır. Bu denetim araçları ile olumlu ve olumsuz yaptırım öğelerini üç başlık altında gruplandırmak mümkündür: Yazılı hukuk, toplumdaki eylemleri meşru kılarak veya yasaklayarak yaptırımını sürdürür. Din, sevap veya günah ile icraatını sürdürür. Ahlak, takdir etme veya ayıplama ile varlığını hissettirir. Bu normların içinde toplumun denetimini sağlamada yaptırım gücü en etkili olan yazılı hukuk kurallarıdır (Erden, 2007: 43-44; Kır,2010:156-157).

Toplumsal denetimin ilk öğrenildiği yer ailedir. Bu sebeple eşler çocuk yetiştirirken toplumsal normları dikkate alırsa, toplumsal denetim ve kontrolün sağlanmasına da katkıda bulunurlar.

2.8.3.6 Eş seçme ve yuva kurma işlevi

Aileler yetiştirdikleri çocuklarına eş seçme konusunda genellikle kendisini sorumlu hissederler. Eğitim öğretim hayatını tamamlayan ve kendisini evliliğe hazır bulan gençler aileleri açısından evlilik konusunda maddi ve manevi yönde desteklenir. Kişilerin seçmiş oldukları eş, ailesine uygun olduğu sürece aile tarafından kabul görmektedir. Atasözünün de dediği gibi ‘davul bile dengi dengine’ sözü ile bu desteklenir. Bireylerin eş seçme konusunda, müstakbel eşinin aile ve sosyo-ekonomik durumu da önem arz etmektedir.

2.8.3.7 Tanıdık çevre edindirme işlevi

Çocuk bir aile ortamında dünyaya gelir. Her ailenin yakın akraba, eş, dost çevresi olur. Çocuk bu çevreyi hazır bulur. Aile, yeni tanıdıklar edinerek bireyin arkadaş çevresini genişletir. Kişilerle ilişkisini geliştirir. İş ve meslek hayatında dayanışma, yardımlaşma, anlaşma ve işbirliği sağlayacak ortamı hazırlar (Tezcan, 1997: 62). Çocuk aile ortamında dünyaya gelir. İlk etapta birincil bakımını üstlenen aile bireyleriyle yakın ilişkiler kuran çocuk, yaşının da ilerlemesiyle sosyalleşerek ailenin diğer üyeleriyle tanışır ve ilişki kurar. Aynı zaman da ailenin tanıdığı eş, dost ve yakınları da çocuğun sosyalleşerek tanıdık çevre edinmesine katkı sağlar. Kişi edinmiş olduğu bu tanıdık çevre sayesinde hem sosyalleşir hem de ilerleyen yıllarda bir meslek sahibi olduğunda bu tanıdık çevresi ile olan iyi ilişkilerini mesleğine yansıtarak, sosyalleşme sürecini olumlu olarak devam ettirir.

2.8.3.8 Huzurlu ve güvenli bir hayat sağlama işlevi

Çocuğun yetişmesinde aile içi huzur, karşılıklı anlayış, sevgi ve saygı ortamı çok önemlidir. Aile yüz yüze samimi birincil ilişkilerle bireyler arasında sevgiyi artırır, nefreti azaltır gerilimi yumuşatır, dayanışma oluşturur. Aile üyelerinin birbirini kollamalarını, karşılıklı sevgi ortamı oluşturarak huzurlu ve güvenli yaşamalarını sağlar. (Yılmaz, 2004:139-150).

Evliliklerin sağlıklı olarak devam etmesi ve ruhsal açıdan sağlıklı nesiller yetişmesi adına, aile içerisinde yaşanan huzur kavramına büyük bir önem atfedilmiştir. Bireylerin kendilerini huzurlu hissetmesi pek tabii aile içerisindeki dinamiklere yansiyacak ve eğer çocuk sahibi olan bir aile de huzur kavramı var ise, çocuğun ruhsal gelişiminde meydana gelebilecek olası tahribatların önüne

geçilecektir. Aynı zamanda çiftlerin birbirleri ile sağlıklı iletişim kurabildikleri, kendilerini ruhsal açıdan dingin ve duygu durumu açısından da mutlu hissettikleri aile ortamlarında, çocuklarda pek tabii olumlu olarak etkilenecektir. Çiftlerin birbirine anlayış göstermesi en önemli kıstastır. Bireylerin birbirlerini anlaması, olası tartışmaların bile sağlıklı bir şekilde ilerlemesine sebep olacaktır. Sorunların çözümü konusunda yıkıcı değil, yapıcı olunması aile içerisindeki huzuru sağlamak adına önemlidir. Huzurlu ve güven dolu aile içi dinamiklere şahit olmayan çocukta; kaygı ve anksiyete baş gösterecek ve bu da çocuğun tüm gelişim dönemlerine yansıtacaktır. Ailenin üzerine atfedilen ‘huzur’ kavramı fonksiyonel bir aile yapısı bağlamında olmazsa olmaz bir husustur.

2.8.3.9 Paylaşma işlevi

“Ailede çiftler sevgi ile kendilerini eşlerine adar, acı ve tatlı yaşantılarını paylaşır ve

birlikte olmaktan haz duyarlar” (Ozguven, 2000: 20). Evliliklerin temelinde; farklı hayatlara sahip olan insanların beraber olarak ortak bir yaşam alanı dahilinde hayatı paylaşmaları vardır. Kişiler evlendikten sonra, hayatın maddi ve manevi yükünü paylaşmalarıyla birlikte tam bir bütünü oluştururlar. Yaşanan büyük bir sevinç karşısında durumu eşine anlatan kişi eşinde de aynı heyecanı göremezse hayal kırıklığı yaşayacaktır. Aynı şekilde olumsuz bir duygu durumuna sahip birey onu bu duruma iten sebepleri eşi ile paylaştığında desteğini göremezse, kendisini yalnız ve güvensiz hissedecektir. Dolayısıyla evlilik akdinin gereği gibi, kişiler sağlıklı aile içi dinamikleri için, maddi manevi her şeyi aile içerisinde paylaşmalı ve birbirlerine destek olmalıdırlar.

2.8.3.10 Boş zamanlarını değerlendirme işlevi

Aile üyelerinin boş zamanlarını değerlendirmelerini, hoşça vakit geçirmelerini, eğlenmelerini sağlar (Gökçe, 1990:218). Aile üyelerinin boş zamanlarında birbirlerine vakit ayırmaları, evliliklerinin heyecanı açısından önemlidir. Kişiler yoğun geçen iş hayatından sonra, boş buldukları zamanlarda ortak aktiviteler yaparak hem stresten uzaklaşmış olur hem de birbirlerine ayırdıkları bu vakit, bağlarının daha da kuvvetlenmesini sağlar. Aynı zamanda çocuklu olan aileler boş vakitlerinin bir kısmını da çocuklarına ayırmalı onlarla vakit

geçirmelidirler. Burada önemli olan nokta vaktin uzunluğu değil, niteliğidir. Bu sebeple insanların kendilerine ailesiyle paylaşmak için çocuk zaman yaratması ve o zamanı da kaliteli bir biçimde geçirerek ailenin boş zamanlarını değerlendirme işlevine katkıda bulunması gerekmektedir.

2.8.3.11 Siyasal işlevi

Siyaset, eğitim yoluyla, mevcut düzeni koruyucu, milli bütünleşmeyi sağlayıcı, milli değerlere sahip milli bilinçle dolu vatandaş yetiştirir (Erden, 2007: 64-65), (Tezcan, 1997: 54-55).

Aileler kendi siyasal görüşlerini çocuklarına verdikleri eğitim yoluyla yeni nesillere aktarır ve benimsetir. Bireyler çocuklarına seçme ve seçilmeden bahsederek ilerleyen yaşlarında kendilerinin de bu hakka sahip olarak özgür ve hür iradesiyle istediği yönde görüşlerinin oluşabileceğinin bilincini kazandırır. Kazandırılan bu bilinçle hareket eden çocuklar aynı zamanda kendinden farklı düşünen bireylere karşı saygı duymayı da öğrenmektedir.

2.8.4 Eğitim işlevi

Aile toplumun temel taşı ve en önemli sosyal birimidir. Çocuğun eğitimini aile ile eğitim kurumları işbirliği içinde sürdürmektedir (Erden, 2007: 41-42). 23). Çocuklar hayata gözlerini açtıkları ilk andan itibaren aileleri ile beraber olurlar. Çiftlerin çocuklarına verecekleri eğitim bu açıdan oldukça kıymetlidir. Çocukların kişiliklerinin temelleri iki yaşından itibaren atılmaya başlar ve şekillenir. Aile içerisinde öğrenilen; bilişsel, duygusal ve gelişimsel kazanımlar çocuğun sonra ki gelişim dönemleri için oldukça önemlidir. İlk eğitim sırasında aileden alınamayan bu kazanımlar çocukların gelişim dönemlerine ket vurmakta ve çeşitli fiksasyonlara yol açmaktadır. Bu fiksasyonlar sonucu çocuk gelişimini tam olarak tamamlayamayarak, çeşitli psikolojik sorunlar ile karşı karşıya kalır.

Sanayi devrimi ve modernleşme sonrasında artık evlilik içinde kişilerin rolleri değişime uğramaktadır. Kişiler aile içerisinde ilk eğitimi veren taraf olma konusunda zorlanarak, çocuklarını eğitim kurumlarına yönlendirirler. Değişen yeni toplum düzeninde çocuğun birincil bakımını veren anne artık çalışma hayatına katılmış durumdadır. Hal böyle olunca, çocuğun gelişim dönemlerinin gelişen eğitim düzeni ile desteklenmesi pek tabii çok daha mantıklı olacaktır.

Çocuklar eğitim kurumlarında hem akademik açıdan gelişir hem de akranlarıyla iletişim kurarak sosyalleşirler.

Eğitim kurumlarının çocukların gelişimine katkısı yadsınamaz bir gerçektir. Fakat toplum düzeni ve aile içerisindeki roller ne kadar değişirse değişsin ailenin her daim eğitim işlevini yerine getirmesi gerektiği unutulmamalıdır. Eğitim, aile de başlayan ve eğitim kurumlarıyla desteklenen bir süreç olarak yaşam boyu devam etmektedir.

a) Bir üyesi olan bireyi geliştirme işlevi

Aile içindeki bireylerin her türlü ihtiyaçlarına destek verme gibi bir sorumluluğa sahiptir. Aile içerisindeki her bireyin gelişimi ve eğitimi için diğer üyelerin desteği şarttır. Hem eşler kendi gelişimleri bağlamında hem çocuklarının gelişimleri doğrultusunda bu işlevi gerçekleştirmelidir. Çocukların birer yetişkin olduğunda meslek sahibi olmasının yolu da aile fertlerinin çocuklarının bu doğrultuda ki ihtiyaçlarını karşılaması ve çocuklarını desteklemesinden geçtiği unutulmamalıdır. Bu bağlamda çocukların meslek sahibi olması ve yetişkinlerinde mesleki doyuma ulaşması için; aile bireyleri kendilerini geliştirmeleri konusunda birbirlerini desteklemelidir.

b) Seçme ve yönetme işlevi

Her aile de farklı yeteneklere sahip bireyler bulunur. Kimisi müzik konusunda iyiysen bir diğeri resim sanatında daha kabiliyetlidir. Durum böyle olunca aile bireyleri farklı yeteneklere saygı duymalıdır. Birey yetenekli olmadığı alanda çalışırsa başarılı olamaz. Seçme ve yöneltmeyi genellikle okul yapar, ancak anne-baba da bunda etkindir (Tezcan, 1996: 65-72; Erden, 1998: 84). Genellikle eğitim kurumlarında yapılan seçme ve yönetme işlevine ailenin de desteği ve katkısı olursa pek tabi bu yetenek daha da sağlıklı süreçlerle ilerleyecektir.

2.8.5 Kültürel işlev

a) Milli kültürü yaşatma ve kuşaktan kuşağa aktarma işlevi

Sosyolojik açıdan kültür; bir toplumun yaşam biçimi, maddi ve manevi değerlerinin bütünü, hayat deneyimlerinin bir birikimidir. Kültür, toplumun bir üyesi olan insanın, öğrendiği bilgi, beceri, sanat, teknoloji, gelenek, görenek ve alışkanlıkların karmaşık bir bütünüdür (Erden, 1998: 83; Kır; 2010:142). Kültür

kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Yaşanılan çağda dejenere olmadan, kendi kültürünün üzerine farklı deneyimler ekleyen kişi, bunu bir sonra ki kuşağa miras olarak bırakır. Bir kültürün aktarılmasında ki en önemli hususlar; bilgi, deneyim ve dildir.

Kültürün en temel işlevi, toplumsal değerleri ayakta tutmak ve toplumun bütününe koruyarak normların uzun ömürlü olmasını sağlamaktır. Kültürün öğrenildiği ilk yer ailedir. İnfomal olarak verilen aile eğitimiyle birlikte çocuk kendi kültürünü tanır ve kültürü hakkında bilgi edinir. Topluma karşı hissedilen aidiyet duygusu kültürünü tanımak ve kendisini o kültüre ait hissetmekten geçer. Kendisini topluma ait hissetmeyen birey zaman geçtikçe, toplumla bağlarını koparacak ve kendisini toplumdaki yabancılaştıracaktır. Bu sebeple, kültürün öğrenilmesi ve aktarılması oldukça önemli bir işlevdir.

c) Dini işlev

Din eğitiminin de temeli ailede atılmaktadır. Çocuklar ailelerinin mensubu oldukları dine üye olmakta ve çocuk yaştan itibaren o dine uygun kurallar çerçevesinde hareket etmektedir. Gökçe'ye göre "aile üyelerine dini inançları kazandırır, onlara dini, ahlaki bilgileri öğretir, dini bir kurum olarak ibadetlerin uygulamasını organize eder" (Gökçe, 1990: 218).

Dinimize göre çocuklar anne ve babalarına emanettir ve anne ve baba dünyaya getirdikleri çocuklarına bakmakla yükümlüdür. Aile, ona itikat, ibadet, ahlak ve muamelat gibi dini bilgileri kazandırmak, hayat için zaruri olan temel bilgileri öğretmekle sorumludur (Canan; 2009:142-145). İslam'a göre din öğretiminin aile de gerçekleştiği dönemlerde aile, çocuğunu topluma faydalı ve inançlı bir birey olarak yetiştirmelidir. Temellerinin aile de atıldığı din, çocukların topluma faydalı ve merhametli bireyler olarak yetişmesinde önemli bir husustur.

2.8.6 Ekonomik işlev

Ekonominin temel öğeleri; üretim, değişim, dağıtım ve tüketimdir. Burada ailenin ekonomik işlevini belirlerken üretim ve tüketim üzerinde durmak gerekmektedir. Üretimin öğeleri de doğa, sermaye, girişim ve emektir. Tüketimde bireyin tavrı tasarruf ve israf şeklinde ortaya çıkmaktadır. Birey üretim ve tüketimin gerektirdiği ön bilgi ve beceriyi ailede kazanmaktadır (Kır, 2010:145). Aile içerisinde kazanılan bu bilgiler ile, aile ekonomisi üzerine

planlamalar yapılmaktadır. Evin ve bireylerin giderleri, kazanılması ve kazanması gereken para miktarları hangi paranın ne amaçla nerede kullanılacağı gibi konulara aile içerisinde karar verilmektedir. Sanayi öncesi toplumlarda evin tek para kaynağı erkek idi. Değişen toplum düzeni ile beraber kadınların da iş gücüne olan katkısı aynı zamanda ev ekonomisine de olumlu katkılar sağlamıştır. Çiftlerin bu konuda düzenli ve gelirlerini planlayarak yaşamlarını idame ettirmesi aile ekonomisi açısından önemlidir. Çocuklu olan aileler çocuklarını ekonomik işlev bağlamında bilgilendirmeli ve alım gücü konusunda da fikir sahibi olmalarını sağlamalıdır. Günümüz toplumu üretim ve tüketim dengesini sağlayamamaktadır. Tüketim üretimden fazla olduğu için çoğu aile ekonomik işlevini yerine getirememekte ve aile içinde de bu durumun olumsuz etkileri yaşanmaktadır. Çocuk yaşta öğrenilen ev ekonomisi kavramı, ilerleyen yaşlarda bireylerin kendi hayatlarını idame etmeleri düzlemlerine olumlu katkıda bulunacaktır.

a) İş bulma ve meslek sahibi yapma işlevi

Geleneksel toplumlarda bireyin hangi mesleğe yöneleceği ailesinin yaptığı işe göre farklılık göstermekteydi. Kişiler aile bireylerinin yaptığı mesleği devam ettirmek adına o mesleğe yönelme eğilim göstermekte ve kendilerine pek fazla seçim sunulmadan, o mesleği yapmaktaydı. Zaman geçtikçe meslek seçme ve edindirme kıstaslarını karşılayan kurum aile olmaktan çıktı. Günümüz toplumlarında artık meslek seçme ve hangi mesleğe yatkın olduğunu saptama gibi konular eğitim kurumlarının denetimi altında. Birçok ülkede mesleki rehberlik uzman kişilerce yürütülmektedir. Mesleki rehberlik, kendini tanıma, meslek planlaması yapma, bilgi toplama, ders meslek ilişkisi, iş dünyası, okul ve aile arasında işbirliği kurarak gerçekleştirilir. İnsan kaynaklarını çok iyi değerlendirebilmek için, mesleki rehberlik mutlaka yapılmalı, çocuklar kendi yetenek ve kabiliyetlerini tanımalı, meslek planlaması yapılarak çocuklar yeteneklerine göre yönlendirilmelidir (Tezcan 1997: 60–62 ; Kır, 2010:145-146,149-151). Meslek seçimi açısından ailenin tek işlevi eğitim bağlamında çocuklara ekonomik destek vermektir. Yönelindiği meslek açısından eğitimi tamamlayan çocuk, ailesinin de desteğiyle meslek sahibi bir birey olarak yaşamını sürdürür. Burada önemli olan husus aile bireylerinin, çocuklarının seçmiş olduğu meslek grubuna saygı duymaları ve onu maddi

manevi destekleyerek ailenin meslek edindirme konusundaki işlevselliğini yerine getirmesidir.

2.9 Aile Değerlendirme Kıstasları

2.9.1 Problem çözme

Aile içerisinde oluşan maddi ve manevi sorunların etkili bir biçimde çözülme becerisi aile değerlendirme kıstaslarının en önemli ögesidir. Aile içerisinde herhangi bir sorun olduğunda (ör: çocuğun okulda başarısız olması) ne yapılacağına dair ortak bir karara varılması, bulunan çözümlerin karşılıklı olarak konuşulabilmesi ve değerlendirilmesi, sorunların çözümünde ailedeki bireylerin sorun çözümü kısmında aktif olarak rol alması ve çaba sarf etmesi aynı zamanda aile içerisinde yaşanan bu problemin ailenin el ele verişiyle çözüleceğine olan inanç ailenin fonksiyonelliğini arttıracak ve aile içi dinamiklerinde sorun yaşanmasını engelleyecektir.

2.9.2 İletişim

Ailede ki üyelerin bilgi alışverişlerini ve iletişime açık olup olmadıklarının değerlendirildiği kısımdır. Karşılıklı dertleşerek iletişim ortamının olması, aile içerisindeki bireylerin kendisini ifade edebilmesi, aile içerisindeki bireylerin hepsinin fikrini rahatça istediği kişiye söyleyebilmesi, aile içerisindeki üyelerin birbirlerine duygularını rahatça ifade edebilmesi ve dolaylı ifadelerden kaçınılması, bireylerin aile içerisinde iletişim kurmak bağlamında fonksiyonel olduklarını göstermektedir.

2.9.3 Roller

Ailenin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak üyelerinin aile içindeki konumlarına göre gerçekleştirmeleri gereken davranış kalıplarıdır. Aile içerisindeki bireylerin görev ve sorumluluklarının farkında olması, herkesin kendi üzerine düşen görevleri sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmesi, aile içerisinde bir rol dağılımının olması ve bu rollerin belirgin bir şekilde sınırlarının çizilmesi, ev içerisindeki rollerde iş bölümünün yapılması kişilerin aile içerisindeki rollerini benimsemesi ve buna uygun olarak davranması aile içerisindeki rol çatışmalarını engelleyerek, aileyi daha fonksiyonel yapacaktır.

2.9.4 Duygusal tepki verebilme

Aile bireylerinin karşılaştıkları içsel ve dışsal uyaranlara karşı verdikleri tepkiler, duygusal tepkiler olarak nitelendirilmektedir. Aile içerisinde duygusal yakınlaşmanın olması, olumlu ve olumsuz duyguların ifade edilebiliyor olması ve duygu geçişin sağlanması aile içerisindeki fonksiyonellik ivmesini arttıracak en önemli kıstaslardandır. Kişiler duygu yoksunluğu yaşayıp, aile içerisinde künt bir affekt sergilerlerse, ailenin fonksiyonelliği bozulacak ve aile içi dinamiklerde oldukça büyük sorunlar ortaya çıkacaktır.

2.9.5 Gereken ilgiyi gösterme

Aile bireylerinin birbirlerine karşı olan ilgili, sevgisi ve şefkati bu kıstası oluşturan alt bileşenlerdir. Aile içerisinde yaşayan olumlu ya da olumsuz olaylar karşısında aile üyelerinin gerekli ilgili göstermesi ve buna uygun davranması, birbirlerinin bireysel sınırlarına müdahale etmeden her konuda ve her şartta birbirlerine gereken ilgiyi göstermesi aile içerisinde sağlıklı bir birlik olduğunun göstergesidir.

2.9.6 Davranış kontrolü

Ailenin kendi üyelerinin davranışlarına belli standart kurallar koymasını ve bu noktadaki düzenleme ve disiplin davranış kontrolünü sağlar. Aile üyelerinin çeşitli olaylar karşısında vereceği tepkileri bilmesi ve kendini kontrol etmesi, öz bakım becerileri bağlamında aile üyelerinin uygun davranışlar sergilemesi, aile tarafından oluşturulan ev içerisindeki kurallara aile bireylerinin uygunluk göstermesi kıstasları aile değerlendirme kıstaslarının kontrolü bölümünü oluşturmaktadır.

2.9.7 Genel fonksiyonlar

Genel fonksiyonlar; problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme ve davranış kontrolü kıstaslarının tümünü kapsamaktadır. Aile üyelerinin bir problem karşısındaki tutumu, birbirleriyle olan iletişimi, aile içerisindeki rollere uygunlukları, birbirlerine karşı olumlu olumsuz tepki verebilmesi, yaşayan olumlu ve olumsuz olaylarda birbirlerine gereken ilgiyi gösterebiliyor olması ve yaşanan olaylar karşısında bir davranış

kontrolüne sahip olması, aileyi fonksiyonellik bağlamında değerlendirirken kullanılan kıstasların tümünü oluşturmaktadır.

2.10 Cinsiyet Kültürü Ve Aile

Türköne'ye göre “Cins, biyolojik olarak dişiliği ve erkekliği ifade ederken, cinsiyet biyolojik anlama ilaveten sosyokültürel özellikleri de ihtiva etmektedir” (Türköne 1995:7-8). Bireylerin cinsiyet rollerinin belirlenmesinde ki en önemli husus, geleneksel normlardır. Geleneksel normlara göre kadınlar, daha duygusal ve naif erkekler ise güçlü ve koruyucu olan taraftır. Gün geçtikçe dejenere olan ve modernleşmekte olan toplumlarda bu roller çeşitli çatışmalara sebep olmakta ve kişiler artık rollerini adeta birbirlerinden çalmaktadır. Durum böyle olunca aile içerisinde de çeşitli çatışmalara yaşanmaktadır. Çatışmaların sebebi, geleneksel roller ile modernizmin bireylere atfettiği rollerin farklı olmasıdır. Farklı roller sayesinde artık günümüzde savaşçı olan ve korumacı olan kısım sadece erkekler değildir. Ya da duygusallıklarını çok daha fazla dışa vurabilen yetişkin erkekler görülebilir.

2.11 İş Hayatı Ve Aile

İş yaşamında endüstrileşme sonrasında son yıllarda da değişimler yaşanmıştır. Kadınların iş hayatında çok daha aktif olması ve genel bağlamda meslek edindirme konusunda da eğitim faaliyetlerinin artmasıyla beraber, aile içerisinde iş yaşamı hem kadına hem de erkeğe atfedilmeye başlamıştır. Bu sebeple günümüz toplumlarında aile yaşantısı irdelendiğinde; kadın ve erkeklerin çalışma oranının birbirine yakın olduğu gözlemlenmektedir. Aile bağlamında çalışma hayatı incelendiğinde, hem çalışmak hem de bir evlilikten beklenen düzenli bir aile hayatına sahip olmak, gerek çalışma saatleri gerekse efor açısından oldukça zor gözükmektedir. Eşler bir de çocuk sahibiyse işler iyice sarpa sarmakta ve neredeyse içinden çıkılmaz bir hal almaktadır. Fonksiyonel bir aile yapısına sahip olmak isteyen bireyler, bu hususta boş ama kısıtlı olan zamanlarını en verimli şekilde ailesiyle geçirir ve evlilikleriyle beraber edinmiş oldukları, karı-koca ya da ebeveynlik rollerini de karşılayabilirse çok sağlıklı aile içi dinamiklere sahip olacaklardır.

2.12 Eğitim Ve Aile

Bireyin ilk eğitim aldığı ilk yer aile kurumudur. Çocuk doğduğu andan itibaren ilk etkileşimini ona birincil bakım veren kişilerden ve ailesinden almaktadır. Ana-baba tutumları, farklı ölçütler, boyutlar temele alınarak farklı biçimlerde sınıflandırılabilir. Bu boyutlardan birisi; çocuğu kabul etme, çocuğun her türlü ihtiyacını karşılama ve çocukla kurulan ilişki biçimidir. Diğer boyut; çocuğu kontrol etme, yönetme ve çocuktan beklentilerdir. Bu boyutlara, ölçütlere göre dört tutum ortaya çıkmaktadır (Alisinanoğlu,2003; Sertelin, 2003; Ulusoy vd., 2005):

Baskı ve disipline dayalı *Otoriter Tutum*; Anne-baba merkezli ve çocuğun kapasitesinin üstünde beklentilerin olduğu bu ailede, çocuğun ihtiyaçlarının karşılanması ve iletişim kurma yetersizdir.

Aşırı koruyucu Tutum; Bu ailede çocuk, gereğinden fazla kontrol altında tutulmakta ve aşırı derecede korunmaktadır. Çocuğa duyulan sevgi doğrultusunda çocuğun ihtiyaçları karşılanmaktadır. Eşitlik belirten Yetkin,

Demokratik Tutum; Çocuktan beklentilerde, kontrol ve disiplin sağlamada ve çocukla iletişim kurmada başarılı olan bu ailede kontrol etme ile sevgi gösterme sınırları nettir ve çocuğun ihtiyaçları karşılanmaktadır. Bu aileler, ergene sınırlar koyarken, aynı zamanda destek ve onay vererek başarıyı teşvik ederler.

Serbestliğe dayalı aile tutumları ikiye ayrılabilir. İzin Verici Tutum; Çocuk merkezli bu aile, çocuğun ihtiyaçlarını karşılayabiliyor fakat sorumluluk verme, disiplini sağlama ve çocukla iletişimde yetersizdir. İlgisiz- Aldırmaz Tutum; Çocuğu serbest bırakan bu aile, çocuğun duygusal ihtiyaçlarını yeterince karşılayamıyor ve iletişimde, disiplin sağlamada yetersizdir.

Çocuk aile içerisinde psikolojik ve duygusal bağlamda kendisini geliştirirken, okula gitme çağına geldiğinde eğitim kurumları devreye girer. Eğitim kurumları çocukları akademik açıdan eğitmeye ve destek olmayla eşgüdümlü bir şekilde psikolojik ve duygusal açıdan da doyurur.

Okullarda bulunan rehberlik birimlerinin temel amacı, çocukların akademik açıdan başarılı bireyler yetiştirilmesini motivasyonel açıdan takip etmek ve çocukların psikolojik açıdan da sağlıklı birer birey olarak topluma

kazandırılmasına yardımcı olmaktadır. Okullarda yürütülen rehberlik çalışmalarında, okul ve ailenin birlikte çalışması ve ortak kurallar çerçevesinde çalışmaya devam etmesi, ailede verilen eğitimin hayat boyu devam ettiğini ve her daim aileye böyle bir görev atfedildiğini destekler niteliktedir.

2.13 Aile İçindeki Sosyal Problemler Ve Riskler

İleri endüstri ülkelerinde evliliğin özellikle gençler arasında sorgulanmaya başlanması, yeni yaşam biçimlerinin doğmasına yol açmıştır. Bir çiftin evli olmadan cinsel bir ilişki içinde birlikte yaşaması, batı ülkelerinin çoğunda evliliğe alternatif yaygın bir kültür olmaktadır (Sprecher *etal.*,1998: 31). Yaşanılan bu sorgulama durumundan sonra modern toplumlarda çiftler evliliğe biraz daha soğuk bakmaktadır. Evliliğin temelinde, cinsel hayatın meşrulaştırılması olgusu yatar. Evlenmeden beraber yaşayıp, cinsel açıdan da birbirlerini doyurabilen çiftler; evlilik kurumuna katılma konusunda oldukça isteksiz tavırlar sergilemekte ve alternatif yaşam biçimi olan nikah akdi olmadan birlikte yaşamak hususuna çok daha sıcak bakmaktadırlar. Bireylerin noktaya gelmesinde ki bir diğer neden, evlilik akdinin bağlayıcı unsurlarına sahip olunmamasıdır. Birey maddi açıdan, edinmiş oldukları malları paylaşma gibi bir yükümlülüğe sahip değildir. Aynı evde yaşayan kişiler eğer söz kesme ve nişanlanma evrelerinden de geçmedilerse TMK 120. ve TMK 121. Maddelerinden de muaf sayılırlar. Çiftlere bu durum, oldukça cazip gelmekte ve bu durumu normalleştirerek, yaşamlarına devam etmeyi seçmektedirler.

Farklı kültür ve toplumlarda da bu konuya ait çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalarda; Amerika Birleşik Devletleri'nde her dört öğrenciden birisinin, üniversite yaşamlarının bir döneminde, cinsel ilişki içinde buldukları partnerleriyle yaşadıklarını, yine 1995 yılında İngiltere'deki çiftlerin%10'unun nikahsız birliktelik içinde bulduklarını göstermektedir (Giddens,2000: 175-176). Ayrıca Batı Avrupa'da ve Amerika Birleşik Devletleri'nde eşcinsel birliktelikleri, izin verilen ülkelerde eşcinsel evlilikleri ve evlenmeden yalnız yaşayan insanların sayısında da artış görülmektedir. Yaşanan bu artışla beraber modernizmin, aile kültürü üzerinde olumsuz etkileri olduğu ve evlilik kurumuna çoğu ülke de değerini kaybettiği gözlemlenmektedir.

Modernleşmeyle beraber toplumumuzun aile kurumu da oldukça sancılı süreçlerden geçmektedir. Boşanma oranlarında yaşanan artış da bunu destekler niteliktedir.

İstatistiki verilere göre, 2013 yılında evlenen çiftlerin sayısı bir önceki yıla göre %0,6 azalarak 2013 yılında 600 138 oldu. Kaba evlenme hızı ise %7,89 olarak gerçekleşti. Boşanan çiftlerin sayısı bir önceki yıla göre %1,6 artarak 125 305'e yükseldi. Kaba boşanma hızı %1,65 olarak gerçekleşti. 2013 yılında ortalama ilk evlenme yaşı, erkekler için 26,8, kadınlar için 23,6 oldu. Erkek ile kadın arasındaki ortalama ilk evlenme yaş farkı ise 3,2 olarak gerçekleşti. Kaba boşanma hızının 2013 yılında en yüksek olduğu il %2,70 ile Antalya oldu. Antalya'yı %2,68 ile İzmir, %2,51 ile Muğla izledi. Kaba boşanma hızının en düşük olduğu il ise %0,14 ile Hakkari oldu. Hakkari'yi %0,19 ile Şırnak, %0,23 ile Bitlis izledi. (TÜİK 2013) İstatistiki verilere göre 2014 yılı da incelenecek olursa; 2014 yılında evlenen çiftlerin sayısı bir önceki yıla göre %0,1 azalarak 2014 yılında 599 bin 704 oldu. Kaba evlenme hızı ise binde 7,8 olarak gerçekleşti. Boşanan çiftlerin sayısı bir önceki yıla göre %4,5 artarak 130 bin 913'e yükseldi. Kaba boşanma hızı binde 1,7 olarak gerçekleşti. Aynı zamanda ortalama ilk evlenme yaşı, 2014 yılında erkekler için 26,9, kadınlar için 23,7 oldu. Erkek ile kadın arasındaki ortalama ilk evlenme yaş farkı ise 3,2 yaş olarak gerçekleşti. Kaba boşanma hızı açısından değerlendirilecek olursa da, 2014 yılında kaba boşanma hızının en yüksek olduğu il binde 2,87 ile Antalya oldu. Antalya'yı binde 2,72 ile İzmir, binde 2,53 ile Muğla izledi. Kaba boşanma hızının en düşük olduğu il ise binde 0,11 ile Hakkari oldu. Hakkari'yi binde 0,21 ile Şırnak, binde 0,22 ile Bitlis takip etti. (TÜİK 2014)

Son yıllardaki istatistiki veriler değerlendirildiği zaman, boşanma hızının giderek arttığı gözlemlenmektedir. Boşanma hızları artarken diğer bir yandan da evlilik oranlarının ivmesi de düşmekte. Geleneksel toplumların ilk evlilik yaşları ile modern toplumlarda ki ilk evlilik yaşlarının da oldukça birbirinden farklı olduğu gözüküyor. Geleneksel toplumlarda, kişilerin erken yaşta evlendirilmesinin yerini, modern toplumlarda hemen hemen üniversiteyi bitirip eğitimini tamamlamış yaşta olan bireyler takip ediyor. Veriler bölgesel açıdan değerlendirildiğinde, Batı bölgelerinde boşanma oranlarının çok daha yüksek olduğu göz çarpıyor. Bu sonuçtan da anlaşılacağı Batı toplumları modernizmin

gölgesinde kalmış ve evlilik kurumu da bu durumdan payına düşen kısmı almıştır. Boşanma oranlarının Doğu bölgelere gittikçe azalma gösteriyor olmasının sebebi; Doğu bölgelerinde hala geleneksel anlayışın devam etmesi, örf ve adetler olarak nitelendirilebilir. Doğu bölgelerinde boşanmanın ayıp olduğu, gelinlikle girilen evlerden ancak kefenle çıkılabileceği düşüncesi hala hakimken, Batı bölgelerinde kişiler ya evliliği tercih etmiyor ya da genel olarak evlendikten yaklaşık 5 sene sonra boşanma yoluna gidiyorlar. Verilerden de anlaşılacağı gibi evlilik kurumunun bu denli kötü bir halde olması, sosyal bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Modernizmi, kendi geleneksel toplumumuza uyarlamadan, kendi gelenek göreneklerimizimizi kaybetmeye başladıkça, modernizm evlilik kurumu için her daim risk oluşturan bir değişme olarak karşımıza çıkacaktır.

2.14 Kuramsal Yaklaşımlar

2.14.1 Yapısal aile terapisi modeli

Başlıca kuramcıları ve uygulayıcıları Salvador Minuchin, Braulio Montalvo ve Harry Aponte'dir (Dokur ve Profeta, 2006). Yapısal aile terapisi, karı-koca alt sistemi, ebeveyn alt sistemi ve kardeş alt sistemi olmak üzere, üç alt sistem tanımlamıştır. İşlevsel aile için bu alt sistemler arasındaki kural, hiyerarşidir. Kuram, kuşaklar arasında uygun sınırların olması gereği konusunda ısrarcıdır (Becvar ve Becvar, 2006). Yapısal aile terapisine göre normal aile işlevi, sınırların belirli olduğu, ebeveyne ait güçlü bir alt sistem ve hiyerarşinin var olduğu, sistemde esneklik özelliklerinin ön planda tutulduğu özelliklerle tanımlanmaktadır (Dokur ve Profeta, 2006). Yapısal aile terapistlerinin ailenin yapısını değerlendirmeleri şunları içerir (Vetere, 2001): (a) Aile üyelerinin tercih ettiği transaksyonel kalıplar ve bunların alternatifleri, (b) Esneklik ve değişme kapasitesi, (c) Aile üyelerinin birbirlerinin ihtiyaçlarına, davranışlarına, tutumlarına duyarlılığı, (d) Gelişimsel konular, görevler ve gereklilikler, (e) Semptomatik davranışın anlamı ve ilişkisel önemi, (e) Aile yaşamının bağlamı, sosyal destek ve stres kaynakları.

Bu yaklaşıma göre, aile yapısını organize etmek, aile üyelerinin görece pozisyonlarının, kötü işlev gören ilişki kalıplarının kırılabilmesi için değiştirilmesi, ebeveyn adına hiyerarşiyi güçlendirmek, berrak, esnek sınırlar

oluşturmak ve daha uyumlu alternatif ilişki kalıplarını harekete geçirmek terapinin başlıca amaçları arasındadır (Dokur ve Profeta, 2006).

2.14.2 Yaşantısal aile terapisi modeli

Yaşantısal insancıl aile danışmasının kuramsal kaynağı insancıl varoluşçu danışma yaklaşımıdır. Carl Rogers, bireysel danışan-merkezli danışmayı aile danışmasına uyarlamıştır. Danışan merkezli yaklaşım etkili, samimi ilişkilerin gelişmesine önem verdiği için aile danışması alanına uygundur. Rogers, danışman uygun ortam yaratırsa, aile üyelerinin birbirlerine daha fazla güveneceğine inanır. Rogers uygun ortamın temel koşullarını şöyle sıralamıştır: Samimiyet, saydamlık, kabul etme, olumlu saygı, ilgilenme, empati, katılımlı dinleme. (Fendi ve Weinhold, 1989).

Danışan merkezli aile danışmasına göre, insanlar başkaları hakkındaki duygu ve düşüncelerini iletemedikleri için duygusal problemler geliştirirler. Çünkü bu kişiler genellikle cezalandırılmaktan korkarlar. Bu korku, çocuklukta tehdit edilince kazanılır. Tehdit edilen çocuklar insanlar ve dünyadan uzak dururlar. Burada danışmanın rolü uygun koşulları yaratmaktır. Rogers'a göre, danışman model olarak aile üyelerini eğitir. Böylece aile üyeleri potansiyellerini geliştirirler (Fenell, D. L. ve Weinhold, B. (1989).

2.14.3 Sembolik etkileşimsel model

Sembolik etkileşim teorisinin temel varsayımı, fiziksel bir çevre gibi insanların sembolde yaşadığıdır. İnsan davranışları, insanların kendi eylemlerine ve başkalarına verdiği anlama yansır. Aileler değerlendirildiğinde bu yaklaşım, üyelerin davranışlarını analiz ederek, aile dinamiklerini açıklamak için kullanılır. Bu aile içi dinamikleri, roller, iletişim örüntüleri, karar verme ve sosyalleşmeyi içerir (Allender JA, Spradley BW. 2005).

Aile üyelerinin her biri birkaç tanımlanmış role sahiptir ve etkileşimde buldukları bireyler vardır. Üyeler ailenin karşılaştığı iç dış durumlarda rollerini tanımlarlar. Bu rol beklentileri referans grupları, olaylar ve bireylerin kendilik kavramını içine alır. Her bir aile üyesi diğer üyeleriyle etkileşimlerinde rol dışı eylemlerde bulunur. Teori, ailenin toplumla ilişkisi ve diğer yan birlikteliklerini açıklamak için aile dinamiklerinin etkilerini vurgular, ailenin

toplumla ve diğerleriyle ilgili özelleşmiş güç kaynaklarını değerlendirmede de kullanılır. Bu değerlendirme biçimi aile içi ilişkiler odağında aileyi bir etkileşim örüntüsü olarak ele almakta ve diğer sosyal etkileşim örüntüleriyle birlikte aileyi anlama olanağı sağlamaktadır. Ailenin anlaşılmasını kolaylaştırmada çatışmaların çözümlendiği, karar verme ve görevlerin paylaşıldığı Vuchinich belirttiğine göre “Rudolf Dreikurs’ın öne sürdüğü “Aile Konseyi”, bu anlamda ilişkileri güçlendirme, sorunları doğru ve doğrudan tanımlama ve çözüm alternatifleri oluşturmada etkili bir yöntem olarak uygulamada kullanılabilecek ve önerilebilecek bir yöntem olabilir” (Vuchinich S. 1999).

2.14.4 Stratejik aile terapisi yaklaşımı

Başlıca kuramcıları ve uygulayıcıları Jay Haley ve Cloe Madanes'tir. Bu yaklaşımda terapist, bir genogram veya aile tarihiyle başlamak yerine, hangi görevi takip edeceğine odaklanmaktadır. Ayrıca, geçmişe değil, şimdiki duruma odaklanılmaktadır (Haley ve Richeport-Haley, 2003). Amaç, her özel problem için bir strateji geliştirmektir (Madianes, 1981). Her vaka eşsiz olduğundan, her çift için eşsiz terapinin olması gerekir (Haley ve Richeport-Haley, 2003). Stratejik Aile Terapisi'nde işlevsel olmayan semptom, ilişki kalıbı içine yerleşmiş iletişimsel eylem olarak yorumlanmıştır (Dokur ve Profeta, 2006). Her çiftin, ilişkilerinin içine gömülmüş iletişim kuralları vardır (Haley ve Richeport-Haley, 2003).

Ailelerin başarısız problem çözme çabaları, yaşam döngüsü geçişlerine uyum sağlamadaki zorluğu, problemlerin sebep ve seyrini etkileyen özelliklerdendir (Dokur ve Profeta, 2006). Haley ve Richeport-Haley, evlilik ilişkilerinin de kuralları takip eden sıralı davranışlara dayandığını varsaymıştır (Haley ve Richeport-Haley 2003). Bu kuralların, çift tarafından tekrarlanan davranışları gözleyerek çıkarılabileceğini belirtmişlerdir. Bunların ayrıca, çiftin etkileşimine yayıldığını ve küçük konulardan önemli krizlere uzandığını ifade etmişlerdir.

2.14.5 Aile sistemleri kuramı

Murray Bowen'a göre, “bir aileyi en iyi şekilde anlayabilmek için, aileyi en az üç kuşak içerisinde değerlendirmek gerekir” (Corey, 2001). Aile sistemleri kuramına göre normal aile işlevi, benliğin farklılaşması ve entelektüel, duygusal dengenin oluşu ile nitelendirilmiştir. İşlevsel olmayan semptomlar ise,

ailenin/çiftin kökeni ile bozulmuş ilişkileri nedeniyle kötü işlev görmesi, yetersiz farklılaşma düzeyi, anksiyete, aile içi paternler arası yansıtma ve üçgenleşme olarak kendini göstermektedir (Dokur ve Profeta, 2006). Bowen'ın kuramında, benliğin farklılaşması (differentiation of self) önemlidir. Farklılaşma, bireyin bir ilişkide bireysellik ve birliktelik dengesini kurabilmesidir (Rovers, 2004; Parsons ve diğerleri, 2007). İlişkilerde yakınlık ve bireysellikle, duygusal ve entelektüel işlevselliği dengeleme yeteneği olarak işlev görmektedir (Parsons ve diğerleri, 2007). Farklılaşan birey, aynı zamanda esnek, uyum sağlayabilir ve kendi kendine yeter.

Farklılaşmamış birey ise, daha katı ve kendilerini iyi hissetmek için diğerlerine duygusal olarak daha bağlıdır. Farklılaşmış kişiler, etrafındaki insanların duygularının farkındayken, objektifliğini ve duygusal mesafesini bir derece korumayı başararak kendi duygularını hisseder (Becvar ve Becvar, 2006). Bowen (1978)'a göre, birey farklılaşmadığı zaman, kaynaşma (fusion) ve duygusal kesinti yaşamaktadır. Artık kişiler ilişki içinde bireyselliklerini koruyamamaktadır. Açık sınırlar olmadığı zaman, iki sistem iç içe geçebilir. İç içe geçme meydana geldiğinde, kişiler kişisel alt sistemlerinde, bireysel ihtiyaçlarıyla, diğer önemli kişilerle birlikteliklerini dengelemede zorlanabilirler. Ayrılmada ileri gidildiğinde ise, sistemler kopuk olabilirler. Uygun açık sınırlar oluşturulduğunda, farklılaşma oluşabilir (Zody ve diğerleri, 2006). Bu yaklaşımda, terapide farklılaşmanın sağlanması, sistem içi ilişkilerin şekillendirilmesi, üçgenleşmenin giderilmesi amaçlanmaktadır (Dokur ve Profeta, 2006).

3 YÖNTEM

Bu bölümde, yapılan araştırmanın modeli, çalışma grubu, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve verilerin çözümlenmesinde kullanılan teknikler ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

3.1 Araştırma Modeli

Araştırma yöntemi olarak, aile içi dinamiklerin sağlıklı olup olmadığının araştırmaya katılan kişilerin bağımsız değişkenlerine göre değişip değişmediğini belirlemek amaç edinildiği için tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, ‘Geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2012: 77).

3.2 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu araştırmaya gönüllü olarak katılan 148’i kadın, 52’si erkek olmak üzere toplam 200 kişi oluşturmuştur. Çalışma esnasında kadın örneklemelerin çalışmaya katılma isteklerinin erkek örneklemelere göre yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Çalışma grubunun sahip olduğu demografik özellikler bulgular bölümünde ilgili başlığın altın tablolar halinde ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

3.3 Veri Toplama Araçları

3.3.1 Bireysel bilgi formu

Örneklemelerin hangi cinsiyete sahip oldukları, yaşlarının ne olduğu, evlilik yaşları, evlilik sürelerinin kaç yıl olduğu, eğitim durumlarının ne olduğu, kaç tane çocukları olduğu, hangi gelir düzeyine sahip oldukları, evlilik öncesi tanışma/flört süreleri, kaçınıcı çocuk olunduğu ve kendi anne-babalarının evlilik durumu değişkenlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

3.3.2 Aile değerlendirme ölçeği

Araştırma kapsamındaki bireylerin sağlıklı bir evliliğe sahip olup olmadığını ölçmek amacıyla ABD’de Brown Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri ve İnsan Davranışları Bölümü ile Butler Hastanesi işbirliği ile geliştirilmiş, geçerlilik ve güvenilirliği Ebstein ve ark. tarafından yapılmış olan ve aile değerlendirmesinde kullanılabilecek önemli bir araç olan “Aile Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek ailenin altı farklı alandaki işlevselliği (problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki gösterebilme, gereken ilgiyi gösterebilme ve davranış kontrolü) ile genel işlevselliği hakkında bilgi verir. Ölçeğin Türk ailelerindeki geçerlilik ve güvenilirliğini Bulut (1990) tarafından yapılmıştır. Ölçek anne, baba ya da 18 yaşından büyük bir aile bireyi tarafından doldurulabilmektedir. Bu çalışmada sadece karı-koca örnekleme kullanılmıştır. 60 maddeden oluşan daha öncede bahsedilen ölçek yedi farklı alanı değerlendirir: Bu alanlar; problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel işlevlerdir. Her alanın toplam puanı 1 ile 4 arasında değişmekte olup 1 puan sağlıklı, 4 puan sağlıklı işlevi gösterir eder. Ailenin bir alandaki puanı 2’yi geçtiğinde o alanda problem olduğu düşünülür.

3.4 Verilerin Toplanması ve İşlem

Araştırmanın verilerinin toplanmasında gönüllülük esasına göre davranılmıştır. Bu noktada hazırlanan veri toplama bataryası hem basılı hem de online olarak hazırlanmış ve katılımcıların durumuna göre doldurmaları istenmiştir. Her bir uygulama yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

İlk etapta, katılımcıların demografik değişkenleri kümelendirilmiş ve sonra uygulanmış olan aile değerlendirme ölçeği alt boyutları ve toplam puan sonucu elde edilmiştir. Daha sonra elde edilen verilerin istatistiksel anlamlarını ölçmek amacıyla bilgisayar kullanılmıştır. Bu ilk etapta, araştırma kapsamındaki bireylerin demografik özelliklerini betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmıştır. Gruplar içerisinde normal dağılım özelliği gösteren dağılımlar için parametrik istatistiksel teknikler, normal dağılım özelliği göstermeyen gruplar için ise non-parametrik istatistiksel teknikler, kullanılmıştır. Bu çerçevede:

1. Araştırma grubunun aile değerlendirme ölçeği puanlarının(toplam ve tüm alt boyutlar bağlamında) cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için *Bağımsız Grup t Testi*,
2. Araştırma grubunun aile değerlendirme ölçeği puanlarının (toplam ve tüm alt boyutlar kıstasına göre) yaşlarına, evlilik yaşlarına, evlilik sürelerine, eğitim düzeylerine, çocuk sayılarına, gelir düzeylerine ve kendi anne babalarının evlilik durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için *non-parametrik Kruskal Wallis-H testi* sonucu anlamlı bulunan farklılıkların nerden kaynaklandığını saptamak üzere non parametrik *Mann Whitney U testi* kullanılmıştır.
3. Katılımcıların aile değerlendirme ölçeği puanlarının(toplam ve tüm alt boyutlar bağlamında) evlilik öncesi tanışma/flört süresi ve doğum sırası göre değişiklik gösterip göstermediğini belirlemek için *Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Tekniği* ve farklılıkların kaynağını görmek için ise Tamamlayıcı *Scheffe testi*,

Ulaşılan sonuçlar bilgisayar ortamında “SPSS for Windows versiyon:21.0 programında çözümlenmiş, anlamlılık düzeyi $p<.05$ düzeyinde kabul edilmiş ve bulgular araştırmanın açmaları doğrultusunda tablolar halinde sunulmuştur.

4 BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın yapılan istatistiksel analizler sonucunda ulaşılan verilere yer verilmiştir.

4.1 Örneklemin Genel Bilgisine Uygun Veriler

Araştırmanın bu kısmında araştırmaya katılmış olan kişilerin cinsiyet, yaş, evlilik yaşı, evlilik süresi, eğitim düzeyi, çocuk sayısı, gelir düzeyi, evlilik öncesi tanışma/flört süresi, doğum sırası ve kendi anne-baba evlilik durumu değişkenlerine ait frekans (f) ve yüzde (%)değerleri gösterilmiştir.

Çizelge 4.1: Örneklemlerin Cinsiyet Bağlamında Dağılımları

Cinsiyet	F	%
Kadın	148	74,0
Erkek	52	26,0
Toplam	200	100,0

Çizelge 4.1’de de görülmüş olduğu gibi, örneklemini oluşturmuş katılımcıların; 52’sinin (%26,0) erkek 148’inin ise (%74,0) kadın, olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.2: Örneklemlerin Yaş Aralıkları Verileri

Yaş	F	%
20-24 yaş	25	12,5
25-29 yaş	127	63,5
30 yaş ve üzeri	48	24,0
Toplam	200	100,0

Çizelge 4.2 incelendiğinde, çalışma grubundaki kişilerin; 25'inin (%12,5) 20-24 yaş arasında olduğu, 127'sinin (%63,5) 25-29 yaş arasında olduğu ve 48'inin (%24,0) 30 yaş ve üzerinde olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.3: Örneklemelerin Evlilik Yaşları Verileri

Evlilik Yaşı	F	%
20-24 yaş	81	40,5
25-29 yaş	109	54,5
30 yaş ve üzeri	10	5,0
Toplam	200	100,0

Çizelge 4.3 ele alındığında, çalışmaya dahil olan katılımcıların; 81'inin (%40,5) 20-24 yaş arasında evlendiği, 109'unun (%54,5) 25-29 yaş arasında evlendiği ve 10'unun (%5,0) 30 yaş ve üzerinde evlendiği belirlenmiştir.

Çizelge 4.4: Örneklemelerin Evlilik Süreleri Verileri

Evlilik Süresi	f	%
1 yıldan az	12	6,0
1 yıl	45	22,5
2 yıl	69	34,5
3 yıl	39	19,5
4 yıl	20	10,0
5 yıl	15	7,5
Toplam	200	100,0

Çizelge 4.4 e göre, çalışmadaki bireylerin; 12'sinin (%6,0) 1 yıldan az süredir evli olduğu, 45'inin (%22,5) 1 yıldır evli olduğu,69'unun (%34,5) 2 yıldır evli olduğu,39'unun (%19,5) 3 yıldır evli olduğu, 20'sinin (%10,0) 4 yıldır evli olduğu ve15'inin (%7,5) 5 yıldır olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.5: Örneklemelerin Eğitim Düzeyleri Verileri

Eğitim Düzeyi	f	%
Lise mezunu	24	12,0
Üniversite mezunu	146	73,0
Lisansüstü mezunu	30	15,0
Toplam	200	100,0

Çizelge 4.5: incelendiğinde, araştırma kapsamındaki bireylerin; 24'ünün (%12,0) lise mezunu olduğu, 146'sının (%73,0) üniversite mezunu olduğu ve 30'unun (%15,0) ise lisansüstü eğitim düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.6: Örneklemelerin Çocuk Sayıları Verileri

Çocuk Sayısı	f	%
Çocuk yok	135	67,5
1 çocuk	46	23,0
2 çocuk	19	9,5
Toplam	200	100,0

Çizelge 4.6'da görüldüğü gibi katılımcıların; 135'inin (%67,5) çocuğu olmadığı, 146'sının (%23,0) 1 çocuğa sahip olduğu ve 19'unun ise (%9,5) 2 çocuğa sahip olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.7: Örneklemelerin Gelir Düzeyleri Verileri

Gelir Düzeyi	f	%
Düşük gelir düzeyi	39	19,5
Orta gelir düzeyi	145	72,5
Yüksek gelir düzeyi	16	8,0
Toplam	200	100,0

Çizelge 4.7 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki katılımcıların; 39'unun (%19,5) düşük gelir düzeyinde olduğu, 145'inin (%72,5) orta gelir düzeyinde olduğu ve 16'sının ise (%8,0) yüksek gelir düzeyinde olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.8: Örneklemelerin Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkeni Verileri

Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi	f	%
1 yıl	95	47,5
2 yıl	71	35,5
3 yıl	34	17,0
Toplam	200	100,0

Çizelge 4.8 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki katılımcıların evlenmeden önce; 95'inin (%47,5) 1 sene tanışma süresi geçirdikleri, 71'inin (%35,5) 2 sene tanışma süresi geçirdikleri ve 34'ünün ise (%17,0) 3 sene tanışma süresi geçirdikleri görülmüştür.

Çizelge 4.9: Örneklemelerin Doğum Sırası Değişkenine Göre Dağılımları

Doğum Sırası	f	%
Tek Çocuk	52	26,0
İlk Çocuk	70	35,0
Ortanca Çocuk	42	21,0
Son Çocuk	36	18,0
Toplam	200	100,0

Çizelge 4.9'a göre, araştırma kapsamındaki katılımcıların; 52'sinin (%26,0) tek çocuk olduğu, 70'inin (%35,0) ilk çocuk olduğu, 42'sinin (%21,0) ortanca çocuk olduğu ve 36'sının ise (%18,0) son çocuk olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.10: Örneklemelerin Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Dağılımları

Anne-Baba Evlilik Durumu	f	%
Evli ve beraberler	141	70,5
Boşandılar	34	17,0
Biri veya ikisi de vefat	25	12,5
Toplam	200	100,0

Çizelge 4.10 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki katılımcıların anne babalarının; 141'inin (%70,5) evli ve birlikte olduğu, 34'ünün (%17,0) boşanmış olduğu ve 25'inin ise (%12,5) biri veya ikisinin de vefat etmiş olduğu belirlenmiştir.

4.2 Araştırma Kapsamındaki Katılımcıların Aile Değerlendirme Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Bağımsız Değişkenlerine Göre Değişiklik Gösterip Göstermediğini Saptamak Adına Yapılan Analizin Verileri

Araştırmayı oluşturan bu kısımda, örneklem grubunu oluşturan kişilerin aile değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların (toplam ve problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel işlevler alt boyutları ile) *cinsiyet*, *yaş*, *evlilik yaşı*, *evlilik süresi*, *eğitim düzeyi*, *çocuk sayısı* *gelir düzeyi*, *evlilik öncesi tanışma/flört süresi*, *doğum sırası* ve *anne-baba evlilik durumu* değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analiz sonuçları verilmiştir.

4.2.1 Cinsiyet Değişkeninden Elde Edilmiş Veriler

Bu bölümde, araştırma grubunun aile değerlendirme ölçeğinden aldıkların puanların (toplam ve tüm alt boyutları ile) cinsiyet değişkenine göre değişiklik gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Bağımsız Grup t Testi sonuçları tablolastırılarak sunulmuştur.

Çizelge 4.11: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Puanlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutları İle) Cinsiyetlerine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Uygulanmış Bağımsız Grup t Testi Verileri Analizi

Puan	Cinsiyet	n	\bar{x}	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						Sd	T	P
Toplam	Kadın	148	115,80	20,20	1,66	198	-,164	,294
	Erkek	52	116,34	21,27	2,95			
Problem çözme	Kadın	148	12,20	3,76	,30	198	,765	,002
	Erkek	52	11,71	4,56	,63			
İletişim	Kadın	148	17,06	5,96	,49	198	,356	,963
	Erkek	52	16,82	5,40	,74			

Çizelge 4.11: (devam) Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Puanlarının(Toplam ve Tüm Alt Boyutları İle) Cinsiyetlerine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Uygulanmış Bağımsız Grup t Testi Verileri Analizi

Roller	Kadın	148	21,48	3,93	,32	198	-2,187	,105
	Erkek	52	22,82	3,39	,47			
Duygusal tepki verme	Kadın	148	9,98	3,38	,27	198	,640	,169
	Erkek	52	9,63	3,49	,48			
Gereken ilgiyi gösterme	Kadın	148	14,76	2,67	,21	198	-1,791	,000
	Erkek	52	15,46	1,44	,20			
Davranış kontrolü	Kadın	148	18,40	3,33	,27	198	,749	,054
	Erkek	52	18,01	2,76	,38			
Genel işlevler	Kadın	148	22,89	5,33	,43	198	,029	,001
	Erkek	52	21,86	6,81	,94			

Çizelge 4.11 incelendiğinde, aile değerlendirme ölçeği toplam ve tüm alt boyut aritmetik ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir değişkenlik gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t testi sonucunda; kadın ve erkek katılımcıların aile değerlendirme ölçeği *toplam ve iletişim, roller, duygusal tepki verme ve davranış kontrolü alt boyut* puanları aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .050$).

Ancak aynı tabloya bakıldığında, *problem çözme alt boyut* puanları aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < .050$). Elde edilen farklılık kadın katılımcıların lehine gerçekleşmiştir. Başka bir anlatımla, kadın katılımcılar ailelerinde problem çözme becerisinin var olduğunu erkeklere göre daha fazla öne sürmektedirler. Aile değerlendirme ölçeği *gereken ilgili gösterme alt boyut* puanları aritmetik ortalamaları arasındaki fark da istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < .050$). Ulaşılan farklılık erkek katılımcıların lehine gerçekleşmiştir. Diğer bir deyişle, erkek

katılımcılar ailelerine gereken ilgiyi kadınlara göre daha fazla gösterdiklerini bildirmişlerdir. Son olarak aile değerlendirme ölçeği *genel işlevler alt boyut* puanları aritmetik ortalamaları arasındaki fark da istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<.050$). elde edilen bu farklılık kadın katılımcıların lehine gerçekleşmiştir. Yani kadın katılımcılar erkek katılımcılara göre ailelerindeki genel işlevlerin daha sağlıklı olduğunu düşünmektedirler.

4.2.2 Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular

Bu kısımda, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği puanlarının (toplam ve tüm alt boyutları ile) yaş değişkenine göre değişkenlik gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları tablolar halinde verilmiştir.

Çizelge 4.12: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi İle Alakalı Uygulanmış Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

<i>Puan</i>	<i>Yaş</i>	<i>n</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	20-24 yaş	25	99,44			
	25-29 yaş	127	100,00			
Toplam	30 yaş ve üzeri	48	102,39	,069	2	,966
	Toplam	200				

Çizelge 4.12 incelendiğinde; aile değerlendirme ölçeği toplam puanlarının sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde değişkenlik gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, yaş gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>.005$). Diğer bir ifade ile katılımcıların aile değerlendirme ölçeği toplam puanları yaşlarına göre değişmemektedir.

Çizelge 4.13: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Problem Çözme” Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Düzeyi Doğrultusunda Uygulanmış Kruskal Wallis-H Testi Verileri Analizi

<i>Puan</i>	<i>Yaş</i>	<i>n</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Problem Çözme	20-24 yaş	25	103,56	,427	2	,808
	25-29 yaş	127	98,49			
	30 yaş ve üzeri	48	104,23			
	Toplam	200				

Çizelge 4.13’te alındığında; aile değerlendirme ölçeği problem çözme puanlarının sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir değişkenlik gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, yaş gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark problem çözme için istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > .005$). Diğer bir ifade ile katılımcıların aile değerlendirme ölçeği problem çözme puanları yaşlarına göre değişmemektedir.

Çizelge 4.14: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “İletişim” Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Düzeyi Doğrultusunda Uygulanmış Kruskal Wallis-H Testi Verileri Analizi

<i>Puan</i>	<i>Yaş</i>	<i>n</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
İletişim	20-24 yaş	25	105,82	1,119	2	,571
	25-29 yaş	127	97,23			
	30 yaş ve üzeri	48	106,39			
	Toplam	200				

Çizelge 4.14’e göre; aile değerlendirme ölçeği iletişim puanlarının sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir değişkenlik oluşturup oluşturmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucuna

göre, yaş gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark iletişim için istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>.005$). Diğer bir ifade ile katılımcıların aile değerlendirme ölçeği iletişim puanları yaşlarına göre değişmemektedir.

Çizelge 4.15: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Roller” Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Düzeyi Doğrultusunda Uygulanmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi

<i>Puan</i>	<i>Yaş</i>	<i>n</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Roller	20-24 yaş	25	75,62	5,540	2	,063
	25-29 yaş	127	105,33			
	30 yaş ve üzeri	48	100,68			
	Toplam	200				

Çizelge 4.15’e göre; aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir değişkenlik oluşturup oluşturmadığını anlamak için yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, yaş gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark roller alt boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>.005$) Başka bir deyişle katılımcıların aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puanları yaşlarına göre farklılık göstermemektedir.

Çizelge 4.16: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Duygusal Tepki Verebilme” Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi

<i>Puan</i>	<i>Yaş</i>	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Duygusal tepki verebilme	20-24 yaş	25	115,14	1,913	2	,384
	25-29 yaş	127	98,98			
	30 yaş ve üzeri	48	96,90			
	Toplam	200				

Çizelge 4.16'ya bakıldığında; aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir değişkenlik gösterip göstermediğini saptamak amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, yaş gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark roller alt boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > .005$). Başka bir ifade ile katılımcıların aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puanları yaşlarına göre farklılık göstermemektedir.

Çizelge 4.17: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Gereken İlgiyi Gösterebilme” Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi İle Alakalı Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi

<i>Puan</i>	<i>Yaş</i>	<i>n</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Gereken ilgiyi gösterebilme	20-24 yaş	25	85,50	5,364	2	,068
	25-29 yaş	127	107,55			
	30 yaş ve üzeri	48	89,67			
	Toplam	200				

Çizelge 4.17'ye bakıldığında; aile değerlendirme ölçeği gereken ilgiyi gösterebilme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir değişkenlik gösterip göstermediğini saptamak amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, yaş gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark roller alt boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > .005$). Başka deyişle katılımcıların aile değerlendirme ölçeği gereken ilgiyi gösterebilme alt boyut puanları yaşlarına göre farklılık göstermemektedir.

Çizelge 4.18: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Davranış Kontrolü” Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Verileri Analizi

<i>Puan</i>	<i>Yaş</i>	<i>n</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	20-24 yaş	25	106,04			
Davranış Kontrolü	25-29 yaş	127	95,53	2,702	2	,259
	30 yaş ve üzeri	48	110,76			
	Toplam	200				

Çizelge 4.18’e bakıldığında; aile değerlendirme ölçeği davranış kontrolü alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir değişkenlik gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, yaş gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark roller alt boyutu için istatistiki bağlamda anlamlı bulunmamıştır ($p > .005$). Başka deyişle ile katılımcıların aile değerlendirme ölçeği davranış Kontrolü alt boyut puanları yaşlarına göre farklılık ortaya koymamaktadır.

Çizelge 4.19: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi

<i>Puan</i>	<i>Yaş</i>	<i>n</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	20-24 yaş	25	102,72			
Genel İşlevler	25-29 yaş	127	101,72	,370	2	,831
	30 yaş ve üzeri	48	96,12			
	Toplam	200				

Çizelge 4.19 incelendiğinde; aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir değişkenlik gösterip göstermediğini saptamak amacıyla yapılan Kruskal Wallis-

H sonucunda, yaş gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark roller alt boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > .005$). Diğer bir ifade ile katılımcıların aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puanları yaşlarına göre farklılık ortaya koymamaktadır.

4.2.3 Evlenme Yaşı Değişkenine Ait Veriler

Bu bölümde, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği puanlarının (toplam ve tüm alt boyutları ile) evlilik yaşı değişkenine göre bir değişkenlik gösterip göstermediğini saptamak için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları tablolar halinde verilmiştir.

Çizelge 4.20: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Evlilik Yaşı	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	20-24 yaş	81	82,59			
	25-29 yaş	109	113,01			
Toplam				13,095	2	,001
	30 yaş ve üzeri	10	109,25			
	Toplam	200				

Çizelge 4.20 incelendiğinde; aile değerlendirme ölçeği toplam puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik yaşı değişkenine göre anlamlı bir değişkenlik gösterip göstermediğini saptamak amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik yaşı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiki bağlamda anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaç doğrultusunda ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın, 20-24 yaş arasında evlenmiş olan katılımcılarla 25-29 yaş arasında evlenmiş olan katılımcılar arasında 25-29 yaş arasında evlenen bireyler lehine ($z = -3,617$; $p < ,050$) olduğu

belirlenmiştir. Bu bulgulara göre 25-29 yaş arasında evlenmiş olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği toplam puan ortalamaları 20-24 yaş arasında evlenmiş olan bireylerden daha yüksektir. Diğer evlilik yaşı grupları arasındaki manalı fark yoktur.

Çizelge 4.21: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Problem Çözme” Puanlarının Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri

<i>Puan</i>	<i>Evlilik Yaşı</i>	<i>n</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Problem çözme	20-24 yaş	81	88,17	6,249	2	,044
	25-29 yaş	109	108,99			
	30 yaş ve üzeri	10	107,85			
	Toplam	200				

Çizelge 4.21 incelendiğinde; aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik yaşı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmış ve elde edilen veriler sonucunda farklılığın, yine 20-24 yaş arasında evlenmiş olan katılımcılarla 25-29 yaş arasında evlenmiş olan katılımcılar arasında 25-29 yaş arasında evlenmiş olan kişiler lehine ($z = -2,443$; $p < ,050$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre 25-29 yaş arasında evlenmiş olan kişilerin aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puan ortalamaları 20-24 yaş arasında evlenmiş olan bireylerden daha yüksektir. Diğer evlilik yaşı grupları arasında manalı fark yoktur.

Çizelge 4.22: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “İletişim” Puanlarının Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Evlilik Yaşı	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
İletişim	20-24 yaş	81	84,47	10,807	2	,005
	25-29 yaş	109	112,30			
	30 yaş ve üzeri	10	101,75			
	Toplam	200				

Çizelge 4.22’de alındığında; aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik yaşı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın, yine 20-24 yaş arasında evlenen bireylerle 25-29 yaş arasında evlenen katılımcılar arasında 25-29 yaş arasında evlenmiş olan bireyler lehine ($z = -3,321$; $p < ,050$) olduğu görülmüştür. Bu bulgulara göre 25-29 yaş arasında evlenmiş olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puan ortalamaları 20-24 yaş arasında evlenmiş olan bireylere göre yüksektir. Diğer evlilik yaşı grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark yoktur.

Çizelge 4.23: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Roller” Puanlarının Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Evlilik Yaşı	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Roller	20-24 yaş	81	82,83	12,933	2	,002
	25-29 yaş	109	113,17			
	30 yaş ve üzeri	10	105,55			
	Toplam	200				

Tablo 4.23’e göre; aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik yaşı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Elde edilen veriler sonucunda farklılığın, yine 20-24 yaş arasında evlenmiş olan katılımcılarla 25-29 yaş arasında evlenmiş olan katılımcılar arasında 25-29 yaş arasında evlenmiş olan bireyler lehine ($z = -3,596$; $p < ,050$)dir. Bu bulgulara göre 25-29 yaş arasında evlenmiş olan katılımcıların aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puan ortalamaları 20-24 yaş arasında evlenmiş olan katılımcılardan daha yüksektir. Farklı evlilik yaşı grupları arasında manalı fark yoktur.

Çizelge 4.24: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Duygusal Tepki verebilme” Puanlarının Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Evlilik Yaşı	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	20-24 yaş	81	96,09			
Duygusal tepki verebilme	25-29 yaş	109	103,95	,888	2	,642
	30 yaş ve üzeri	10	98,55			
	Toplam	200				

Çizelge 4.24’e göre; aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik yaşı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiki olarak manalı değildir. ($p > .005$). Diğer bir ifade ile katılımcıların aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puanları evlilik yaşlarına göre farklılık ortaya koymamaktadır.

Çizelge 4.25: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Gereken İlgiyi Gösterebilme” Puanlarının Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Evlilik Yaşı	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	20-24 yaş	81	106,90			
Gereken ilgiyi gösterebilme	25-29 yaş	109	92,67	6,490	2	,039
	30 yaş ve üzeri	10	134,05			
	Toplam	200				

Çizelge 4.25’de de görüldüğü üzere; aile değerlendirme ölçeği gereken ilgiyi gösterebilme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek

amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik yaşı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın, bu kez 25-29 yaş arasında evlenmiş olan katılımcılarla 30 yaş ve üzerinde evlenmiş olan katılımcılar arasında 30 yaş ve üzerinde evlenmiş olan bireyler lehine ($z = -2,095$; $p < ,050$) olduğu görülmüştür. Sonuçlara göre 30 yaş ve üzerinde evlenmiş olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği gereken ilgiyi gösterebilme alt boyut puan ortalamaları 25-29 yaş arasında evlenmiş olan bireylerden daha yüksektir. Diğer evlilik yaşı grupları arasında manalı fark yoktur.

Çizelge 4.26: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Davranış Kontrolü” Puanlarının Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	<i>Evlilik Yaşı</i>	<i>n</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	20-24 yaş	81	84,30			
Davranış kontrolü	25-29 yaş	109	107,91	15,905	2	,000
	30 yaş ve üzeri	10	150,95			
	Toplam	200				

Çizelge 4.26’da görüldüğü gibi; aile değerlendirme ölçeği davranış kontrolü alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik yaşı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni

düzeltilmiş Mann-Whitney-U Testi uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın, bu kez 25-29 yaş arasında evlenmiş olan katılımcılarla 30 yaş ve üzerinde evlenen örneklerle 30 yaş ve üzerinde evlenmiş olan katılımcılar lehine ($z=-3,294$; $p<,050$) olduğu görülmüştür. Bu bulgulara göre 30 yaş ve üzerinde evlenmiş olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği davranış kontrolü alt boyut puan ortalamaları 25-29 yaş arasında evlenmiş olan bireylerden daha yüksektir. Diğer evlilik yaşı grupları arasında istatistik olarak anlamlı fark yoktur.

Çizelge 4.27: Örneklerin Aile değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Puanlarının Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Evlilik Yaşı	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Genel İşlevler	20-24 yaş	81	89,65	5,220	2	,074
	25-29 yaş	109	108,89			
	30 yaş ve üzeri	10	96,85			
	Toplam	200				

Tablo 4.27’ye göre; aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik yaşı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistik olarak anlamlı değildir ($p>,005$). Başka bir deyiş ile bireylerin aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puanları evlilik yaşlarına göre farklılık göstermemektedir.

4.2.4 Evlilik Süresi Değişkenine Ait Veriler

Bu bölümde, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği puanlarının (toplam ve tüm alt boyutları ile) evlilik süresi değişkenine göre bir değişkenlik gösterip göstermediğini saptamak için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları tablollaştırılarak verilmiştir.

Çizelge 4.28: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	<i>Evlilik Süresi</i>	<i>n</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	1 yıldan az	12	92,42			
	1 yıl	45	87,62			
	2 yıl	69	118,59			
Toplam	3 yıl	39	100,37	13,095	5	,000
	4 yıl	20	50,05			
	5 yıl	15	130,00			
	Toplam	200				

Çizelge 4.28 incelendiğinde; aile değerlendirme ölçeği toplam puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik süresi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Bulgular ışığında farklılığın, 1 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 1 yıldır evli olanlar lehine ($z = -2,480$; $p < ,050$); 2 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 2 yıldır evli olanlar lehine ($z = -4,110$; $p < ,050$); 3 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 3 yıldır evli olanlar lehine ($z = -3,516$; $p < ,050$) ve 5 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 5 yıldır evli olanlar lehine ($z = -4,394$; $p < ,050$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre 4 yıldır evli olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği toplam puan ortalamaları diğer evlilik sürelerinde olan bireylerden daha düşüktür.

Çizelge 4.29: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Problem Çözme” Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Evlilik Süresi	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	1 yıldan az	12	98,96			
	1 yıl	45	84,50			
	2 yıl	69	122,66			
Problem çözme	3 yıl	39	93,90	24,489	5	,000
	4 yıl	20	61,72			
	5 yıl	15	116,67			
	Toplam	200				

Çizelge 4.29 incelendiğinde; aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik süresi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltilmiş Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Bulguların ışığında farklılığın yine, 1 yıldan az süredir evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 1 yıldan az süredir evli olanlar lehine ($z = -2,652$; $p < ,050$); 2 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 2 yıldır evli olanlar lehine ($z = -3,668$; $p < ,050$) ve 5 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 5 yıldır evli olanlar lehine ($z = -3,432$; $p < ,050$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre 4 yıldır evli olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puan ortalamaları hem 1 yıldan az hem de 2 ve 5 yıldır evli olan bireylere göre daha azdır. Diğer evlilik süresi grupları ile arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Çizelge 4.30: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “İletişim” Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	<i>Evlilik Süresi</i>	<i>n</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	1 yıldan az	12	79,96			
	1 yıl	45	94,44			
	2 yıl	69	113,53			
İletişim	3 yıl	39	110,21	17,384	5	,004
	4 yıl	20	58,45			
	5 yıl	15	106,00			
	Toplam	200				

Çizelge 4.30'e alındığında; aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik süresi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Bulgular ışığında farklılığın, 2 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 2 yıldır evli olanlar lehine ($z = -3,074$; $p < ,050$); 3 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 3 yıldır evli olanlar lehine ($z = -3,531$; $p < ,050$) ve 5 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 5 yıldır evli olanlar lehine ($z = -2,770$; $p < ,050$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre de 4 yıldır evli olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puan ortalamaları hem 2 hem de 3 ve 5 yıldır evli olan bireylere göre daha azdır. Diğer evlilik süresi grupları ile arasında manalı fark yoktur.

Çizelge 4.31: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Roller” Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Evlilik Süresi	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	1 yıldan az	12	120,88			
	1 yıl	45	86,50			
	2 yıl	69	108,16			
Roller	3 yıl	39	107,23	21,227	5	,001
	4 yıl	20	57,40			
	5 yıl	15	130,93			
	Toplam	200				

Çizelge 4.31 ele alındığında; aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik süresi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Bulgular ışığında farklılığın, 1 yıldan az süredir evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 1 yıldan az süredir evli olanlar lehine ($z = -3,691$; $p < ,050$); 2 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 2 yıldır evli olanlar lehine ($z = 3,124$; $p < ,050$); 3 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 3 yıldır evli olanlar lehine ($z = -3,089$; $p < ,050$) ve 5 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 5 yıldır evli olanlar lehine ($z = -3,385$; $p < ,050$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre de 4 yıldır evli olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puan ortalamaları hem 1 yıldan az süredir evli olanlardan hem de 2, 3 ve 5 yıldır evli

olan bireylere göre daha azdır. Diğer evlilik süresi grupları arasındaki fark manalı değildir.

Çizelge 4.32: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Duygusal Tepki Verebilme” Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Evlilik Süresi	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Duygusal tepki verebilme	1 yıldan az	12	93,54			
	1 yıl	45	80,90			
	2 yıl	69	120,52			
	3 yıl	39	92,55	29,400	5	,000
	4 yıl	20	65,35			
	5 yıl	15	140,30			
	Toplam	200				

Çizelge 4.32’ e bakıldığında; aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik süresi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Bulgular ışığında değişikliğin 2 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 2 yıldır evli olanlar lehine ($z=3,963$; $p < ,050$) ve 5 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 5 yıldır evli olanlar lehine ($z=-4,285$; $p < ,050$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre de 4 yıldır evli olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puan ortalamaları hem 2 hem de 5 yıldır evli olan bireylere göre azdır. Diğer evlilik süresi grupları arasındaki fark manalı değildir.

Çizelge 4.33: Katılımcıların Aile değerlendirme Ölçeği “Gereken İlgiiyi Gösterebilme” Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Evlilik Süresi	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Duygusal tepki verebilme	1 yıldan az	12	82,62			
	1 yıl	45	114,89			
	2 yıl	69	89,04			
	3 yıl	39	102,72	13,858	5	,017
	4 yıl	20	129,40			
	5 yıl	15	80,07			
	Toplam	200				

Çizelge 4.33’e göre; aile değerlendirme ölçeği gereken ilgiyi gösterebilme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik süresi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltilmiş Mann Whitney-U Testi yapılmıştır. Bulgular ışığında farklılığın 1 yıldır evli olanlarla 2 yıldır evli olanlar arasında 1 yıldır evli olanlar lehine ($z=2,660$; $p < ,050$); 4 yıldır evli olanlarla 5 yıldır evli olanlar arasında 4 yıldır evli olanlar lehine ($z=2,607$; $p < ,050$); olduğubelirlenmiştir. Bu bulgulara göre evlilik süresi için, aile değerlendirme ölçeği gereken ilgiyi gösterebilme alt boyut puan ortalamasının en yüksek 4 yıldır evli olanlarda görülmüştür. Diğer evlilik süresi grupları arasındaki farklar anlamlı bulunmamıştır.

Çizelge 4.34: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Davranış Kontrolü” Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	<i>Evlilik Süresi</i>	<i>n</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Davranış kontrolü	1 yıldan az	12	90,96			
	1 yıl	45	115,70			
	2 yıl	69	105,54			
	3 yıl	39	105,01	17,905	5	,003
	4 yıl	20	53,80			
	5 yıl	15	89,90			
	Toplam	200				

Çizelge 4.34’e bakıldığında; aile değerlendirme ölçeği davranış kontrolü alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik süresi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Bulgular ışığında farklılığın 1 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 1 yıldır evli olanlar lehine ($z=4,446$; $p < ,050$) 2 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 2 yıldır evli olanlar lehine ($z=2,697$; $p < ,050$) ve 3 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 3 yıldır evli olanlar lehine ($z=-3,045$; $p < ,050$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre de 4 yıldır evli olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği davranış kontrolü alt boyut puan ortalamaları hem 1 hem de 2 ve 3 yıldır evli olan bireylerden daha düşüktür. Diğer evlilik süresi grupları ile arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Çizelge 4.35: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Evlilik Süresi	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	1 yıldan az	12	98,17			
	1 yıl	45	75,90			
	2 yıl	69	120,33			
Genel işlevler	3 yıl	39	91,97	27,234	5	,000
	4 yıl	20	76,78			
	5 yıl	15	138,77			
	Toplam	200				

Çizelge 4.35’e bakıldığında; aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik süresi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltilmiş Mann Whitney-U Testi yapılmıştır. Bulgular ışığında farklılığın 2 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 2 yıldır evli olanlar lehine ($z=3,303$; $p < ,050$) ve 5 yıldır evli olanlarla 4 yıldır evli olanlar arasında 5 yıldır evli olanlar lehine ($z=-4,549$; $p < ,050$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre de 4 yıldır evli olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puan ortalamaları hem 2 hem de 5 yıldır evli olan bireylere göre daha azdır. Diğer evlilik süresi grupları ile arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır.

4.2.5 Eğitim Düzeyi Verileri Analizi

Bu bölümde, araştırmaya katılan bireylerin aile değerlendirme ölçeği puanlarının (toplam ve tüm alt boyutları ile) eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları tablollaştırılarak verilmiştir.

Çizelge 4.36: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi

<i>Puan</i>	<i>Eğitim Düzeyi</i>	<i>n</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Lise mezunu	24	119,56			
	Üniversite mezunu	146	107,78			
Toplam				27,934	2	,000
	Lisansüstü mezunu	30	49,83			
	Toplam	200				

Çizelge 4.36 ele alındığında; aile değerlendirme ölçeği toplam puanlarının sıralamalar ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, eğitim düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Bulgular ışığında farklılığın, lise mezunu olan katılımcılarla lisansüstü mezunu olan katılımcılar arasında lise mezunu olan bireyler lehine ($z = -4,009$; $p < ,050$) ve üniversite mezunu olan katılımcılarla lisansüstü mezunu olan katılımcılar arasında üniversite mezunu olan bireyler lehine ($z = -5,081$; $p < ,050$); olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre lisansüstü mezunu olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği toplam puan ortalamaları hem lise mezunu olan hem de üniversite mezunu olan bireylerden daha düşüktür. Diğer eğitim düzeyi grupları ile arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Çizelge 4.37: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Problem Çözme” Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi

<i>Puan</i>	Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Problem çözme	Lise mezunu	24	108,08	22,761	2	,000
	Üniversite mezunu	146	108,75			
	Lisansüstü mezunu	30	54,28			
	Toplam	200				

Çizelge 4.37'le alındığında; aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının eğitimi düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, eğitim düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltilmiş Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın, lise mezunu olan katılımcılarla lisansüstü mezunu olan katılımcılar arasında lise mezunu olan bireyler lehine ($z = -3,063$; $p < ,050$) ve üniversite mezunu olan katılımcılarla lisansüstü mezunu olan katılımcılar arasında üniversite mezunu olan bireyler lehine ($z = -4,798$; $p < ,050$); olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre lisansüstü mezunu olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puan ortalamaları hem lise mezunu olan hem de üniversite mezunu olan bireylerden daha düşüktür. Diğer eğitim düzeyi grupları arasındaki farklar anlamlı bulunmamıştır.

Çizelge 4.38: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “İletişim” Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi

<i>Puan</i>	<i>Eğitim Düzeyi</i>	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Problem çözme	Lise mezunu	24	120,06	26,217	2	,000
	Üniversite mezunu	146	107,31			
	Lisansüstü mezunu	30	51,72			
	Toplam	200				

Çizelge 4.38’ye göre; aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, eğitim düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın, lise mezunu olan katılımcılarla lisansüstü mezunu olan katılımcılar arasında lise mezunu olan bireyler lehine ($z = -4,357$; $p < ,050$) ve üniversite mezunu olan katılımcılarla lisansüstü mezunu olan katılımcılar arasında üniversite mezunu olan bireyler lehine ($z = -4,805$; $p < ,050$); olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre de lisansüstü mezunu olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puan ortalamaları hem lise mezunu olan hem de üniversite mezunu olan bireylerden daha düşüktür. Diğer eğitim düzeyi grupları arasındaki farklar anlamlı bulunmamıştır.

Çizelge 4.39: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Roller” Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi

<i>Puan</i>	Eğitim Düzeyi	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Roller	Lise mezunu	24	136,73	11,223	2	,004
	Üniversite mezunu	146	96,91			
	Lisansüstü mezunu	30	88,98			
	Toplam	200				

Çizelge 4.39’ye göre; aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, eğitim düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Bulgular ışığında farklılığın, lise mezunu olan katılımcılarla lisansüstü mezunu olan katılımcılar arasında lise mezunu olan bireyler lehine ($z = -3,027$; $p < ,050$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre lisansüstü mezunu olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puan ortalamaları lise mezunu olan bireylerden daha düşüktür. Diğer eğitim düzeyi grupları ile arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Çizelge 4.40: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Duygusal Tepki Verebilme” Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi

<i>Puan</i>	Eğitim Düzeyi	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Lise mezunu	24	110,88			
Duygusal tepki verebilme	Üniversite mezunu	146	107,76	20,541	2	,000
	Lisansüstü mezunu	30	56,87			
	Toplam	200				

Tablo 4.40’a bakıldığında; aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, eğitim düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Bulgular ışığında farklılığın, lise mezunu olan katılımcılarla lisansüstü mezunu olan katılımcılar arasında lise mezunu olan bireyler lehine ($z = -3,432$; $p < ,050$) ve üniversite mezunu olan katılımcılarla lisansüstü mezunu olan katılımcılar arasında üniversite mezunu olan bireyler lehine ($z = -4,463$; $p < ,050$); olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre lisansüstü mezunu olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puan ortalamaları hem lise mezunu olan hem de üniversite mezunu olan bireyler göre daha azdır. Diğer eğitim düzeyi grupları ile arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 4.41: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Gereken İlgiyi Gösterme” Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi

<i>Puan</i>	Eğitim Düzeyi	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Lise mezunu	24	92,15			
Duygusal tepki verebilme	Üniversite mezunu	146	100,40	,983	2	,412
	Lisansüstü mezunu	30	107,67			
	Toplam	200				

Tablo 4.41’a göre; aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, eğitim düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > .005$).

Çizelge 4.42: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Davranış Kontrolü” Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi

<i>Puan</i>	Eğitim Düzeyi	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Lise mezunu	24	101,81			
Davranış Kontrolü	Üniversite mezunu	146	105,37	6,593	2	,037
	Lisansüstü mezunu	30	75,77			
	Toplam	200				

Çizelge 4.42’e bakıldığında; aile değerlendirme ölçeği davranış Kontrolü alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, eğitim düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin

ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın, üniversite mezunu olan katılımcılarla lisansüstü mezunu olan katılımcılar arasında üniversite mezunu olan bireyler lehine ($z=-2,598$; $p<,050$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre lisansüstü mezunu olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği davranış Kontrolü alt boyut puan ortalamaları üniversite mezunu olan bireylerden daha düşüktür. Diğer eğitim düzeyi grupları arasındaki farklar anlamlı bulunmamıştır.

Çizelge 4.43: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Alt Boyut Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi

<i>Puan</i>	<i>Eğitim Düzeyi</i>	<i>n</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Genel İşlevler	Lise mezunu	24	127,50	22,770	2	,000
	Üniversite mezunu	146	104,89			
	Lisansüstü mezunu	30	57,55			
	Toplam	200				

Çizelge 4.43 incelendiğinde; aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, eğitim düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<.005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Bulgular ışığında farklılığın, lise mezunu olan katılımcılarla lisansüstü mezunu olan katılımcılar arasında lise mezunu olan bireyler lehine ($z=-3,924$; $p<,050$) üniversite mezunu olan

katılımcılarla lisansüstü mezunu olan katılımcılar arasında üniversite mezunu olan bireyler lehine ($z=-4,211$; $p<,050$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre lisansüstü mezunu olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puan ortalamaları hem lise mezunu olan hem de üniversite mezunu olan bireylerden daha düşüktür. Diğer eğitim düzeyi grupları ile arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark yoktur.

4.2.6 Çocuk Sayısı Verileri Analizi

Bu bölümde, araştırmaya katılan kişilerin aile değerlendirme ölçeği puanlarının (toplam ve tüm alt boyutları ile) çocuk sayısı değişkenine göre değişkenlik olup olmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları tablolar halinde verilmiştir.

Çizelge 4.44: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi

<i>Puan</i>	Çocuk Sayısı	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Çocuk yok	135	106,77			
	1 çocuk var	46	88,70			
Toplam	2 çocuk var	19	84,50	4,958	2	,084
	Toplam	200				

Çizelge 4.44 incelendiğinde; aile değerlendirme ölçeği toplam puanlarının sıralamalar ortalamalarının çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, çocuk sayısı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>.005$).

Çizelge 4.45: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Problem Çözme” Alt Boyut Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi

<i>Puan</i>	<i>Çocuk Sayısı</i>	<i>n</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Çocuk yok	135	113,07			
Problem çözme	1 çocuk var	46	73,05	19,900	2	,000
	2 çocuk var	19	77,63			
	Toplam	200				

Çizelge 4.45 incelendiğinde; aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, çocuk sayısı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Bulgular ışığında farklılığın, çocuğu olmayan katılımcılarla 1 çocuğu olan katılımcılar arasında çocuğu olmayan bireyler lehine ($z = -3,986$; $p < ,050$) ve çocuğu olmayan katılımcılarla 2 çocuğu olan katılımcılar arasında yine çocuğu olmayan bireyler lehine ($z = -2,663$; $p < ,050$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre çocuğu olmayan bireylerin aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puan ortalamaları hem 1 çocuğu olan hem de 2 çocuğu olan bireylerden daha yüksektir. Diğer çocuk sayısı grupları ile arasında istatistiksel açıdan manalı değildir.

Çizelge 4.46: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “İletişim” Alt Boyut Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi İle Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi

<i>Puan</i>	Çocuk Sayısı	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
İletişim	Çocuk yok	135	106,43	4,924	2	,085
	1 çocuk var	46	91,57			
	2 çocuk var	19	80,00			
	Toplam	200				

Çizelge 4.46 ele alındığında; aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, çocuk sayısı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > .005$).

Çizelge 4.47: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Roller” Alt Boyut Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Verileri Analizi

<i>Puan</i>	Çocuk Sayısı	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Roller	Çocuk yok	135	102,18	1,298	2	,523
	1 çocuk var	46	101,48			
	2 çocuk var	19	86,18			
	Toplam	200				

Çizelge 4.47’ya göre; aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, çocuk sayısı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > .005$).

Çizelge 4.48: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Duygusal Tepki Verebilme” Alt Boyut Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	<i>Çocuk Sayısı</i>	<i>n</i>	\bar{x}_{sira}	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Çocuk yok	135	103,65			
Duygusal tepki verebilme	1 çocuk var	46	93,29	1,276	2	,528
	2 çocuk var	19	95,58			
	Toplam	200				

Çizelge 4.48’ye göre; aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, çocuk sayısı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > .005$).

Çizelge 4.49: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Gereken İlgiyi Gösterme” Alt Boyut Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	<i>Çocuk Sayısı</i>	<i>n</i>	\bar{x}_{sira}	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Çocuk yok	135	96,79			
Gereken ilgiyi gösterme	1 çocuk var	46	125,57	16,236	2	,000
	2 çocuk var	19	66,16			
	Toplam	200				

Çizelge 4.49 incelendiğinde; aile değerlendirme ölçeği gereken ilgiyi gösterme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, çocuk sayısı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin

ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltilmiş Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Bulgular ışığında farklılığın, çocuğu olmayan katılımcılarla 1 çocuğu olan katılımcılar arasında 1 çocuğu olan bireyler lehine ($z=3,133$; $p<,050$) ve 1 çocuğu olan katılımcılarla 2 çocuğu olan katılımcılar arasında yine 1 çocuğu olan bireyler lehine ($z=-2,964$; $p<,050$) olduğu belirlenmiştir. Bulgular ışığında 1 çocuğu olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği gereken ilgiyi gösterme alt boyut puan ortalamaları hem çocuğu olmayan hem de 2 çocuğu olan bireylerden daha yüksektir. Farklı çocuk sayısı grupları ile arasında istatistiksel açıdan anlamlı değildir.

Çizelge 4.50: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Davranış Kontrolü” Alt Boyut Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Çocuk Sayısı	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Çocuk yok	135	103,06			
Davranış kontrolü	1 çocuk var	46	91,48	1,474	2	,479
	2 çocuk var	19	104,18			
	Toplam	200				

Çizelge 4.50’da görüldüğü gibi; aile değerlendirme ölçeği davranış kontrolü alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, çocuk sayısı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>.005$).

Çizelge 4.51: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Alt Boyut Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Çocuk Sayısı	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Genel işlevler	Çocuk yok	135	104,90	2,616	2	,270
	1 çocuk var	46	89,32			
	2 çocuk var	19	96,34			
	Toplam	200				

Çizelge 4.51’de görüldüğü üzere; aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, çocuk sayısı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > .005$).

4.2.7 Gelir Düzeyi Verilerine Ait Sonuçlar

Bu bölümde, araştırmaya katılan kişilerin aile değerlendirme ölçeği puanlarının (toplam ve tüm alt boyutları ile) gelir düzeyi değişkenine göre değişkenlik gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları tabloları verilmiştir.

Çizelge 4.52: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Gelir Düzeyi	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam	Düşük gelir düzeyi	39	86,96	2,865	2	,239
	Orta gelir düzeyi	145	104,48			
	Yüksek gelir düzeyi	16	97,47			
	Toplam	200				

Çizelge 4.52'ye alındığında; aile değerlendirme ölçeği toplam puanlarının sıralamalar ortalamalarının gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, gelir düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > .005$).

Çizelge 4.53: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Problem Çözme” Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Gelir Düzeyi	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Problem çözme	Düşük gelir düzeyi	39	84,78	8,428	2	,015
	Orta gelir düzeyi	145	107,61			
	Yüksek gelir düzeyi	16	74,34			
	Toplam	200				

Çizelge 4.53'e ele alındığında; aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, gelir düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Bulgular ışığında farklılığın, düşük gelire sahip katılımcılarla orta gelire sahip katılımcılar arasında orta gelire sahip olan bireyler lehine ($z=2,289$; $p < ,050$) ve yüksek gelire sahip katılımcılarla orta gelire sahip katılımcılar arasında yine orta gelire sahip olan bireyler lehine ($z=-2,044$; $p < ,050$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre orta gelire sahip olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puan ortalamaları hem düşük gelire sahip olan hem de yüksek gelire sahip olan

bireylerden daha yüksektir. Diğer gelir düzeyi grupları ile arasında istatistiksel manalı değildir.

Çizelge 4.54: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “İletişim” Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	<i>Gelir Düzeyi</i>	<i>n</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
İletişim	Düşük gelir düzeyi	39	90,04	2,036	2	,361
	Orta gelir düzeyi	145	104,04			
	Yüksek gelir düzeyi	16	93,91			
	Toplam	200				

Çizelge 4.54’de görüldüğü üzere; aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, gelir düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > .005$).

Çizelge 4.55: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Roller” Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	<i>Gelir Düzeyi</i>	<i>n</i>	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Roller	Düşük gelir düzeyi	39	95,35	,498	2	,780
	Orta gelir düzeyi	145	101,24			
	Yüksek gelir düzeyi	16	106,31			
	Toplam	200				

Çizelge 4.55’de görüldüğü gibi; aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı

bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, gelir düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>.005$).

Çizelge 4.56: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Duygusal Tepki Verebilme” Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Gelir Düzeyi	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Düşük gelir düzeyi	39	86,83			
Duygusal tepki verebilme	Orta gelir düzeyi	145	104,28	,2,857	2	,240
	Yüksek gelir düzeyi	16	99,53			
	Toplam	200				

Tablo 4.56’e göre; aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, gelir düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>.005$).

Çizelge 4.57: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Gereken İlgiyi Gösterebilme” Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Gelir Düzeyi	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Düşük gelir düzeyi	39	91,79			
Gereken ilgiyi gösterebilme	Orta gelir düzeyi	145	100,29	3,525	2	,172
	Yüksek gelir düzeyi	16	123,66			
	Toplam	200				

Çizelge 4.57'ye göre; aile değerlendirme ölçeği gereken ilgiyi gösterebilme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, gelir düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>.005$).

Çizelge 4.58: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Davranış Kontrolü” Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Gelir Düzeyi	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Davranış kontrolü	Düşük gelir düzeyi	39	99,60	,079	2	,961
	Orta gelir düzeyi	145	101,11			
	Yüksek gelir düzeyi	16	97,19			
	Toplam	200				

Çizelge 4.58 ele alındığında; aile değerlendirme ölçeği davranış kontrolü alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, gelir düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>.005$).

Çizelge 4.59: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Alt Boyut Puanlarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Gelir Düzeyi	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Genel İşlevler	Düşük gelir düzeyi	39	88,63	2,060	2	,357
	Orta gelir düzeyi	145	103,48			
	Yüksek gelir düzeyi	16	102,44			
	Toplam	200				

Çizelge 4.59 ele alındığında; aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, gelir düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > .005$).

4.2.8 Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular

Bu kısımda, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği puanlarının (toplam ve tüm alt boyutları ile) evlilik öncesi tanışma/flört zamanı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları tablo halinde gösterilmiştir.

Çizelge 4.60: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Toplam Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi İle Alakalı Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri

	Grup (Evlilik Öncesi Tanışma)	n	\bar{x}	SS
	1 yıl	95	113,91	17,42
	2 yıl	71	121,29	23,42
Toplam	3 yıl	34	110,41	19,57
	Toplam	200	115,94	20,43

Çizelge 4.60.'da, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği toplam puanlarının evlilik öncesi tanışma/flört değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları verilmiştir.

Çizelge 4.61: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Toplam Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Fört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri

	Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
	Gruplar arası	3460,887	2	1730,443	4,281	,015
Toplam	Gruplar içi	79623,508	197	404,180		
	Toplam	83084,395	199			

Çizelge 4.61’da görüldüğü gibi, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği toplam puanlarına ait aritmetik ortalamalarının evlilik öncesi tanışma/flört süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda aile değerlendirme ölçeği toplam puanlarının gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiki olarak anlamlı değildir ($p < .050$). Bu verinin ışığında ANOVA sonrası ortaya çıkan anlamlı farklılığın hangi grupların buna neden olduğunu belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiş ve tamamlayıcı *Scheffe Testi* sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.62: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle Alakalı Yapılmış *Scheffe Testi* Analizi Verileri

	“Evlilik Öncesi Tanışma” (i)	“Evlilik Öncesi Tanışma”(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	P
Toplam	1 yıl	2 yıl	-7,36946	3,15392	,068
		3 yıl	3,51455	4,01773	,683
	2 yıl	1 yıl	7,36946	3,15392	,068
		3 yıl	10,88401*	4,19289	,036
	3 yıl	1 yıl	-3,51455	4,01773	,683
		2 yıl	-10,88401*	4,19289	,036

Çizelge 4.62'e bakıldığında; aile değerlendirme ölçeği toplam puanlarının evlilik öncesi tanışma/flört süresi değişkenine göre hangi alt gruplar arasında değişkenlik gösterdiğini belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe Testi bulguları ışığında elde edilen farklılığın evlilik öncesinde 2 yıl tanışma süresi olan bireyler ile 3 yıl tanışma süresi olan bireyler arasında 2 yıl tanışma süresi olan bireyler lehine gerçekleştiği görülmüştür. Bu bulguya göre, evlilik öncesinde 2 yıl tanışma süresi olan bireyler ailelerini evlilik öncesinde 3 yıl tanışma süresi olan kişilerden daha fazla olumlu değerlendirmektedir. Diğer gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır.

Çizelge 4.63: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi İle Alakalı Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri

	Grup (Evlilik Öncesi Tanışma)	N	\bar{x}	SS
Problem Çözme	1 yıl	95	11,75	3,82
	2 yıl	71	12,94	4,30
	3 yıl	34	11,14	3,43
	Toplam	200	12,07	3,97

Çizelge 4.63'de, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puanlarının evlilik öncesi tanışma/flört değişkenine göre farklılık göstermesi ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları verilmiştir.

Çizelge 4.64: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Fört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri

	Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Problem Çözme	Gruplar arası	92,404	2	46,202	2,975	,053
	Gruplar içi	3059,471	197	15,530		
	Toplam	3151,875	199			

Çizelge 4.64 incelendiğinde, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puanlarına ait aritmetik ortalamalarının evlilik öncesi tanışma/flört süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puanlarının gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .050$).

Çizelge 4.65: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi İle Alakalı Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri

	Grup (Evlilik Öncesi Tanışma)	N	\bar{x}	SS
İletişim	1 yıl	95	16,52	5,15
	2 yıl	71	18,69	6,64
	3 yıl	34	14,82	4,80
	Toplam	200	17,00	5,81

Çizelge 4.65 de, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puanlarının evlilik öncesi tanışma/flört değişkenine göre farklılık göstermesi ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları verilmiştir.

Çizelge 4.66: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri

	Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
	Gruplar arası	385,187	2	192,593	5,981	,003
İletişim	Gruplar içi	6343,808	197	32,202		
	Toplam	6728,995	199			

Çizelge 4.66’de görüldüğü gibi, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puanlarına ait aritmetik ortalamalarının evlilik öncesi tanışma/flört süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puanlarının gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .050$). Bu bulgunun ardından ANOVA sonrası ortaya çıkan anlamlı farklılığa neden olan grupları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiş ve tamamlayıcı *Scheffe Testi* sonuçları alt bölümde gösterilmiştir.

Çizelge 4.67: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “İletişim” Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış *Scheffe Testi* Analizi Verileri

	“Evlilik Öncesi Tanışma” (i)	“Evlilik Öncesi Tanışma” (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
1 yıl		2 yıl	-2,16383	,89024	,054
		3 yıl	1,70279	1,13406	,326
2 yıl		1 yıl	2,16383	,89024	,054
		3 yıl	3,86661*	1,18350	,006
3 yıl		1 yıl	-1,70279	1,13406	,326
		2 yıl	-3,86661*	1,18350	,006

Çizelge 4.67’ye göre; aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puanlarının evlilik öncesi tanışma/flört süresi değişkenine göre farklılığın hangi alt gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe Testi neticesinde saptanan farklılığın yine evlilik öncesinde 2 yıl tanışma süresi olan bireyler ile 3 yıl tanışma süresi olan bireyler arasında 2 yıl tanışma süresi olan bireyler lehine gerçekleştiği görülmüştür. Bu bulguya göre, evlilik öncesinde 2 yıl tanışma süresi olan bireyler ailelerindeki iletişimi evlilik öncesinde 3 yıl tanışma süresi olan kişilerden daha fazla olumlu değerlendirmektedir. Diğer gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır.

Çizelge 4.68: Katılımcıların Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi İle Alakalı Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri

	Grup (Evlilik Öncesi Tanışma)	N	\bar{x}	SS
Roller	1 yıl	95	21,23	4,11
	2 yıl	71	22,91	3,42
	3 yıl	34	21,26	3,41
	Toplam	200	21,83	3,83

Çizelge 4.68’de, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puanlarının evlilik öncesi tanışma/flört değişkenine göre farklılık göstermesi ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma analizleri gösterilmiştir.

Çizelge 4.69: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri

	Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Roller	Gruplar arası	128,539	2	64,270	4,517	,053
	Gruplar içi	2803,016	197	14,229		
	Toplam	2931,555	199			

Çizelge 4.69 incelendiğinde, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puanlarına ait aritmetik ortalamalarının evlilik öncesi tanışma/flört süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puanlarının gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .050$).

Çizelge 4.70: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki Verebilme Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi İle Alakalı Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri

	Grup (Evlilik Öncesi Tanışma)	N	\bar{x}	SS
Duygusal tepki verebilme	1 yıl	95	9,66	2,83
	2 yıl	71	10,63	3,88
	3 yıl	34	9,00	3,59
	Toplam	200	9,89	3,40

Çizelge 4.70 de, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puanlarının evlilik öncesi tanışma/flört göre değişkenine farklılık göstermesi ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma analizi verileri gösterilmiştir.

Çizelge 4.71: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki Verebilme Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Verileri Analizi

	Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Duygusal tepki verebilme	Gruplar arası	71,095	2	35,548	3,129	,046
	Gruplar içi	2237,700	197	11,359		
	Toplam	2308,795	199			

Çizelge 4.71'e göre, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puanlarına ait aritmetik ortalamalarının evlilik öncesi tanışma/flört süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt

boyut puanlarının gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiki olarak manalıdır. ($p < .050$). Bu bulgunun ardından ANOVA sonrası ortaya çıkan anlamlı farklılığa sebep olan grupları saptamak için tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiş ve tamamlayıcı *Scheffe Testi* analizi verileri altta gösterilmiştir.

Çizelge 4.72: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “Duygusal Teki Verebilme” Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış *Scheffe Testi* Analizi Verileri

	“Evlilik Öncesi” Tanışma” (i)	“Evlilik Öncesi” Tanışma”(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Duygusal tepki verebilme	1 yıl	2 yıl	-,97064	,52873	,188
		3 yıl	,66316	,67354	,617
	2 yıl	1 yıl	,97064	,52873	,188
		3 yıl	1,63380	,70290	,070
	3 yıl	1 yıl	-,66316	,67354	,617
		2 yıl	-1,63380	,70290	,070

Çizelge 4.72’egöre; aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puanlarının evlilik öncesi tanışma/flört süresi değişkenine göre farklılığın hangi alt gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe Testi doğrultusunda saptanan farklılığın tesadüfi bir farklılık olduğu görülmüştür. Ancak grupların aritmetik ortalaması incelendiğinde duygusal tepki verebilme boyutu puanı en yüksek olanların yine evlilik öncesinde 2 yıl tanışma süresi olan bireyler olduğu görülmüştür. Bu bulguya göre de, evlilik öncesinde 2 yıl tanışma süresi olan bireyler 1 ve 3 yıl tanışma süresi olan kişilerden daha fazla duygusal tepki verebilmektedirler.

Çizelge 4.73: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken ilgiyi Gösterebilme Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri

	Grup (Evlilik Öncesi Tanışma)	n	\bar{x}	SS
Gereken ilgili gösterebilme	1 yıl	95	14,81	2,80
	2 yıl	71	14,76	2,18
	3 yıl	34	15,70	1,54
	Toplam	200	14,94	2,43

Çizelge 4.73’de, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği gereken ilgiyi gösterebilme alt boyut puanlarının evlilik öncesi tanışma/flört göre değişkenine farklılaşma durumu ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma analizi verileri gösterilmiştir.

Çizelge 4.74: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgili Gösterebilme Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeni Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri

	Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gereken ilgiyi gösterebilm e	Gruplar arası	23,817	2	11,909	2,035	,133
	Gruplar içi	1152,578	197	5,851		
	Toplam	1176,395	199			

Çizelge 4.74 incelendiğinde, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği gereken ilgiyi gösterebilme alt boyut puanlarına ait aritmetik ortalamalarının evlilik öncesi tanışma/flört süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi

(ANOVA) sonucunda aile değerlendirme ölçeği gereken ilgiyi gösterebilme alt boyut puanlarının gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .050$).

Çizelge 4.75: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri

	Grup (Evlilik Öncesi Tanışma)	n	\bar{x}	SS
Davranış kontrolü	1 yıl	95	18,27	3,17
	2 yıl	71	18,50	3,32
	3 yıl	34	17,97	3,00
	Toplam	200	18,30	3,19

Çizelge 4.75’de, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği davranış kontrolü alt boyut puanlarının evlilik öncesi tanışma/flört değişkenine göre farklılaşma durumu ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma analizi verileri gösterilmiştir.

Çizelge 4.76: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri

	Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Davranış kontrolü	Gruplar arası	6,794	2	3,397	,331	,719
	Gruplar içi	2023,601	197	10,272		
	Toplam	2030,395	199			

Çizelge 4.76 ele alındığında, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği davranış kontrolü alt boyut puanlarına ait aritmetik ortalamalarının evlilik öncesi tanışma/flört süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda aile değerlendirme ölçeği davranış kontrolü alt boyut puanlarının gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .050$).

Çizelge 4.77: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri

	Grup (Evlilik Öncesi Tanışma)	n	\bar{x}	SS
Genel işlevler	1 yıl	95	21,66	4,95
	2 yıl	71	22,84	6,55
	3 yıl	34	20,50	5,74
	Toplam	200	21,88	5,73

Çizelge 4.77’de, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puanlarının evlilik öncesi tanışma/flört değişkenine göre farklılaşma durumu ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma analizi verileri gösterilmiştir.

Çizelge 4.78: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyut Puanlarının Evlilik Öncesi Tanışma/Flört Süresi Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri

	Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Genel işlevler	Gruplar arası	135,338	2	67,669	2,081	,128
	Gruplar içi	6407,017	197	32,523		
	Toplam	6542,355	199			

Çizelge 4.78 ele alındığında, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puanlarına ait aritmetik ortalamalarının evlilik öncesi tanışma/flört süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puanlarının gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı değildir ($p > .050$).

4.2.9 Doğum Sırası Değişkenine İlişkin Bulgular

Bu kısımda, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği puanlarının (toplam ve tüm alt boyutları ile) doğum sırası değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları tablolar halinde verilmiştir.

Çizelge 4.79: Örneklerin Aile Değerlendirme Ölçeği Toplam Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri

	Grup (Doğum Sırası)	n	\bar{x}	SS
	Tek çocuk	52	130,03	21,22
	İlk çocuk	70	109,88	16,90
Toplam	Ortanca çocuk	42	112,33	19,36
	Son çocuk	36	111,58	17,64
	Toplam	200	115,94	20,43

Çizelge 4.79.'de, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği toplam puanlarının doğum sırası değişkenine göre farklılaşma durumu ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları verilmiştir.

Çizelge 4.80: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Toplam Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri

	Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
	Gruplar arası	14131,303	3	4710,434	13,389	,000
Toplam	Gruplar içi	68953,092	196	351,801		
	Toplam	83084,395	199			

Çizelge 4.80’da görüldüğü gibi, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği toplam puanlarına ait aritmetik ortalamalarının doğum sırası değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda aile değerlendirme ölçeği toplam puanlarının gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan manalıdır ($p < .050$). Bu bulgunun ardından ANOVA sonrası ortaya çıkan anlamlı farklılığa neden olan grupların kaynaklarını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiş ve tamamlayıcı *Scheffe Testi* analizi verileri altta gösterilmiştir.

Çizelge 4.81: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Değişip Değişmeme Düzeni Doğrultusunda Yapılmış *Scheffe Testi* Analizi Verileri

	“Doğum Sırası” (i)	“Doğum Sırası”(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	p
		İlk Çocuk	20,15275*	3,43382	,000
	Tek Çocuk	Ortanca Çocuk	17,70513*	3,89123	,000
		Son Çocuk	18,45513*	4,06665	,000
Toplam	İlk Çocuk	Tek Çocuk	-20,15275*	3,43382	,000

Çizelge 4.81: (devam) Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Değişip Değişmeme Düzeni Doğrultusunda Yapılmış Scheffe Testi Analizi Verileri

	Ortanca Çocuk	-2,44762	3,66087	,930
	Son Çocuk	-1,69762	3,84682	,978
	Tek Çocuk	-17,70513*	3,89123	,000
Ortanca Çocuk	İlk Çocuk	2,44762	3,66087	,930
	Son Çocuk	,75000	4,26010	,999
	Tek Çocuk	-18,45513*	4,06665	,000
Son Çocuk	İlk Çocuk	1,69762	3,84682	,978
	Ortanca Çocuk	-,75000	4,26010	,999

Çizelge 4.81'e bakıldığında; aile değerlendirme ölçeği toplam puanlarının doğum sırası değişkenine göre farklılığın hangi alt gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe Testi sonucunda ulaşılan farklılığın tek çocuk olan kişiler ile ilk çocuk, ortanca çocuk ve son çocuk olan bireyler arasında tek çocuk olanların lehine gerçekleştiği görülmüştür. Bu bulguya göre, tek çocuk olan bireyler ailelerini hem ilk çocuk olan hem de ortanca ve son çocuk olan kişilerden daha fazla olumlu değerlendirmektedir.

Çizelge 4.82: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri

	Grup (Doğum Sırası)	n	\bar{x}	SS
Problem çözme	Tek çocuk	52	14,75	4,03
	İlk çocuk	70	11,40	2,86

Çizelge 4.82: (devam) Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri

Ortanca çocuk	42	11,40	4,21
Son çocuk	36	10,30	3,74
Toplam	200	12,07	3,97

Çizelge 4.82.'de, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puanlarının doğum sırası değişkenine göre değişkenlik göstermesi ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma analizi verileri gösterilmiştir.

Çizelge 4.83: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Problem Çözme Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri

	Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Problem Çözme	Gruplar arası	535,567	3	178,522	13,374	,000
	Gruplar içi	2616,308	196	13,349		
	Toplam	3151,875	199			

Çizelge 4.83'de görüldüğü üzere, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puanlarına ait aritmetik ortalamalarının doğum sırası değişkenine göre istatistiki manada anlamlı bir fark gösterip göstermediğini saptamak için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puanlarının gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlıdır ($p < .050$). Bu sonuçtan sonra ANOVA sonrası ortaya çıkan anlamlı farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiş ve tamamlayıcı *Scheffe Testi* sonucu bulgularına alt kısımda yer verilmiştir.

Çizelge 4.84: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “Problem Çözme” Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış *Scheffe Testi* Analizi Verileri

		“Doğum Sırası” (i)	“Doğum Sırası”(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Problem Çözme		İlk Çocuk		3,35000*	,66888	,000
	Tek Çocuk	Ortanca Çocuk		3,34524*	,75797	,000
		Son Çocuk		4,44444*	,79215	,000
		Tek Çocuk		-3,35000*	,66888	,000
	İlk Çocuk	Ortanca Çocuk		-,00476	,71310	1,000
		Son Çocuk		1,09444	,74932	,546
		Tek Çocuk		-3,34524*	,75797	,000
	Ortanca Çocuk	İlk Çocuk		,00476	,71310	1,000
		Son Çocuk		1,09921	,82983	,626
	Tek Çocuk		-4,44444*	,79215	,000	
	Son Çocuk	İlk Çocuk		-1,09444	,74932	,546
		Ortanca Çocuk		-1,09921	,82983	,626

Çizelge 4.84’e göre; aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puanlarının doğum sırası değişkenine göre farklılığın hangi alt gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe Testi ışığında elde edilmiş farklılığın yine tek çocuk olan bireyler ile ilk çocuk, ortanca çocuk ve son çocuk olan bireyler arasında tek çocuk olanların lehine gerçekleştiği görülmüştür. Bu bulguya göre, tek çocuk olan bireyler ailelerindeki problem çözme durumunu hem ilk çocuk olan hem de ortanca ve son çocuk olan kişilerden daha fazla olumlu değerlendirmektedir.

Çizelge 4.85: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri

	Grup (Doğum Sırası)	n	\bar{x}	SS
	Tek çocuk	52	21,30	6,00
	İlk çocuk	70	15,15	4,46
İletişim	Ortanca çocuk	42	16,00	6,15
	Son çocuk	36	15,55	4,28
	Toplam	200	17,00	5,81

Çizelge 4.85’de, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puanlarının doğum sırası değişkenine göre farklılık gösterme durumu ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma analizi verileri gösterilmiştir.

Çizelge 4.86: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği İletişim Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri

	Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
	Gruplar arası	1319,758	3	439,919	15,940	,000
İletişim	Gruplar içi	5409,237	196	27,598		
	Toplam	6728,995	199			

Çizelge 4.86 ele alındığında, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puanlarına ait aritmetik ortalamalarının doğum sırası değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığını saptamak için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puanlarının gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiki manada anlamlıdır ($p < .050$). Bu sonuçtan sonra

ANOVA sonrası ortaya çıkan anlamlı farklılığa hangi grubun sebep olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiş ve tamamlayıcı *Scheffe Testi* analizi verileri altta gösterilmiştir.

Çizelge 4.87: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “İletişim” Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış *Scheffe Testi* Analizi Verileri

“Doğum Sırası” (i) “Doğum Sırası”(j)		$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Tek Çocuk	İlk Çocuk	6,15055*	,96177	,000
	Ortanca Çocuk	5,30769*	1,08988	,000
	Son Çocuk	5,75214*	1,13901	,000
İlk Çocuk	Tek Çocuk	-6,15055*	,96177	,000
	Ortanca Çocuk	-,84286	1,02536	,879
	Son Çocuk	-,39841	1,07744	,987
Ortanca Çocuk	Tek Çocuk	-5,30769*	1,08988	,000
	İlk Çocuk	,84286	1,02536	,879
	Son Çocuk	,44444	1,19319	,987
Son Çocuk	Tek Çocuk	-5,75214*	1,13901	,000
	İlk Çocuk	,39841	1,07744	,987
	Ortanca Çocuk	-,44444	1,19319	,987

Çizelge 4.87’ye göre; aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puanlarının doğum sırası değişkenine göre farklılığın hangi alt gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe Testi sonunda saptanan farklılığın yine tek çocuk olan bireyler ile ilk çocuk, ortanca çocuk ve son çocuk olan bireyler arasında tek çocuk olanların lehine gerçekleştiği saptanmıştır. Bu bulguya göre, tek çocuk olan bireyler

ailelerindeki iletişimi hem ilk çocuk olan hem de ortanca ve son çocuk olan kişilerden daha fazla olumlu değerlendirmektedir.

Çizelge 4.88: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri

	Grup (Doğum Sırası)	n	\bar{x}	SS
	Tek çocuk	52	23,61	3,37
	İlk çocuk	70	20,95	3,23
Roller	Ortanca çocuk	42	21,26	5,08
	Son çocuk	36	21,63	3,09
	Toplam	200	21,83	3,83

Çizelge 4.88’de, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puanlarının doğum sırası değişkenine göre farklılaşması ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma analizi verileri gösterilmiştir.

Çizelge 4.89: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Roller Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri

	Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
	Gruplar arası	233,951	3	77,984	5,666	,001
Roller	Gruplar içi	2697,604	196	13,763		
	Toplam	2931,555	199			

Çizelge 4.89’e göre, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puanlarına ait aritmetik ortalamalarının doğum sırası değişkeninin istatistiksel açıdan manalı bir fark yaratıp yaratmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek

yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puanlarının gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak manalı olduğu görülmüştür ($p < .050$). Bu sonuçtan sonra ANOVA sonrası ortaya çıkan anlamlı farklılığa sebep olan grubu saptamak için tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiş ve tamamlayıcı *Scheffe Testi* analizi verileri altta gösterilmiştir.

Çizelge 4.90: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “Roller” Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış *Scheffe Testi* Analizi Verileri

		“Doğum Sırası” (i)	“Doğum Sırası”(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	p
Tek Çocuk	İlk Çocuk			2,65824*	,67919	,002
	Ortanca Çocuk			2,35348*	,76966	,027
	Son Çocuk			1,97650	,80436	,113
İlk Çocuk	Tek Çocuk			-2,65824*	,67919	,002
	Ortanca Çocuk			-,30476	,72410	,981
	Son Çocuk			-,68175	,76088	,849
Ortanca Çocuk	Tek Çocuk			-2,35348*	,76966	,027
	İlk Çocuk			,30476	,72410	,981
	Son Çocuk			-,37698	,84262	,977
Son Çocuk	Tek Çocuk			-1,97650	,80436	,113
	İlk Çocuk			,68175	,76088	,849
	Ortanca Çocuk			,37698	,84262	,977

Çizelge 4.90 incelendiğinde; aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puanlarının doğum sırası değişkenine göre farklılaşmanın hangi alt gruplardan kaynaklandığını saptamak üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA)

sonrası post-hoc Scheffe Testi sonucunda elde edilen farklılığın yine tek çocuk olan bireyler ile ilk çocuk ve ortanca çocuk olan bireyler arasında tek çocuk olanların lehine gerçekleştiği saptanmıştır. Bu bulguya göre, tek çocuk olan bireyler ailelerindeki rol dağılımını hem ilk çocuk olan hem de ortanca çocuk olan kişilerden daha fazla olumlu bulmaktadır.

Çizelge 4.91: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki Verebilme Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri

Grup (Doğum Sırası)		n	\bar{x}	SS
Tek çocuk		52	11,63	3,60
İlk çocuk		70	9,14	3,18
Duygusal tepki verebilme	Ortanca çocuk	42	9,42	3,08
	Son çocuk	36	9,38	3,12
Toplam		52	9.89	3,40

Çizelge 4.91’da, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puanlarının doğum sırası değişkenine göre farklılık göstermesi ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma analizi verileri gösterilmiştir.

Çizelge 4.92: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Duygusal Tepki Verebilme Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri

	Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Duygusal tepki verebilme	Gruplar arası	215,325	3	71,775	6,720	,000
	Gruplar içi	2093,470	196	10,681		
	Toplam	2308,795	199			

Çizelge 4.92’de görüldüğü gibi, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut sonuçlarına ait aritmetik ortalamalarının doğum sırası değişkenine göre istatistiksel açıdan manalı bir fark yaratıp yaratmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puanlarının gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak manalı bulunmuştur ($p < .050$). Bu bulgunun ardından ANOVA sonrası ortaya çıkan anlamlı farklılığa sebep olan grupları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiş ve tamamlayıcı *Scheffe Testi* analizi verileri altta gösterilmiştir.

Çizelge 4.93: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “Duygusal tepki Verebilme” Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmemeye Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış *Scheffe Testi* Analizi Verileri

		“Doğum Sırası” (i)	“Doğum Sırası”(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	p
Duygusal Tepki Verebilme	Tek Çocuk	İlk Çocuk		2,49176*	,59832	,001
		Ortanca Çocuk		2,20604*	,67802	,016
		Son Çocuk		2,24573*	,70859	,020
	İlk Çocuk	Tek Çocuk		-2,49176*	,59832	,001
		Ortanca Çocuk		-,28571	,63788	,977
		Son Çocuk		-,24603	,67028	,987
	Ortanca Çocuk	Tek Çocuk		-2,20604*	,67802	,016
		İlk Çocuk		,28571	,63788	,977
		Son Çocuk		,03968	,74230	1,000
	Son Çocuk	Tek Çocuk		-2,24573*	,70859	,020
		İlk Çocuk		,24603	,67028	,987
		Ortanca Çocuk		-,03968	,74230	1,000

Çizelge 4.93'e alındığında; aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puanlarının doğum sırası değişkenine göre hangi alt grupların farklılığa sebep olduğunu belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe Testi bulguları sonucunda ortaya çıkan farklılığın yine tek çocuk olan bireyler ile ilk çocuk, ortanca çocuk ve son çocuk olan bireyler arasında tek çocuk olanların lehine gerçekleştiği saptanmıştır. Bu bulguya göre, tek çocuk olan bireyler ailelerindeki duygusal tepki verebilme becerisini hem ilk çocuk olan hem de ortanca ve son çocuk olan kişilerden daha fazla olumlu görmektedir.

Çizelge 4.94: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgili Gösterebilme Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişim Değişim Düzeyi Doğrultusunda Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri

Grup (Doğum Sırası)	n	\bar{x}	SS
Tek çocuk	52	14,59	2,16
İlk çocuk	70	14,67	2,29
Gereken ilgiyi gösterebilme Ortanca çocuk	42	15,21	2,96
Son çocuk	36	15,66	2,26
Toplam	200	14,94	2,43

Çizelge 4.94'de, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği gereken ilgiyi gösterebilme alt boyut puanlarının doğum sırası değişkenine göre farklılaşma durumu ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma analizi verileri alta gösterilmiştir.

Çizelge 4.95: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Gereken İlgili Gösterebilme Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri

	Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gereken ilgiyi gösterebilme	Gruplar arası	33,361	3	11,120	1,907	,130
	Gruplar içi	1143,034	196	5,832		
	Toplam	1176,395	199			

Çizelge 4.95’de görüldüğü gibi, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği gereken ilgiyi gösterebilme alt boyut puanlarına ait aritmetik ortalamalarının doğum sırası değişkenine göre istatistiksel bağlamda manalı bir farklılık yaratıp yaratmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) neticesinde aile değerlendirme ölçeği gereken ilgiyi gösterebilme alt boyut puanlarının gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür ($p > .050$).

Çizelge 4.96: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri

	Grup (Doğum Sırası)	N	\bar{x}	SS
Davranış kontrolü	Tek çocuk	52	18,40	4,30
	İlk çocuk	70	18,25	2,09
	Ortanca çocuk	42	18,07	2,77
	Son çocuk	36	18,52	3,62
	Toplam	200	18,30	3,19

Çizelge 4.96’de,katılımcıların aile değerlendirme ölçeği davranış kontrolü alt boyut puanlarının doğum sırası değişkenine göre farklılaşma durumu ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma analizi verileri altta gösterilmiştir.

Çizelge 4.97: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Davranış Kontrolü Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri

	Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
	Gruplar	4,746	3	1,582	,153	,928
Davranış kontrolü	Gruplar arası					
	Gruplar içi	2025,649	196	10,335		
	Toplam	2030,395	199			

Çizelge 4.97 incelendiğinde, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği davranış kontrolü alt boyut puanlarına ait aritmetik ortalamalarının doğum sırası değişkenine göre istatistiksel açıdan manalı bir farklılık yaratıp yaratmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) neticesinde aile değerlendirme ölçeği davranış kontrolü alt boyut puanlarının gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiki bağlamda manalı olmadığı belirlenmiştir ($p>.050$).

Çizelge 4.98: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Analizi Verileri

	Grup (Doğum Sırası)	n	\bar{x}	SS
	Tek çocuk	52	25,73	5,92
	İlk çocuk	70	20,30	5,19
Genel işlevler	Ortanca çocuk	42	20,95	4,95
	Son çocuk	36	20,50	4,89
	Toplam	200	21,88	5,73

Çizelge 4.98’de, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puanlarının doğum sırası değişkenine göre farklılaşma durumu ile ilgili standart sapma ve aritmetik ortalama analizi verileri gösterilmektedir.

Çizelge 4.99: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Genel İşlevler Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Analizi Verileri

	Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Genel işlevler	Gruplar arası	1050,519	3	350,173	12,497	,000
	Gruplar içi	5491,836	196	28,020		
	Toplam	6542,355	199			

Çizelge 4.99’de görüldüğü gibi, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puanlarının aritmetik ortalamalarının doğum sırası değişkenine göre istatistiksel açıdan manalı bir farklılık yaratıp yaratmadığını saptamak için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puanlarının gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < .050$). Elde edilen bulgunun sonucunda ANOVA sonrası ortaya çıkan anlamlı farklılığa sebep olan grupları saptamak için tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiş ve tamamlayıcı *Scheffe Testi* analizi verileri altta gösterilmiştir.

Çizelge 4.100: Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış *Scheffe Testi* Analizi Verileri

	“Doğum Sırası” (i)	“Doğum Sırası”(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Genel işlevler	Tek Çocuk	İlk Çocuk	5,43077*	,96908	,000
		Ortanca Çocuk	4,77839*	1,09817	,000

Çizelge 4.100: (devam) Örneklemelerin Aile Değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Alt Boyut Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Scheffe Testi Analizi Verileri

	Son Çocuk	5,23077*	1,14768	,000
	Tek Çocuk	-5,43077*	,96908	,000
İlk Çocuk	Ortanca Çocuk	-,65238	1,03316	,940
	Son Çocuk	-,20000	1,08563	,998
	Tek Çocuk	-4,77839*	1,09817	,000
Ortanca Çocuk	İlk Çocuk	,65238	1,03316	,940
	Son Çocuk	,45238	1,20227	,986
	Tek Çocuk	-5,23077*	1,14768	,000
Son Çocuk	İlk Çocuk	,20000	1,08563	,998
	Ortanca Çocuk	-,45238	1,20227	,986

Çizelge 4.100 ele alındığında; aile değerlendirme ölçeği geniş işlevler alt boyut puanlarının doğum sırası değişkenine göre farklılaşmaya neden olan alt grupları saptamak için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe Bulgular ışığında ortaya çıkan farklılığın yine tek çocuk olan bireyler ile ilk çocuk, ortanca çocuk ve son çocuk olan bireyler arasında tek çocuk olanların lehine gerçekleştiği saptanmıştır. Bu veriye göre, tek çocuk olan bireyler ailelerindeki genel işlevleri hem ilk çocuk olan hem de ortanca ve son çocuk olan kişilerden daha fazla olumlu bulmaktadır.

4.2.10 Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Bu kısımda, katılımcıların aile değerlendirme ölçeği puanlarının (toplam ve tüm alt boyutları ile) anne-baba evlilik durumu değişkenine göre değişkenlik gösterip göstermediğini saptamak amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H Testi verileri analizinin tabloları sunulmuştur.

Çizelge 4.101: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Toplam” Puanlarının Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Anne-Baba Evlilik	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Evli ve beraber	141	90,96			
	Boşandılar	34	116,82			
Toplam	Biri/ikisi de vefat	25	132,10	14,003	2	,001
	Toplam	200				

Çizelge 4.101 verileri ışığında; aile değerlendirme ölçeği toplam puanlarının sıralamalar ortalamalarının anne-baba evlilik durumu değişkenine göre istatistiksel bağlamda manalı bir farklılık yaratıp yaratmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, anne-baba evlilik durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığa sebep olan grupları belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma yöntemlerine başvurulmuştur. Bu doğrultuda ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Bulgular ışığında ortaya çıkan farklılığın, anne babası evli ve beraber olan katılımcılarla anne babası boşanmış olan katılımcılar arasında anne babası boşanmış olan bireyler lehine ($z = -2,189$; $p < ,050$) ve anne babası evli ve beraber olan katılımcılarla anne babası vefat etmiş olan katılımcılar arasında anne babası vefat etmiş olan kişiler lehine ($z = 3,457$; $p < ,050$); olduğu saptanmıştır. Bu bulgulara göre anne babası vefat etmiş olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği toplam puan ortalamaları hem anne babası evli ve beraber olan hem de anne babası boşanmış olan bireylerden daha düşüktür.

Çizelge 4.102: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Problem Çözme” Alt Boyut Puanlarının Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Anne-Baba Evlilik	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Evli ve beraber	141	89,28			
Problem çözme	Boşandılar	34	114,51	22,132	2	,000
	Biri/ikisi de vefat	25	144,72			
	Toplam	200				

Çizelge 4.101 incelendiğinde; aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının anne-baba evlilik durumu değişkenine göre istatistiksel manada bir farklılık yaratıp yaratmadığını saptamak adına yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, anne-baba evlilik durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiki manada anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bunun ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farka sebep olan grubun kaynağını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Ortaya çıkan bulgular ışığında farklılığın yine, anne babası evli ve beraber olan katılımcılarla anne babası boşanmış olan katılımcılar arasında anne babası boşanmış olan bireyler lehine ($z = -2,195$; $p < ,050$) ve anne babası evli ve beraber olan katılımcılarla anne babası vefat etmiş olan katılımcılar arasında anne babası vefat etmiş olan bireyler lehine ($z = 4,553$; $p < ,050$); olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre anne babası vefat etmiş olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puan ortalamaları hem anne babası evli ve beraber olan hem de anne babası boşanmış olan bireylerden daha düşüktür.

Çizelge 4.103: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “İletişim” Alt Boyut Puanlarının Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Anne-Baba Evlilik	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Evli ve beraber	141	89,06			
	Boşandılar	34	125,41			
İletişim	Biri/ikisi de vefat	25	131,12	18,904	2	,000
	Toplam	200				

Çizelge 4.103’e göre; aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının anne-baba evlilik durumu değişkenine göre istatistiki bağlamda manalı bir farklılık yaratıp yaratmadığını saptamak için yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, anne-baba evlilik durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiki manada anlamlı bulunmuştur ($p<.005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığa sebep olan grupları saptamak için tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine başvurulmuştur. Bu doğrultuda ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Bulgular ışığında farklılığın yine, anne babası evli ve beraber olan katılımcılarla anne babası boşanmış olan katılımcılar arasında anne babası boşanmış olan bireyler lehine ($z=-3,147$; $p<.050$) ve anne babası evli ve beraber olan katılımcılarla anne babası vefat etmiş olan katılımcılar arasında anne babası vefat etmiş olan bireyler lehine ($z=3,537$; $p<.050$); olduğu belirlenmiştir. Bu veriler ışığında anne babası vefat etmiş olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puan ortalamaları hem anne babası evli ve beraber olan hem de anne babası boşanmış olan bireylerden daha düşüktür.

Çizelge 4.104: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Roller” Alt Boyut Puanlarının Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Anne-Baba Evlilik	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Evli ve beraber	141	92,55			
	Boşandılar	34	113,10			
Roller	Biri/ikisi de vefat	25	128,20	10,062	2	,007
	Toplam	200				

Çizelge 4.104’e göre; aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının anne-baba evlilik durumu değişkenine göre istatistiki manada anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığını saptamak için yapılan Kruskal Wallis-H neticesinde, anne-baba evlilik durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiki manada anlamlı görülmüştür ($p < .005$). Sonrasında Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığa sebep olan grupların kaynaklarını saptamak için tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine yer verilmiştir. Bu doğrultuda ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney-U Testi yapılmıştır. Bulgular ışığında farklılığın anne babası evli ve beraber olan katılımcılarla anne babası vefat etmiş olan katılımcılar arasında anne babası vefat etmiş olan bireyler lehine ($z=2,948$; $p < ,050$); olduğu saptanmıştır. Sonuçlar bağlamında anne babası vefat etmiş olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puan ortalamaları anne babası evli ve beraber olan bireylerden daha düşüktür.

Çizelge 4.105: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Duygusal Tepki Verebilme” Alt Boyut Puanlarının Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Anne-Baba Evlilik	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Evli ve beraber	141	91,72			
Duygusal tepki verebilme	Boşandılar	34	119,29	11,337	2	,003
	Biri/ikisi de vefat	25	124,44			
	Toplam	200				

Çizelge 4.105 ele alındığında; aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının anne-baba evlilik durumu değişkenine göre istatistiki manada anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığını saptamak için yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, anne-baba evlilik durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiki manada anlamlı bulunmuştur ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını saptamak için tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine yer verilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney-U Testi yapılmıştır. Bulgular ışığında farklılığın anne babası evli ve beraber olan katılımcılarla anne babası boşanmış olan katılımcılar arasında anne babası boşanmış olan bireyler lehine ($z = -2,453$; $p < ,050$) ve anne babası evli ve beraber olan katılımcılarla anne babası vefat etmiş olan katılımcılar arasında anne babası vefat etmiş olan bireyler lehine ($z = 2,719$; $p < ,050$); olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar ışığında anne babası vefat etmiş olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puan ortalamaları hem anne babası evli ve beraber olan hem de anne babası boşanmış olan bireylerden daha düşüktür.

Çizelge 4.106: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Gereken İlgiyi Gösterebilme” Alt Boyut Puanlarının Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Anne-Baba Evlilik	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Evli ve beraber	141	102,76			
Gereken ilgiyi gösterebilme	Boşandılar	34	97,76	,919	2	,632
	Biri/ikisi de vefat	25	91,48			
	Toplam	200				

Tablo 4.106 incelendiğinde; aile değerlendirme ölçeği gereken ilgiyi gösterebilme alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının anne-baba evlilik durumu değişkenine göre istatistiki manada anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığını saptamak için yapılan Kruskal Wallis-H neticesinde, anne-baba evlilik durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiki manada anlamlı olmadığı görülmüştür ($p > .005$).

Çizelge 4.107: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Davranış Kontrolü” Alt Boyut Puanlarının Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Anne-Baba Evlilik	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Evli ve beraber	141	104,15			
Davranış kontrolü	Boşandılar	34	103,49	5,238	2	,073
	Biri/ikisi de vefat	25	75,86			
	Toplam	200				

Çizelge 4.107’ya göre; aile değerlendirme ölçeği davranış kontrolü alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının anne-baba evlilik durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığını saptamak için yapılan Kruskal

Wallis-H neticesinde, anne-baba evlilik durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistikî manada anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>.005$).

Çizelge 4.108: Örneklemelerin Aile değerlendirme Ölçeği “Genel İşlevler” Alt Boyut Puanlarının Anne-Baba Evlilik Durumu Değişkenine Göre Değişip Değişmeme Düzeyi Doğrultusunda Yapılmış Kruskal Wallis-H Testi Analizi Verileri

<i>Puan</i>	Anne-Baba Evlilik	N	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
	Evli ve beraber	141	123,02			
Genel işlevler	Boşandılar	34	116,49	1,238	2	,056
	Biri/ikisi de vefat	25	134,56			
	Toplam	200				

Çizelge 4.108’ye bakıldığında; aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puanlarının sıralamalar ortalamalarının anne-baba evlilik durumu değişkenine göre istatistikî manada anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığını saptamak için yapılan Kruskal Wallis-H neticesinde, anne-baba evlilik durumu gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>.005$).

5 SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç

Bu araştırmada, İstanbul ilinde yaşayan ve 0-5 yıl arası evli olan bireylerin sağlıklı aile olma özelliklerini ne ölçüde karşıladıkları incelenmiştir. Araştırma yapılırken bireylerin; cinsiyetleri, yaşları, evlilik yaşları, evlilik süreleri, çocuk sayıları, eğitim düzeyleri, evlilik öncesi flört süreleri, gelir düzeyleri, doğum sıraları ve anne babalarının evlilik durumu değişkenleri incelenmiş ve Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ) kullanılmıştır. Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulguların tartışılmasına, değerlendirilmesine ve elde edilen bulgular çerçevesinde yapılan önerilere yer verilmiştir.

Araştırmanın birinci amacı doğrultusunda veriler; çiftlerin aile yapıları ile cinsiyetleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığını araştırmak üzere yapılandırılmıştır.

Araştırmanın birinci amacı doğrultusunda tablolar incelendiğinde; kadın ve erkek katılımcıların aile değerlendirme ölçeği *toplam, iletişim, roller, duygusal tepki verme ve davranış kontrolü alt boyut* puanları aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Fakat aynı tabloya bakılınca, kadın katılımcıların ailelerinde *problem çözme becerisinin* var olduğunu erkeklere göre daha fazla öne sürdükleri görülmektedir. Aynı zamanda erkek katılımcılar ailelerine *gereken ilgiyi* kadınlara göre daha fazla gösterdiklerini bildirmişlerdir ve kadın katılımcılar erkek katılımcılara göre ailelerindeki genel işlevlerin daha sağlıklı olduğunu düşünmektedirler (Tablo 4.11). Çıkan veriler doğrultusunda kadın ve erkekler genel bağlamda ailelerini sağlıklı olarak nitelendirmemiş ve bu da aile içerisinde iletişimsizliğin olduğunu zaman zaman aile içerisinde davranışların kontrol edilemediğini, bireylerin rollerini tam anlamıyla üstlenmediğini ve birbirlerine duygularını ifade ederken zorlandıkları sonuçlarını doğurmaktadır. Günümüz toplumunun değişen aile yapılarında ortaya çıkan en önemli iki özellik iletişim problemi ve rol çatışmalarıdır. Kadınların da iş hayatına başlaması veya doğrudan ya da dolaylı

olarak gözlemledikleri değişen aile düzenleri karşısında rol model olarak aldığı insanların da etkisiyle aile içerisinde çeşitli rol çatışmaları yaşanmaktadır. Aynı zamanda erkeklerinde ataerkil bir ailede büyüüp yetiştiğini düşünülürse, iletişim probleminden de ortaya çıkan bir sonuçla birlikte erkekler kadınlara attettikleri rollerin tam anlamıyla karşılanmadığını düşünmekte ve bu da çeşitli davranış kontrolü sorunlarına yol açmaktadır. Kadınların ve erkeklerin genel bağlamda olaylara bakış açılarının zaman zaman farklılık gösterebileceği aşikardır. Erkek katılımcıların ailelerine gereken ilgiyi gösterdiğini ifade etmesi ve kadın katılımcıların onlarla aynı fikirde olmaması bunu destekleyen nitelikte bir veridir. Erkek katılımcıların göstermiş oldukları ilgi onlara göre yeterliyken kadın katılımcılara göre bu ilgi seviyesi yetersizlik göstermiştir. Kadın katılımcılar aile içerisinde problem çözme becerilerinin var olduğunu söylemektedir. Duygusal zeka becerisi arttıkça problem çözme becerileri de artmaktadır. Duygusal zeka ile ilgili çalışmalar genel olarak incelendiğinde, farklı ölçekler kullanılsa bile kadınların genel veya toplam duygusal zeka ya da duygusal zekanın farklı alt boyutlarında erkeklerden daha yüksek puan aldıkları görülmektedir (Ciarrochi ve ark., 2001). Yapılan bu araştırma sonucu da ulaşılan verilerle doğru orantılıdır.

Araştırmanın ikinci amacı doğrultusunda veriler; çiftlerin aile yapıları ile yaşları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığını araştırmak üzere yapılandırılmıştır.

Araştırmanın ikinci amacı doğrultusunda tablolar incelendiğinde; yaş faktörünün aile değerlendirme ölçeği *toplam ve iletişim, problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verme, gereken ilgiyi gösterme genel işlevler ve davranış kontrolü alt boyut* puanları aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bireylerin yaşları sağlıklı aile olmak kavramı ile herhangi bir anlamlı ilişki oluşturmamaktadır. Bireylerin olaylara vermiş oldukları tepkiler, öğrenmişlikleri ve yaşanmışlıkları ile ilgili olmaktadır. Sosyal öğrenme ve gözlem yoluyla öğrenilebilen bazı davranış kalıpları vardır. Ya da hayata erken atılan ve bazı olayları erken yaşamak zorunda olan bir birey kendinden beş yaş büyük bir birey kadar tecrübe sahibi olabilmektedir. Dolayısıyla araştırma verisini oluşturan 25-30 yaş üzeri

bireylerin yaşanmışlıkları ve yaşları aynı zamanda sağlıklı aile kavramını taşıyıp taşımadıkları ile herhangi bir anlamlı bağlantı taşımamaktadır.

Araştırmanın üçüncü amacı doğrultusunda veriler; çiftlerin aile yapıları ile evlilik yaşları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığını araştırmak üzere yapılandırılmıştır.

Araştırmanın üçüncü amacı doğrultusunda tablolar incelendiğinde; evlilik yaşı faktörünün katılımcıların aile değerlendirme ölçeği *duygusal tepki verebilme* ve *genel işlevler* puanları aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Fakat *toplam puan, problem çözme, iletişim, roller* tablolarının istatistiksel sonuçların bakıldığında, 25-29 yaş arasında evlenmiş olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği toplam puan ortalamaları 20-24 yaş arasında evlenmiş olan bireylerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca *davranış kontrolü* ve *gereken ilgiyi gösterme* alt boyutlarında 30 yaş ve üzerinde evlenmiş olan bireylerin puan ortalamaları 25-29 yaş arasında evlenmiş olan bireylerden daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Değişen toplum düzeni bireylerin evlilikten beklentileri ya da bireylerin kariyerlerini daha iyi seviyeye taşıma gibi amaçlarıyla günümüzde evlilik yaşı eski zamanlara göre değişkenlik göstermektedir. Devlet Planlama Teşkilatı'nın yaptığı araştırmaya göre, evli olanların yaş dağılımı 25 ile 59 arasında yoğunlaşmıştır. Dolayısıyla evlenme yaşı 20-25'in üzerine çıkmıştır (DPT, 1993:38-39). Değişen bu evlilik yaşıyla birlikte 25-29 yaş arasındaki bireylerin ailelerini daha sağlıklı olarak nitelendirdiği, problem çözme becerilerinin fazla olduğu, olaylara duygusal tepki verebilme yetisine sahip olduğu ve genel olarak ailenin işlevselliğine kendinden yaşça küçük bireylere göre daha çok hakim olduğu görülmektedir. Davranışlarını kontrol etme ve gereken ilgiyi gösterme alt boyutların da 30 yaşından sonra evlenmiş olan bireylerin 25-29 yaş aralığında evlenmiş bireylere göre daha üst düzeyde olmasının sebebi yine evlilik yaşının ertelenmesi ve bireylerin gelişim basamağı açısından artık genç yetişkinlikten çıkıp yetişkin birer birey olmaları ve Lewinson'un '*Evre Kuramı*'nda 'durulma' olarak adlandırılan ve 30'lu yılların başında başlayan, kişilik yapısı olarak; toplum içerisinde yerini alan, uzun süreli planlar yapan doğru ve yanlış kavramlarını belirleyen bireyler olarak gözükmektedir (Lewinson ve ark.,1974). Elde edilen

bulgular, 30 yaş ve daha büyük olan bireylerin gelişim basamağında yetişkin olarak adlandırılan bireylerin taşıdığı davranışsal kalıplarla doğru orantılıdır.

Araştırmanın dördüncü amacı doğrultusunda veriler; çiftlerin aile yapıları ile evlilik süreleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığını araştırmak üzere yapılandırılmıştır.

Araştırmanın dördüncü amacı doğrultusunda tablolar incelendiğinde; *toplam puan* alt boyutuna bakıldığında, 4 yıldır evli olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği *toplam* puan ortalamalarının diğer evlilik sürelerine sahip bireylerden daha düşük olduğu saptanmıştır. *Problem çözme* alt boyutu tablosu incelendiğinde 4 yıldır evli olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puan ortalamaları hem 1 yıldan az hem de 2 ve 5 yıldır evli olan bireylerden daha düşük olduğu gözükmektedir. *İletişim* bulgularına göre de 4 yıldır evli olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puan ortalamaları hem 2 hem de 3 ve 5 yıldır evli olan bireylerden daha düşüktür. *Roller* puanlarının evlilik süresine göre farklılaşma durumu ile ilgili yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, Bu bulgulara göre de 4 yıldır evli olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puan ortalamaları hem 1 yıldan az süredir evli olanlardan hem de 2, 3 ve 5 yıldır evli olan bireylerden daha düşük olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. *Duygusal tepki verebilme* alt boyutunun istatistiksel sonuçlarına göre de 4 yıldır evli olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puan ortalamaları hem 2 hem de 5 yıldır evli olan bireylerden daha düşüktür. *Gereken ilgiyi gösterebilme* alt boyutu sonucuna da 4 yıldır evli olan bireyler lehinedir. *Davranış kontrolü* kısmının sonucuna göre Bu bulgulara göre de 4 yıldır evli olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği davranış kontrolü alt boyut puan ortalamaları hem 1 hem de 2 ve 3 yıldır evli olan bireylerden daha düşüktür. Ve son olarak *genel işlevler* alt boyutunun istatistiksel sonuçları incelendiğinde; Bu bulgulara göre de 4 yıldır evli olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puan ortalamaları hem 2 hem de 5 yıldır evli olan bireylerden daha düşüktür. Diğer evlilik süresi grupları arasındaki farklar anlamlı bulunmamıştır. Evliliklerin ilk iki yılı kritik bir zaman dilimi olarak adlandırılmaktadır. Evliliklerde bireylerin birbirine alışması, evlerinin kullanım düzenine alışması ve bireylerin ortak bir şekilde yaşamlarını idame etme

sürecine tam anlamıyla alışması belli bir zaman diliminde gerçekleştirmektedir. Genel olarak da uzmanlar ilk iki yılı kritik dönem olarak adlandırmaktadır. Çıkan bulgulara göre araştırmaya katılan bireylerin genel olarak bu kritik olan süreci sağlıklı bir biçimde atlattığı gözükmektedir. Evlilik süresi uzadıkça gereken ilginin gösteriminin arttığı konusunda araştırmacılar aynı sonucu vermiştir ve dolayısıyla 4 yıl ve üzerinde evli olan bireylerin eşlerine ve çocuklarına gereken ilgiyi gösterdikleri sonucuna varılmıştır. Ailenin genel işlevselliğine ve duygusal tepki verebilme kıstasına bakıldığı zaman da katılımcıların yine ilk iki yıl olan kritik dönemi atlattıkları ve 5 yıllık evli olan bireylerinde genel işlevsellik ve duygusal tepki verebilme düzeyinde evlilik süresi kendinden az olan katılımcılara göre kendilerini daha sağlıklı gördükleri belirmiştir. Toplam puan değerlendirmesinde 4 yıllık evli olan bireylerin 1, 2, 3 ve 5 yıllık evli olan bireylere göre ailelerinin sağlıklı aile kavramı kıstaslarını karşılamadığı görülmüştür. Genel işlevsellik kıstası göz önüne alınırsa araştırmanın evlilik süresi bağlamındaki sonucuna göre evlilik süresi 5 yıl olan bireyler ailelerinin işlevsel olduğunu düşünmektedir sonucuna varılır.

Araştırmanın beşinci amacı doğrultusunda veriler; çiftlerin aile yapıları ile eğitim düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığını araştırmak üzere yapılandırılmıştır.

Araştırmanın beşinci amacı doğrultusunda yapılan analizler incelendiğinde; bulgulara göre lisansüstü mezunu olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği toplam puan ortalamaları hem lise mezunu olan hem de üniversite mezunu olan bireylerden daha düşüktür. *Problem çözme* alt boyutu, Bu bulgularına göre lisansüstü mezunu olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puan ortalamaları hem lise mezunu olan hem de üniversite mezunu olan bireylerden daha düşüktür. *İletişim*, bulgularına göre de lisansüstü mezunu olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği iletişim alt boyut puan ortalamaları hem lise mezunu olan hem de üniversite mezunu olan bireylerden daha düşüktür. *Roller*, kıstasına göre lisansüstü mezunu olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği roller alt boyut puan ortalamaları lise mezunu olan bireylerden daha düşüktür. *Duygusal tepki verebilme*, bulgularına göre lisansüstü mezunu olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği duygusal tepki verebilme alt boyut puan ortalamaları hem lise mezunu olan hem de üniversite mezunu olan bireylerden

daha düşüktür. *Gereken ilgiyi gösterme*, eğitim düzeyi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. *Davranış kontrolü*, alt kıstasına göre lisansüstü mezunu olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği davranış kontrolü alt boyut puan ortalamaları üniversite mezunu olan bireylerden daha düşüktür. *Genel İşlevler*, bulgularına göre lisansüstü mezunu olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği genel işlevler alt boyut puan ortalamaları hem lise mezunu olan hem de üniversite mezunu olan bireylerden daha düşüktür. Eğitim seviyesinin yükselmesi ile birlikte araştırmaya katılan araştırmacıların kendisini sağlıklı aile kavramı bağlamında nitelendirmediği görülmüştür. Yapılan karşılaştırmada Aile Değerlendirme Ölçeği'nin toplam puanına göre lisansüstü eğitim seviyesine sahip katılımcıların üniversite ve lise mezunu olan katılımcılara göre daha sağlıklı olarak nitelendirildiği sonucu ortaya çıkmıştır. Eğitim seviyesinin yükselmesi ailenin fonksiyonelliği açısından bireylerin zor zamanlar geçirmesine sebep olmaktadır diyebiliriz. İş yaşantısında ki başarı kariyer yapma odaklı düşünce yapısı aile içerisindeki dinamiklere zarar vermiş ya da lisansüstü eğitimi gerçekleştirme aşamasında olan bireylerin bu eğitim sürecine harcadıkları zaman dilimi ailelerine ayıracakları zaman diliminden fazla bir şekilde olmuş ve bu durumda ailenin genel anlamdaki fonksiyonelliğine etki etmiştir denilebilir.

Araştırmanın altıncı amacı doğrultusunda veriler; çiftlerin aile yapıları ile çocuk sayıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığını araştırmak üzere yapılandırılmıştır.

Araştırmanın altıncı amacı doğrultusunda yapılan analizler incelendiğinde; *toplam, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, davranış kontrolü, genel işlevler* alt boyutlarına göre, çocuk sayısı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Diğer alt bileşenler incelendiğinde ise *problem çözme*, bulgularına göre çocuğu olmayan bireylerin aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puan ortalamaları hem 1 çocuğu olan hem de 2 çocuğu olan bireylerden daha yüksektir ve *gereken ilgiyi gösterme*, bulgularına göre de 1 çocuğu olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği gereken ilgiyi gösterme alt boyut puan ortalamaları hem çocuğu olmayan hem de 2 çocuğu olan bireylerden daha yüksektir. Aile kurmanın temelindeki sebeplerden bir tanesi de çocuk sahibi olmaktır. Bu husus ailenin ilerlemesi için

çok önemlidir. Araştırmanın verilerine göre tek çocuk sahibi olan bireylerin genel anlamda kendi ailelerini daha sağlıklı olarak nitelendirdiği görülmektedir. Çiftlerin çocukları olduktan sonra hayatlarını planlayış şekilleri ve aldıkları kararlar muhakkak ki değişmektedir. Çiftlerin duygularını aktarmaları, anne baba olarak rollerini benimsemeleri ve ailenin fonksiyonelliği bakımından tek çocuklu olmaları, çocuklarına olan ve kendi içlerindeki duygularını aktarma, kontrol etme sürecinde önemlidir. Çiftler iki ya da daha fazla çocuğa sahip olduklarında çocuklarına gösterdikleri ilgi ve sevgi zaman zaman değişkenlik gösterebilmekte ve çocuklarında vermiş olduğu sorumluluk gereği çiftler zaman zaman kendilerine zaman ayıramamakta ve genel bağlamda kendilerini fonksiyonel olmayan aile olarak tanımlamaktadırlar. Dolayısıyla tek çocuk sahibi olan bireylerin kendilerini sağlıklı aile olarak tanımlamaları yapılan gözlem ve literatür çalışmalarına uygun veriler vermektedir.

Araştırmanın yedinci amacı doğrultusunda veriler; çiftlerin aile yapıları ile ekonomik durumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığını araştırmak üzere yapılandırılmıştır.

Araştırmanın yedinci amacı doğrultusunda yapılan analizler incelendiğinde; *toplam, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü, genel işlevler* alt boyutlarına göre, ekonomik durumlarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Fakat yapılan diğer alt boyutların istatistiksel analizler sonucunda; *problem çözme*, bulgulara göre orta gelire sahip olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği problem çözme alt boyut puan ortalamaları hem düşük gelire sahip olan hem de yüksek gelire sahip olan bireylerden daha yüksektir kanısına varılmıştır. Fişek (1992), üst sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerle yaptığı çalışmada, bu ailelerin yapısal bir sorunla karşı karşıya olduklarını ortaya koymuştur. Her ne kadar bu ailelerin semptomatik şikayetleri yoksa da otorite, güç ve statü ilişkilerinde aşırıya varabilen bir bulanıklık, aile işlevlerinde değişiklikler ve hızlı değişimin söz konusu olduğunu ifade etmektedir. Araştırmanın sonucu da bu durumu destekler niteliktedir. Orta gelir grubuna sahip olan katılımcılar hem üst gelir düzeyi hem de düşük gelir düzeyine sahip bireylere göre kendilerini daha sağlıklı olarak tanımlamaktadırlar. Düşük gelir grubuna sahip olan bireylerin hayat gayesi,

birincil ihtiyaçlarını karşılama çabası ve yüksek gelir grubuna ait bireylerin de statü ve g ilişkilerinde yaşanan bulanıklık ve bunun aile içi iletişime yansıtığı problemleri göz önüne alacak olursak araştırmanın verileri daha önce yapılan araştırmalara ve literatüre uygun sonuçları doğurmaktadır.

Araştırmanın sekizinci amacı doğrultusunda veriler; çiftlerin aile yapıları ile evlilik öncesi tanışma/flört süresi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığını araştırmak üzere yapılandırılmıştır.

Araştırmanın sekizinci amacı doğrultusunda yapılan analizler incelendiğinde; *Toplam* puan bulgularına göre, evlilik öncesinde 2 yıl tanışma süresi olan bireyler ailelerini evlilik öncesinde 3 yıl tanışma süresi olan kişilerden daha fazla olumlu değerlendirmektedir. Ayrıca *iletişim* alt boyutu değerlendirildiğinde, evlilik öncesinde 2 yıl tanışma süresi olan bireyler ailelerindeki iletişimi evlilik öncesinde 3 yıl tanışma süresi olan kişilerden daha fazla olumlu değerlendirmektedir sonucu ortaya kmıştır. Buna ek olarak, duygusal tepki verebilme kıstasının istatistiksel verilerine göre de, evlilik öncesinde 2 yıl tanışma süresi olan bireyler 1 ve 3 yıl tanışma süresi olan kişilerden daha fazla duygusal tepki verebilmektedirler. Son olarak *Problem zme, roller, gereken ilgiyi gösterebilme, davranış kontrolü, genel işlevler* alt boyutlarının sonuçları istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Batılı araştırmalardan elde edilen bulgularda, “eşler arasında algılanan benzerlikler arttı evlilik kalitesinin arttığı” görüşü önem kazanmaktadır (Lewis ve Spanier, 1979: 295). Kişilerin birbirleriyle geçirdikleri belirli bir zamandan sonra partnerlerinin birbirine çeşitli özelliklerini kazandırdığı açıktır. Zaman geçtikçe birbirine benzeyen çiftler ya da ortak bir paydada buluşan bireyler muhakkak ki çok daha mutlu olacaklardır. Araştırmanın flört sresinin aile yapısına etkisi kıstasında genel bağlamda 2 sene flört etmiş olan bireylerin kendilerini daha sağlıklı olarak tanımladığı görülmektedir. Flört sresinin uzun olması, evlilik sresindeki yolda bireyleri yıpratmakta ve uzun süreli flörtler sonrası evlilik öncesi yaşanmışlık artmakta ve bireylerin zaman zaman evlilikten beklentileri dahi değişmektedir. Sonuç olarak birey için ideal flört süreci katılımcıların vermiş olduğu yanıtlar bağlamında 2 sene olarak nitelendirilmektedir.

Araştırmanın dokuzuncu amacı doğrultusunda veriler; çiftlerin aile yapıları ile doğum sırası arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığını araştırmak üzere yapılandırılmıştır.

Araştırmanın dokuzuncu amacı doğrultusunda yapılan analizler incelendiğinde; *toplam puan, problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, genel işlevler* alt boyutlarının sonuçlarına göre, tek çocuk olan bireyler ailelerini hem ilk çocuk olan hem de ortanca ve son çocuk olan kişilerden daha fazla olumlu değerlendirmektedir. *Gereken ilgiyi gösterme ve davranış kontrolü* kıstaslarının analizleri de istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Alfred Adler'in Bireysel Psikoloji kuramı (1927/2009, 1933/2000), bireylerin aile içindeki konumuna ve kardeşler arası ilişkiye özel önem veren ve bu konularda en kapsamlı açıklamaları yapan bir yaklaşımdır. Adler kişilik özellikleri ile doğum sırası arasındaki ilişkinin önemine sık sık vurgu yapmış, çocuğun aile içersindeki yeri hakkındaki kişisel algısı ve aidiyetlerine ilişkin yorumundan ötürü en büyük (ilk çocuk), ortanca, en küçük (son çocuk) ve tek çocukların farklı kişilik eğilimleri geliştirdiklerini iddia etmiştir. Gelişen bu farklı kişilik özelliklerinin evlilik yaşamına olan etkisi de pek tabii farklılık gösterecektir. Oldukça fazla sorumluluk sahibi olan ilk çocuk ya da arada kalmışlık hissi yaşayan ortanca çocuk ve ailesi tarafından hep yaşı büyümeyen olarak adlandırılan son çocuğun ya da ailesinin ilk ve tek çocuğu olan bir bireyin kişilik gelişimi pek tabii aynı olmamaktadır. Araştırmacıların aktarmış olduğu verilere göre toplam puan bağlamında tek çocuk olan bireylerin ailelerini daha fonksiyonel olarak nitelendirdikleri görülmektedir. Tek çocuk olan bireylerin aile içerisinde sevginin tek nesnesi olduğunu düşünürsek çocukluk yaşlarından itibaren sevgi ve iletişim kavramlarını benimsemiş, kardeşi olmadığı için sosyal ortamda çok daha fazla arkadaşlık edinme eğiliminde olan bireyin ilerleyen yıllarda sosyal, kendisini iyi ifade edebilen ve sevgisini göstermeyi bilen bir bireye dönüşmesi şaşırtıcı olmamaktadır. Son kertede araştırmacıların vermiş olduğu veriler, genel olarak tek çocuk olarak büyüyen ve yetişen bireylerin kişilik özellikleriyle örtüşmektedir.

Araştırmanın onuncu amacı doğrultusunda veriler; çiftlerin aile yapıları ile anne babalarının evlilik durumuna istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığını araştırmak üzere yapılandırılmıştır.

Araştırmanın onuncu amacı doğrultusunda yapılan analizler incelendiğinde; *toplam, problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme* alt boyutlarının bulgularına göre anne babası vefat etmiş olan bireylerin aile değerlendirme ölçeği toplam puan ortalamaları hem anne babası evli ve beraber olan hem de anne babası boşanmış olan bireylerden daha düşüktür. Ayrıca *gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel işlevler* alt boyutlarının sonuçları istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Tek ebeveynli aileler anne ya da babanın, ebeveyn olarak tek başına ve çocuk bakımından sorumlu olduğu ailelerdir (Gladding, 2012: 75). Bu tür ailelerde geriye kalan çocukların anne ya da babası vefat ettiği için, bireylerin gelişimsel süreci sağlıklı olarak ilerleyebilmektedir. Bireyler aile olma kavramını sosyal öğrenme yoluyla kavramaktadır. Anne ya da babası vefat etmiş olan bireylerin bu kavramı öğrenebilecekleri herhangi bir ortam mevcut değilse bu süreçte takılma yaşayacak ve aile kurdukları zaman kendilerini yetersiz veya sağlıklı olarak tanımlayacaklardır. Araştırmacıların vermiş oldukları veriler sonucu da bu düşünce ile eşleşmektedir.

Son olarak tüm veriler incelendiğinde, aile değerlendirme ölçeğinin toplam puanı bağlamında ailesini sağlıklı olarak nitelendiren bireylerin çoğunluğunun, 25-29 yaşları arasında olduğu, flört sürelerini 2 yıl olarak belirttikleri, doğum sırasına göre ailelerinde tek çocuk oldukları anne ve babalarının boşanmış veya birlikte yaşayan ebeveynler oldukları, eğitim düzeylerinin lise veya lisans eğitimi olduğu, gelir düzeylerini orta olarak tanımladıkları evlilik yaşlarının 25 ila 29 arasında değiştiği ve evlilik sürelerini 1, 2, 5 yıl olarak belirttikleri görülmektedir.

5.2 Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular çerçevesinde aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Araştırmadan elde edilen en önemli verilerden bir tanesi bireylerin yaşı ve evlilik yaşlarıdır. Bu bağlamda ailelerini sağlıklı olarak nitelendiren bireylerin 25-29 yaş aralığında olmasıdır. Günümüzde kırsal kesimlerde hala evlilik yaşının bu üst sınıra çıkmadığı görülmektedir. Erken yaşlarda evlilik yapan bireyler daha kendi kişilik gelişimini tamamlamamakta zaman

zaman genç yetişkin zaman zaman da ergenlik döneminde dahi olabilmektedirler. Bu noktada kırsal ya da kentsel bölgelerde bu konuya ait bilinçlendirme çalışması özellikle ebeveynlere yapılmalıdır. Bu noktada da karşımıza toplumsal bilinçlenme çıkmaktadır.

2. Anne ve babasından bir tanesi vefat etmiş olan bireylerin kurmuş oldukları aile değerlendirme ölçeğinin toplam puan ve diğer alt kıstaslarında kendilerini sağlıklı olarak değerlendirdikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Aile fertlerinden birini ya da ikisini kaybeden bireyin yaşının küçük olması pek tabii gelişimsel süreçlerine ket vuracaktır. Sosyal öğrenme yoluyla aile olmayı ve aile içerisindeki ebeveynlerin rolünü öğrenen bireylerin annesiz veya babasız ya da her ikisinden mahrum bir şekilde yaşamına devam etmesi ileride kuracağı ailenin sağlıklı olmasına sebep olacaktır. Bu durumda olan bireylerin yaşı her ne olursa olsun evlenme sürecine gelene kadar gözleyebileceği anne ya da baba eşlerin ailede ki rollerini öğrenebileceği yetişkinleri gözlemlemesine imkan tanınmalıdır. Anne ya da babasını kaybetmiş ve anne babası boşanmış olan bireylerin kendi ailelerini kurmadan önce mutlaka bir aile terapistinden destek alması gerekmektedir. Günümüzde çeşitli belediyelerde var olan aile danışmanlığı merkezleri bu konuda problem yaşayan bireylere destek olmaktadır. Bu konuda önemli olan husus bireyin aile kavramını anlamlandırma biçimidir. Birey bu süreçte kendisinde herhangi bir sorun hissetmese dahi zihninde canlandırmış olduğu aile kavramının doğru ya da yanlışlarını tartışmak veya eksiklik olduğunu düşündüğü konularda çeşitli çözüm yolları bulmak amacıyla müstakbel eşiyle veya yalnız başına aile terapistinin bilgi ve yönlendirmelerinden faydalanmak adına aile terapistiyle iletişime geçmeli kendi evlilik sürecini daha sağlıklı bir şekilde başlatmalı ve devam etmelidir. Bireylerin psikologlara veya aile terapistlerine bakış açısının günümüzde hala pek hoş olmadığı aşıkardır. İnsanların bu noktada evlilikten önce başvuru yaptıkları evlendirme dairelerinde evlilik öncesi onlara verilen ve aile düzeninin anlatıldığı kitapçıklar çok daha kapsamlı bir hale getirilip, bireylerin daha da bilgilendirici ve aile içerisinde ki rollerini anlatan veya aile içerisinde yaşanan problemlere çözüm yollarını içeren kitapçıklara dönüştürülmesi, aile kurma yolunda olan ve anne babası vefat etmiş boşanmış veya sağlıklı

bir ailede yetişmeyen aynı zamanda psikolog ve aile danışmanından destek almak istemeyen bireylere yol gösterici bir kaynak olacaktır.

3. Bireylerin eğitim düzeyi arttıkça ailelerini toplam puan bazında sağlıklı olarak nitelendirdikleri görülmektedir. Günümüzde kadınların iş gücüne olan katkısıyla birlikte, kadınlar ataerkil bir toplumda yetişmiş olan erkeklerin evlilikten beklentilerini karşılayamamaktadır. Araştırma da çıkan sonuç kapsamında da lisansüstü eğitim seviyesine sahip kişilerin ailelerini lise ve üniversite mezunlarına göre sağlıklı olarak tanımladıkları görülmektedir. Kadınların iş gücüne katılımı ülkemizin kalkınması ve eski yıllara ait kadınlar okumamalı, iş hayatında olmamalı düşüncelerine karşı çok büyük bir başarıdır. Fakat kadınların mesai saatlerinin uzunluğu evli oldukları zaman ev işine yapacakları katkının az olması ve çocuklarının öz bakımlarıyla ilgilenmeleri konusunda yaşanan eksiklikler konusunda aile yaşantısını olumsuz olarak etkilemektedir. Bu durumda kadınların çocuklarıyla ilgilenmeleri yeni doğan çocuğun ruhsal açıdan sağlıklı gelişmesi için en az iki buçuk yaşına kadar anneye birlikte olması konusu göz önüne alınırsa kadınların çalıştıkları özel ve kamu kurumlarında buna göre izinlerinin düzenlenmesi veya çalıştıkları kurumlarda bir bakım evinin olması ailenin sağlıklılığı ve fonksiyonelliği bağlamında artacaktır.

KAYNAKLAR

- Acar Ali**, (1990), Türk Aile Yapısı Ve Kızılcahamam Aile Yapısı Üzerine Bir Araştırma, (Basılmamış doktora tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Adler A.** (2000). Yaşamın Anlam ve Amacı. Şipal, K (çev.) 5. Baskı. İstanbul: Say Yayınları. (Özgün çalışma 1933).
- Adler A.** (2009) Yaşam Sanatı. Şipal, K (çev.) 10. Baskı. İstanbul: Say Yayınları. (Özgün çalışma 1927).
- Alisinanoğlu, F.** (2003). “Çocukların Denetim Odağı ile Algıladıkları Anne Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, s. 97-107.
- Allender JA, Spradley BW.** Community Health Nursing Concepts and Practice, 5th edition. Philadelphia, Lippincott Williams & Wilkins, 2005.
- Başbakanlık 1994 Aile Yılı Raporu, 1994/110
- Becvar, D. S. ve Becvar, R. J.** (2006). *Family therapy: A systemic integration.* USA: Pearson Education, Inc.
- Berkey KM, Hanson SMH.** Pocket Guide Family Assesment and Intervention. St Louis, Mosby, 1991.
- Bowen, M.** (1978). *Family therapy in clinical practice.* New York: Jason Aronson.
- Bulut, Işıl** (2009) Aile değerlendirme ölçeği (ADÖ) el kitabı [Ankara : yayınları], 1990 (Ankara : Özgüneliş Matbaası)
- Canan, İ.** (2009), Aile İçi Eğitim, İstanbul: Gül Yurdu Yayınları.
- Ciarrochi ve ark.,** 2001; Reiff ve ark., 2001; Ciarrochi ve ark., 2000; Mayer ve ark., 1999; Mayer, Geher, (1996).
- Coşkun Ali**, Geleneğin ve Geleceğin Kavşağında Modern ve Dindar İnsan Karşı Karşıya, Bilgi ve Hikmet, Sayı: 6, Bahar, 1994
- Doğan Cihangir**, Türkiye'de Gecekondu Meselesi ve Ümraniye M.Kemal Paşa Gecekondu Bölgesinde bir Alan Araştırması (Basılmamış Doktora Tezi) İstanbul,1990
- Dokur, M. ve Profeta, Y.** (2006). *Aile ve çift terapisi.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Erden, Münire**, (1998). Öğretmenlik Mesleğine Giriş, İstanbul: Alkım Yayınları.
- Erden, Münire**, (2007), Eğitim Bilimine Giriş, Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Ergün Mustafa**, (1987), Eğitim ve Toplum, Eğitim Sosyolojisine Giriş, Malatya: İnönü Üniversitesi Yayınları.
- Erkal Mustafa E.**, (1987), Sosyoloji (Toplumbilim) 3. baskı, İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Fenell, D. L. ve Weinhold, B.** (1989). Counseling families: an introduction to marriage and family therapy. Denver: Love Publishing Co
- Fişek, G.** (1990). “Türk Ailesinin Dinamik ve Yapısal Özellikleri Üzerinde Düşünceler ve Konuya İlişkin Bir Ön Çalışma Raporu”, Aile Yazıları 3 Birey, Kişilik ve Toplum, Bilim Serisi 5/3. Ankara: T. C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yay, s. 291-294.

- Fişek, G.** (1992) "Türk Ailesinin Dinamik ve Yapısal Özellikleri Üzerine Düşünceler ve Konuya İlişkin Bir Ön Çalışma". Aile Yazıları: Birey Kişilik ve Toplum. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.
- Giddens, A.** (2000) Sosyoloji (Çeviren: K.Özel, O. Turhan ve B. Bayar). Ayraç Yayınevi, Ankara.
- Gladding, T. S.** (2012). Aile terapisi tarihi, kuram ve uygulamaları. (Çev. Edit: İbrahim Keklik ve İbrahim Yıldırım). Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları.
- Gordon, T.,** (1996). *E.A.E Etkili Anababa Eğitimi Aile İletişim Dili*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Gökçe Birsen,** (1990), "Aile ve Aile Tipleri Üzerine Bir İnceleme", Aile Yazıları I, (Derl: B.Dikeçligil ve A.Ciğdem) Ankara: Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Bilim Serisi No: 5/1, ss.205-223.
- Güler, D. ve Ulutak N.,** (1992). 'Aile Kavramının Tarihsel Gelişimi ve Türk Yaşantısında Aile', Kurgu Dergisi S:11
- Gülerce, A.** (1996). Türkiye'de Ailelerin Psikolojik Örüntüleri. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yay. No:597.
- Haley, J. ve Richeport-Haley, M.** (2003). *The art of strategic therapy*. New York: Taylor & Francis Group.
- Işık B. ve Güven Y.** (2007). "Okul Öncesi Çocukların Aile İşlevlerinin İncelenmesi: Anne Açısından Aileye Genel Bakış", Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Cilt7, sayı 3, s. 1263-1300.
- Karasar, N.** (2012). Bilimsel araştırma yöntemi (24. baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Keleş Ruşen,** Kelleşme Politikası, Ankara, 1993
- Kır, İbrahim,** (2010), "Eğitimin Toplumsal Temelleri" Eğitim Bilimine Giriş, Edt. Fatih Toremek, İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Larson, J. H.** (1992). "You're my one and only": Premarital counseling for unrealistic beliefs about mate selection. *American Journal of Family Therapy*, 20, 242-253.
- Lawrence M. F.** (2002). *Yatay Toplum*, (Çev. Ahmet Fethi), İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Lewinson ve ark.** (1974), Aktaran Liebert ve Wicks-Nilson (1981)
- Lewis. R. A., ve Spanier, G. B.,** (1979), "Theorizing About The Quality and Stability of Marriage", *Contemporary Theories About The Family*, The Free Press, New York.
- Madanes, C.** (1981). *Strategic family therapy*. California: Jossey-Bass, Inc.
- Masters K. Nursing Theories:** A Framework for Professional Practice, 2nd Edition. Sudbury, MA, Jones and Bartlett, 2012.
- Merter Feridun,** 1950-1988 Yılları Arasında Köy Ailesinde Meydana Gelen Değişmeler, AAK, Ankara, 1990
- Nirun Nihat,** (1994), Sistematik Sosyoloji Yönünden Aile ve Kültür, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını Sayı:73.
- Ogburn, W.F.** (1963), "The Changing Functions of the Family" Selected Studies in Marriage and The Family. USA: Rinehart and Winston Inc. Akt. Bulut I. (1993), Ruh Hastalığının Aile İşlevlerine Etkisi, Ankara: Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları, Yayın No. 74.

- Onat Ümit**, Gecekondu Kadının Kente Özgü Düşünce ve Davranışlar Geliştirme Süre Kadın ve Sos. Hiz.Müst.Yay.Ankara, 1993 Ozarkaya Özer, Toplum Bilim, İst, 1986
- Otlu, B. M. (2008)**. “Üniversite Öğrencilerinin Depresyon Düzeyleri ve Aile İşlevleri: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Örneği”, Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı: 23, s. 30-35.
- Ozankaya, Ö**, Toplumbilime giriş 3. Basım. Ankara Üniversitesi S.B.F Yayınları No:431. Ankara: 1979. s.233.)
- Ozankaya, Ö**, (1984), Temel Toplum Bilim Terimleri Sözlüğü, 3.basım, Ankara: Savaş Yayınları.
- Özay Kılıç, S.**, (2004). *Anne-Babaları Boşanmış ve Birlikte Yasayan 15-17 Yas Ergenlerin Denetim Odaklarının Bazı Değişkenlere Göre Karşılaştırılarak İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özgüven, İ E** (2000), Evlilik ve Aile Terapisi, Ankara: PDREM (Psikolojik Danışma Rehberlik Eğitim Merkezi Yayını).
- Parsons, R. N., Nalbone, D. P., Killmer, J. M. ve Wetchler, J. L.** (2007). Identity Development, differentiation, personal authority, and defree of religiosity predictors of interfaith marital satisfaction. *The American Journal of Family Therapy*, 35(4), 343-361.
- Celkan H. Y.** ‘Beşeri Kültürün Temel Ögesi Aile Aile Ve Toplum Yıl:1 Cilt:1 Sayı:1 Mart 1991 ISSN:1303- 0256
- Rothrauff, T. C.** (2005) “Beliefs about intergenerational assistance following matters”, Master thesis.University of Missouri, Columbia.
- Rovers, M.** (2004). Family of origin theory, attachment theory and the genogram: Developing a new assessment paradigm for couple therapy. *Journal of Couple &Relationship Therapy*, 3(4), 43-63.
- Sencer, Yakut** (1979) ‘Türkiye’de Kentleşme, Kül. Bak. Yay. Ank.,’
- Sertelin, Ç. (2003)**. “Ebeveyn Tutumlarının Sosyo-Kültürel Yapı ve Aile Fonksiyonları ile ilişkisi”, Yayınlanmamış YL Tezi, İst.: İ.Ü. SBE
- Sprecher, S., Cate, R. and Levin, I.** (1998) “Parental divorce and young adults beliefs about love”, *Journal of Divorce and Marriage*,28 (4) 21-35.
- Taneli, S.** “Aile Tedavisinde Sorunlar”, *Grup Psikoterapileri Kongre ve Sempozyum Bildirileri*, Ankara: 1988, Aşama Matbaacılık.
- Tezcan M.**, *Sosyolojiye Giriş*, (Ankara: Feryal Matbaa Yayını, 1995).
- Tezcan M.**, (1997), Eğitim Sosyolojisi, 11.baskı, Ankara: Zirve Ofset.
- Tezcan M.**, Eğitim Sosyolojisi, 11.baskı, Ankara: Zirve Ofset. (1997)
- Turner, Ralph H.**, (1965), “The Family”, Socioloji Ed.:Brown and Selznick, London.
- Türköne M.**. (1995), Eski Türk Toplumunda Cinsiyet Kültürü, Ankara, Ark Yayınevi.
- Tütengil C.Orhan**, Türkiye’de Köy Sorunu, İstanbul. 1969
- Ulusoy, M. D., Demir, N.Ö. ve Baran, A. G.**(2005). “Ebeveynin Çocuk Yetiştirme Biçimi ve Ergen Problemleri: Ankara İli Örneği”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt 3, Sayı 3, s. 367-384.
- Ü. M.** (1991) “İleri endüstri toplumlarında aile kurumu üzerine bir araştırma” Aile Yazıları II (Derleyen: B. Dikeçligil ve A. Çiğdem), T.C Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, 457-475, Ankara.
- Vetere, A.** (2001). Structural family therapy. *Child Psychology & Psychiatry Review*, 6(3),133-139.

- Vuchinich S.** Problem Solving in Families: Research and Practice. Thousand Oaks, CA, Sage Publication, 1999.
- Yılmaz, Hasan,** Sevgili Anne Ve Babacığım, Lütfen Bu Kitabı Okur musunuz!..., 16. Basım, Konya: Cizgi Kitabevi Yayını (2004).
- Güler, D., Ulutak N :** Aile Kavramının Tarihsel Gelişimi ve Türk Toplum Yapısında Aile /Kurgu Dergisi S:11 51-76 / 1992
- Zody, Z., Sprenkle, D., MacDermid, S. ve Schrank, H.** (2006). Boundaries and the functioning of family and business systems. *Journal of Family and Economic Issues*, 27(2), 185-206.

EKLER

EK 1: Kişisel Bilgi Formu

Değerli katılımcı; bu çalışma bilimsel bir araştırma kapsamında yürütülmektedir. Sonuçlar genel olarak değerlendirileceği için **isim yazmanıza gerek yoktur. Vermiş olduğunuz bilgiler kesinlikle GİZLİ tutulacaktır.** Aşağıdaki sorulara size uygun olan cevapları yazınız. Katılımınız için teşekkür ederim.

Araştırmacı: Öykü Ege Erdoğan

1. Cinsiyet : () Kadın () Erkek
2. Yaşınız :
3. Evlilik yaşıınız :
4. Evlilik süreniz :
5. Eğitim durumunuz : () Okuryazar () İlkokul () Ortaokul
() Lise () Üniversite () Lisansüstü
6. Çocuk sayınız (Varsa):
7. Ekonomik durumunuzu nasıl tanımlarsınız? () Düşük () Orta () Yüksek
8. Mesleğiniz:
9. Tanışma Biçiminiz:
10. Evlilik öncesi tanışma/flört süreniz:
11. Kendiniz ailenizin kaçınıcı çocuğusunuz? () Tek çocuğum
() İlk çocuğum () Ortanca çocuğum () Son çocuğum
12. Kendi anne-babanızın evlilik durumu: () Evli ve beraberler
() Boşandılar () Biri/ikisi de vefat etti Diğer.....

EK 2: Aile Değerlendirme Ölçeği

AÇIKLAMA: İlişikte aileler hakkında 60 cümle bulunmaktadır. Lütfen her cümleyi dikkatlice okuduktan sonra, sizin ailenize ne derecede uyduğuna karar veriniz.

Önemli olan, sizin ailenizi nasıl gördüğünüzdür. Her cümle için 4 seçenek söz konusudur. (Aynen Katılıyorum/ Büyük Ölçüde Katılıyorum/ Biraz Katılıyorum/ Hiç Katılmıyorum)

Her cümlenin yanında 4 seçenek için de ayrı yerler ayrılmıştır. **Size uygun seçeneğe (X) işareti koyunuz. Her cümle için uzun, uzun düşünmeyiniz.** Mümkün olduğu kadar **çabuk ve samimi** cevaplar veriniz. **Kararsızlığa düşerseniz, ilk aklınıza gelen doğrultusunda hareket ediniz.** Lütfen her cümleyi cevapladığınızdan emin olunuz.

CÜMLELER:	Aynen Katılıyorum	Büyük Ölçüde Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
1.Ailece ev dışında program yapmada güçlük çekeriz, çünkü aramızda fikir birliği sağlayamayız.	()	()	()	()
2.Günlük hayatımızdaki sorunların (problemlerin) hemen hepsini aile içinde hallederiz.	()	()	()	()
3.Evde biri üzgün ise, diğer aile üyeleri bunun nedenlerini bilir.	()	()	()	()
4.Bizim evde, kişiler verilen her görevi düzenli bir şekilde yerine getirmezler.	()	()	()	()
5.Evde birinin başı derde girdiğinde, diğerleri de bunu kendilerine fazlasıyla dert ederler.	()	()	()	()

6.Bir sıkıntı ve üzüntü ile karşılaştığımızda, birbirimize destek oluruz.	()	()	()	()
7.Ailemizde acil bir durum olsa, şaşırıp kalırız.	()	()	()	()
8.Bazen evde ihtiyacımız olan şeylerin bittiğinin farkına varmayız.	()	()	()	()
9.Birbirimize karşı olan sevgi, şefkat gibi duygularımızı açığa vurmaktan kaçınırız.	()	()	()	()
10.Gerektiğinde aile üyelerine görevlerini hatırlatır, kendilerine düşen işi yapmalarını sağlarız.	()	()	()	()
11.Evde dertlerimizi üzüntülerimizi birbirimize söylemeyiz.	()	()	()	()
12.Sorunlarımızın çözümünde genellikle ailece aldığımız kararları uygularız.	()	()	()	()
13.Bizim evdekiler, ancak onların hoşuna giden şeyler söylediğimizde bizi dinlerler.	()	()	()	()
14.Bizim evde bir kişinin söylediklerinden ne hissettiğini anlamak pek kolay değildir.	()	()	()	()
15.Ailemizde eşit bir görev dağılımı yoktur.	()	()	()	()
16.Ailemizin üyeleri, birbirlerine hoşgörülü davranırlar.	()	()	()	()
17.Evde herkes başına buyruktur.	()	()	()	()
18.Bizim evde herkes, söylemek istediklerini üstü kapalı değil de doğrudan birbirlerinin yüzüne söyler.	()	()	()	()

19.Ailede bazılarımız, duygularımızı belli etmeyiz.	()	()	()	()
20.Acil bir durumda ne yapacağımızı biliriz.	()	()	()	()
21.Ailecek, korkularımızı ve endişelerimizi birbirimizle tartışmaktan kaçınıyoruz.	()	()	()	()
22.Sevgi, şefkat gibi olumlu duygularımızı birbirimize belli etmekte güçlük çekeriz.	()	()	()	()
23.Gelirimiz (ücret, maaş) ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetmiyor.	()	()	()	()
24.Ailemiz, bir problemi çözdükten sonra, bu çözümün işe yarayıp yaramadığını tartışır.	()	()	()	()
25.Bizim ailede herkes kendini düşünür.	()	()	()	()
26.Duygularımızı birbirimize açıkça söyleyebiliriz.	()	()	()	()
27.Evimizde banyo ve tuvalet bir türlü temiz durmaz.	()	()	()	()
28.Aile içinde birbirimize sevgimizi göstermeyiz.	()	()	()	()
29.Evde herkes her istediğini birbirinin yüzüne söyleyebilir.	()	()	()	()
30.Ailemizde, her birimizin belirli görev ve sorumlulukları vardır.	()	()	()	()
CÜMLELER:	Aynen Katılı-	Büyük Ölçüde Katılı-	Biraz Katılı-	Hiç Katılı-

	yorum	yorum	yorum	yorum
31.Aile içinde genellikle birbirimizle pek iyi geçinemeyiz.	()	()	()	()
32.Ailemizde sert-kötü davranışlar ancak belli durumlarda gösterilir.	()	()	()	()
33.Ancak hepimizi ilgilendiren bir durum olduğu zaman birbirimizin işine karışırız.	()	()	()	()
34.Aile içinde birbirimizle ilgilenmeye pek zaman bulamıyoruz.	()	()	()	()
35.Evde genellikle söylediklerimizle, söylemek istediklerimiz birbirinden farklıdır.	()	()	()	()
36.Aile içinde birbirimize hoşgörülü davranırız	()	()	()	()
37.Evde birbirimize, ancak sonunda kişisel bir yarar sağlayacaksa ilgi gösteririz.	()	()	()	()
38.Ailemizde bir dert varsa, kendi içimizde hallederiz.	()	()	()	()
39.Ailemizde sevgi ve şefkat gibi güzel duygular ikinci plandadır.	()	()	()	()
40.Ev işlerinin kimler tarafından yapılacağını hep birlikte konuşarak kararlaştırırız.	()	()	()	()
41.Ailemizde herhangi bir şeye karar vermek her zaman sorun olur.	()	()	()	()
42.Bizim evdekiler sadece bir çıkarları olduğu zaman birbirlerine ilgi gösterir.	()	()	()	()
43.Evde birbirimize karşı açık sözlüyüzdür.	()	()	()	()

44.Ailemizde hiçbir kural yoktur.	()	()	()	()
45.Evde birinden bir şey yapması istendiğinde mutlaka takip edilmesi ve kendisine hatırlatılması gerekir.	()	()	()	()
46.Aile içinde, herhangi bir sorunun (problemin) nasıl çözüleceği hakkında kolayca karar verebiliriz.	()	()	()	()
47.Evde kurallara uyulmadığı zaman ne olacağını bilmeyiz.	()	()	()	()
47.Bizim evde aklınıza gelen her şey olabilir.	()	()	()	()
49.Sevgi, şefkat gibi olumlu duygularımızı birbirimize ifade edebiliriz.	()	()	()	()
50.Ailede her türlü problemin üstesinden gelebiliriz.	()	()	()	()
51.Evde birbirimizle pek iyi geçinemeyiz.	()	()	()	()
52.Sinirlenince birbirimize küseriz.	()	()	()	()
53.Ailede bize verilen görevler pek hoşumuza gitmez çünkü genellikle umduğumuz görevler verilmez.	()	()	()	()
54.Kötü bir niyetle olmasa da evde birbirimizin hayatına çok karışıyoruz.	()	()	()	()
55.Ailemizde kişiler herhangi bir tehlike karşısında (yangın, kaza gibi) ne yapacaklarını bilirler, çünkü böyle durumlarda ne yapılacağı aramızda konuşulmuş ve belirlenmiştir.	()	()	()	()

56.Aile içinde birbirimize güveniriz.	()	()	()	()
57.Ağlamak istediğimizde, birbirimizden çekinmeden rahatlıkla ağlayabiliriz.	()	()	()	()
58.İşimize (okulumuza) yetişmekte güçlük çekiyoruz.	()	()	()	()
59.Aile içinde birisi, hoşlanmadığımız bir şey yaptığında ona bunu açıkça söyleriz.	()	()	()	()
60.Problemimizi çözmek için ailecek çeşitli yollar bulmaya çalışırız.	()	()	()	()

EK 3: Yazışmalar

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 96354944-044-5840
Konu : Öykü Ege ERDOĞAN'ın Etik Onayı Hk.

12/09/2017

Sayın Öykü Ege ERDOĞAN

Enstitümüz Y1416.010008 numaralı Aile Danışmanlığı Ana Bilim Dalı Aile Danışmanlığı Tezli Yüksek Lisans programı öğrencilerinden Öykü Ege ERDOĞAN'ın "GÜNÜMÜZ EVLİLİKLERİNİN SAĞLIKLI AİLE KAVRAMI BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: YENİ EVLİ BİREYLER ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA" adlı tez çalışması gereği "Kişisel Bilgi Formu" ve "Aile Değerlendirme Ölçeği" ile ilgili anketlerini 17.08.2017 tarih ve 2017/16 İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Kurul Komisyon Kararı ile etik olarak uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Doç. Dr. Aslı BAYSAL
Müdür

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Öykü Ege Erdoğan

Doğum Tarihi: 01.09.1991

Doğum Yeri : Edremit

E-mail: oykuea@gmail.com

Eğitim Durumu

Yükseklisans:

İstanbul Aydın Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Disiplinlerarası Aile
Danışmanlığı (Tezli) –Türkçe (2014-2017)

Lisans:

İstanbul Aydın Üniversitesi - (*Örgün Öğretim*)
Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji – *Türkçe (2009-2014)*

Mezun olduktan sonra çeşitli anaokullarında okul psikoloğu olarak görev yaptım.

2015 yılından itibaren Okyanus Kolejleri Anaokulunda
okul psikoloğu olarak görev yapmaktayım.

